

Cap Vermell

40 Anys

1980-2020
CAP VERMELL

CAP VERMELL

LA BIBLIOTECA DEL GOLEA
Capdepera
2021

Sumari

Nota	3
Felicitació de la Presidenta del Govern Francina Armengol	4
Parlament de Maria Pastor, D.G de Cultura del Consell	5
Parlament de Josep de Luis, president de l'OCB	6
El futur dels mitjans de proximitat en català, Josep Ritort	7
Parlament de Josep Terrassa	9
La Delegació de l'Obra Cultural Balear	11
Edició facsímil del Número 0	13
Tot just fa 40 Anys	25

ENTREVISTES

Jaume Fuster	31
Miquel Llull	38
Juan Manuel Rosa	51
Ani Muñoz, Maria Vives, Germa Melis	54
Antoni Garau	57
Ilucà rinyon	60

ARTICLES

Biel Pérez	61
Joana Colom	65
Antònia Garcia Mayol	67
Josep Terrassa	68
Llorenç Tous	72
Pere Orpí	74
Bartomeu Melis «Meyme»	76
Miquel Piris	78
Miquel Estelrich	80

Epíleg

La nova singladura, de Joan Rai	82
---------------------------------	----

Nota

Recopilam en aquesta publicació digital tota una sèrie de d'entrevistes, articles i parlaments al voltant de la celebració dels 40 Anys de la fundació de la nostra revista. Malgrat que aquests actes de celebració s'han vist limitats per la situació sanitària d'extrema perillositat, hem volgut mantenir-ne alguns i d'altres s'han posposat per a quan les circumstàncies millorin i ens puguem permetre un retrobament de veres i amb totes les garanties.

Mentrestant, vos proposam que llegiu aquesta publicació amb tota una sèrie de texts actuals que, a la vegada, ens ajuden a reflexionar sobre el passat i sobre el futur.

La publicació, però, acaba amb un text «antic» de Joan Rai que, a manera d'epíleg, també ens serveix per fer un petit homenatge a un dels fundadors de *Cap Vermell*.

CAP VERMELL

Ens complau convidar-vos a l'acte de celebració dels
40 ANYS DE CAP VERMELL
que tindrà lloc divendres,
dia 18 de desembre a les 19h
al teatre de Capdepera i on
retrem homenatge a totes les
persones que han col·laborat
amb nosaltres al llarg d'aquest temps.

Entrada de franc. Aforament limitat. Demanau-la per correu a:
capvermell@gmail.com o per **facebook**

Felicitació de la Presidenta del Govern Balear

G O I B
PRESIDENTA
GOVERN

Francina Armengol Socias

Palma, 15 de desembre de 2020

Benvolguts senyors,

Vull fer-vos arribar la meva enhorabona pel 40è aniversari de la revista *Cap Vermell* i agrair-vos el vostre esforç i la vostra empenta per mantenir un projecte tan valuós socialment i culturalment per a la nostra comunitat, i molt especialment per als veïns i veïnes de Capdepera i Cala Rajada.

Els mitjans de comunicació locals són essencials perquè ens proporcionen informació de la nostra realitat més propera, de la nostra terra i de la nostra gent. En aquest sentit, la contribució feta per *Cap Vermell* en els àmbits social, cultural i periodístic de la nostra comunitat és més que lloable, amb 275 números en paper, més de 27.000 articles en web, a més dels dossiers, anuaris, vídeos, etc., que evidencien també el vostre compromís amb la difusió i promoció de la nostra llengua.

Així doncs, us agrairé que faceu extensiva la meva felicitació a totes les persones que als llarg dels anys han col·laborat amb *Cap Vermell* i esper que gaudiu de tots els actes organitzats per celebrar aquests 40 anys de periodisme i comunicació. Desitj de tot cor que pugueu celebrar molts aniversaris més.

Rebeu una salutació cordial.

Use always!

40 anys de *Cap Vermell*

Maria Pastor

Directora insular de Cultura

Bon vespre

Primer de tot donar-vos l'enhorabona i les gràcies per la vostra tasca. Una revista com aquesta, amb una trajectòria tan llarga i que s'ha anat adaptant en el temps, jo crec que mostra que durarà quaranta anys més o tots els que siguin perquè s'ha anat adaptant. Ara és digital, i això mostra un gran compromís, i sobretot vull destacar aquesta part col·lectiva. Avui ho hem vista amb tantes persones que han estat implicades, i me fa enveja. Me fa enveja perquè a altres llocs de Mallorca això no existeix, tan de bo ho poguéssim tenir. És una mostra de fer col·lectiva la cultura i la societat. Per tant moltes gràcies per la vostra tasca i seguir encoratjant i fent feina. Enhorabona a tots els gabellins i gabellines. Moltes gràcies

40 anys de *Cap Vermell*

Josep de Luis
President de l'OCB

Quan hom té l'ocasió de celebrar l'aniversari d'una entitat, com ha fet la bona gent de *Cap Vermell*, sol recordar el treball i l'empremta que han anat deixant, al llarg del temps, les persones que han precedit als actuals responsables. Des de la Presidència de l'OCB, per exemple, es sent el pes dels gairebé 60 anys d'història d'una entitat que ha definit, en bona manera, la defensa de la nostra cultura i país. Des de Can Alcover estant, a la sala de juntes i envoltat de les distincions rebudes per l'Entitat, sents l'alè de referents com l'estimat Climent Garau, també mereixedor de reconeixement per part de *Cap Vermell*, que t'esperona a preservar el llegat rebut.

Cap Vermell ha palès durant aquests seus primers 40 anys d'existència ser com l'OCB. Som poble. Som tots nosaltres –associacions, entitats, col·lectius i persones que ens dedicam ara a la tasca– una repunt més, una baula més, del teixit de la nostra societat, de la nostra llengua, de la nostra cultura, del país.

Al temps del naixement de *Cap Vermell*, l'any 1980, els convergí l'associació en el camí emprés per l'OCB. I, a la cruïlla, ambdues entitats passaren a formar part d'una de les estructures que s'ha demostrat més potent en els darrers dècennis a la nostra terra: la xarxa territorial en defensa de llengua, cultura i país. La societat civil hem estat clau des de la segona meitat dels anys setanta del segle passat. Cal recordar, per tant, la importància que, als embats a acarar pel nostre poble, se'ns trobi amb una societat civil forta, activa i amb les ungles esmolades. Ens hi varen trobar als anys 80 i això va facilitar moltes coses. Ens hi han de tornar a trobar ara i sempre. Per això són tan importants aquests quaranta primers anys de *Cap Vermell*, creada, junt a una enorme quantitat d'entitats i revistes de premsa local, com a primers referents del periodisme en la nostra llengua.

El periodisme és un dels pilars de la democràcia. És clau que un dels pilars que sostenen l'edifici que ens fa conviure com a societat estigui fet, pensat, escrit i explicat en la llengua pròpia d'aquesta terra, en català.

Per això, gràcies.

Gràcies per aquests quaranta primers anys, gràcies per permetre a l'OCB compartir la celebració.

Gràcies per deixar-vos sentir part de la xarxa territorial i gràcies pels propers quaranta, vuitanta i cent-vint, enhorabona i endavant!

El futur dels mitjans de proximitat en català

Josep Ritort

Secretari General de l'AMIC

Cap Vermell arriba als quaranta anys, un bon moment per a celebrar-ho i alhora per posar la mirada cap el futur dels mitjans de proximitat en català.

Durant aquests anys, primer les publicacions impreses i posteriorment els mitjans digitals han fet una feina informativa immensa per explicar les coses que passen al nostre voltant. Però ho han hagut de fer amb molt esforç, amb el suport de molts col·laboradors voluntaris i, deixeu-m'ho dir, amb un escàs suport institucional per la importància real d'aquests mitjans arreu del territori.

Ara bé, un cop arribats als quaranta anys, no ens podem adormir, hem de mirar endavant i pensar com han de ser els propers vint anys dels mitjans d'informació de proximitat.

Per als propers anys, hem de ser conscients que les noves tecnologies, les xarxes socials, les aplicacions i el que vindrà, oferiran una gran oportunitat per als mitjans de proximitat i per als seus lectors, ja que permetran als editors cada cop més mantenir al seu lector, sigui on sigui, ben informat, al moment i de manera personalitzada. Els mitjans seran un canal bàsic per connectar, explicar i trobar-se els joves, els diferents talents, les iniciatives diverses..., que s'impulsen arreu del territori i esdevenir una plataforma que contribueixi a generar sinèrgies i compartir experiències que millorin el potencial, econòmic, professional, social..., de tots ells.

Davant aquests canvis, ens manquen dos elements per consolidar a Mallorca l'espai de comunicació en català. Per una banda, un suport més clar de les administracions públiques més properes a aquests mitjans. I per una altra, amb els canvis tecnològics que venen i les noves maneres de consumir la informació, caldrà per no quedar-nos fora del mercat, que hi hagi més col·laboració entre els mitjans, perquè amb tot el que ens bé, l'estratègia d'anar per lliure complicarà greument la continuïtat dels actuals mitjans.

A tot això, cal afegir que a les nostres capçaleres hi ha la necessitat de que s'hi impliqui gent jove per garantir el relleu generacional i sobretot per adaptar els mitjans millor a la transformació digital que la Covid-19 ha accelerat. A Mallorca encara hi ha forces mitjans de proximitat que no han fet el salt al digital, i entre els que l'han fet, alguns no aprofiten prou les xarxes socials.

En aquest sentit, els experts ens donen dos grans consells: en el centre de l'estratègia dels mitjans de comunicació hi ha d'haver un telèfon mòbil; i un

segon que no hem oblidar, si els mitjans de comunicació de proximitat no fan ús del català a les xarxes socials, ho faran uns altres i en una altra llengua, que acabarà sent la que arrelarà a la comunitat. Per tant, hem de fer aquest esforç per ser-hi.

De ben segur que als editors de *Cap Vermell*, com a la resta d'editors de Mallorca els manca poder recolzar la seva feina informativa en un entorn de mitjans de proximitat més professionalitzats, més solvents, més potents i lliures.

Ens cal una premsa de proximitat forta i moderna, que creï comunitat, que generi cohesió social entre els pobles i fomenti l'ús social de la llengua catalana. Entre tots hem de donar més valor i més notorietat a tot el que és fa bé arreu de Mallorca i alhora hem d'exigir el dret a gaudir d'uns mitjans d'informació propis i amb més capacitat informativa.

En definitiva, hem de compartir un projecte modern de mitjans de proximitat en català. L'hem de definir, ens haurem de formar i col·laborar de manera constant, per a fer un camí que faci possible que els mitjans de proximitat, i entre ells *Cap Vermell* al davant, visualitzin les oportunitats de futur que ens venen. Per molts anys!

[*Cap Vermell* pertany a l'AMIC des de l'any 2010]

Parlament de Josep Terrassa, president de l'Associació Cultural Cap Vermell en el seu 40 Aniversari

Quan miram el nostre passat des de la perspectiva cultural hi trobam projectes que encara són vigents i disposen d'una llarga i atzarosa vida. Els primers músics locals començaren a fer-se sentir fa uns cent cinquanta anys animant les festes i els esdeveniments polítics. Actualment, convertits en Centre Cultural, és, també, una escola que ha format un exitós planter de músics, alguns dels quals participen en importants projectes musicals.

Una altra realitat és el Club Esportiu Escolar, un viver de jugadors i esportistes. El futbol a Capdepera té un segle de vida i compta amb els vents favorables de ser l'esport més popular.

Abans de 1980 no hi ha en el poble precedents d'un projecte comunicatiu i cultural. Uns anys abans la coratjosa i reivindicativa revista Torre Esbucada tan sols va poder publicar 6 números.

La revista més antiga fundada a la part forana de Mallorca és el setmanari Sóller, l'any 1885. Aleshores Sóller era una reduïda ciutat que combinava un important desenvolupament industrial, comercial i cultural. El setmanari cohesionava l'actiu teixit social; on el grau d'analfabetisme era, l'any 1904, el més baix de Mallorca, el 52 %; a continuació hi havia Capdepera amb el 60%.

Per a fundar i mantenir una revista com *Cap Vermell* durant tants d'anys no basta tenir una economia local pròspera, una interessant activitat cultural i una conjuntura política favorable; allò fonamental és l'existència d'un grup de persones generoses, sense ànim de lucre i decidides a «fer poble».

La nostra aposta comunicativa i cultural no és fàcil. Primerament, perquè som exigents amb nosaltres mateixos i encaram la sempre problemàtica actualitat des del compromís cívic i democràtic. En segon lloc, perquè treballam amb la llengua catalana, aquella que ens és pròpia i ens identifica. I un tercer compromís és amb la independència informativa i la pluralitat.

Cap Vermell ha estat autodidacta, i hem anat aprenent fonamentalment els uns dels altres i d'aquells que ens han acompanyat. Tot aquell que ha tengut necessitat d'expressar-se ha trobat el nostre suport; hem donat veu a moltíssims ciutadans mitjançant entrevistes (just enguany en duim més de seixanta); al mateix temps hem creat una veu pròpia. Fruit d'aquest procés és el nombrós grup de col·laboradors que ens han acompanyat.

Però d'altra banda, la nostra voluntat de ser una revista oberta a tothom sent la buidor de la gent propera que ja ens ha deixat: Joan Nebot Rai, Miquel Lli-

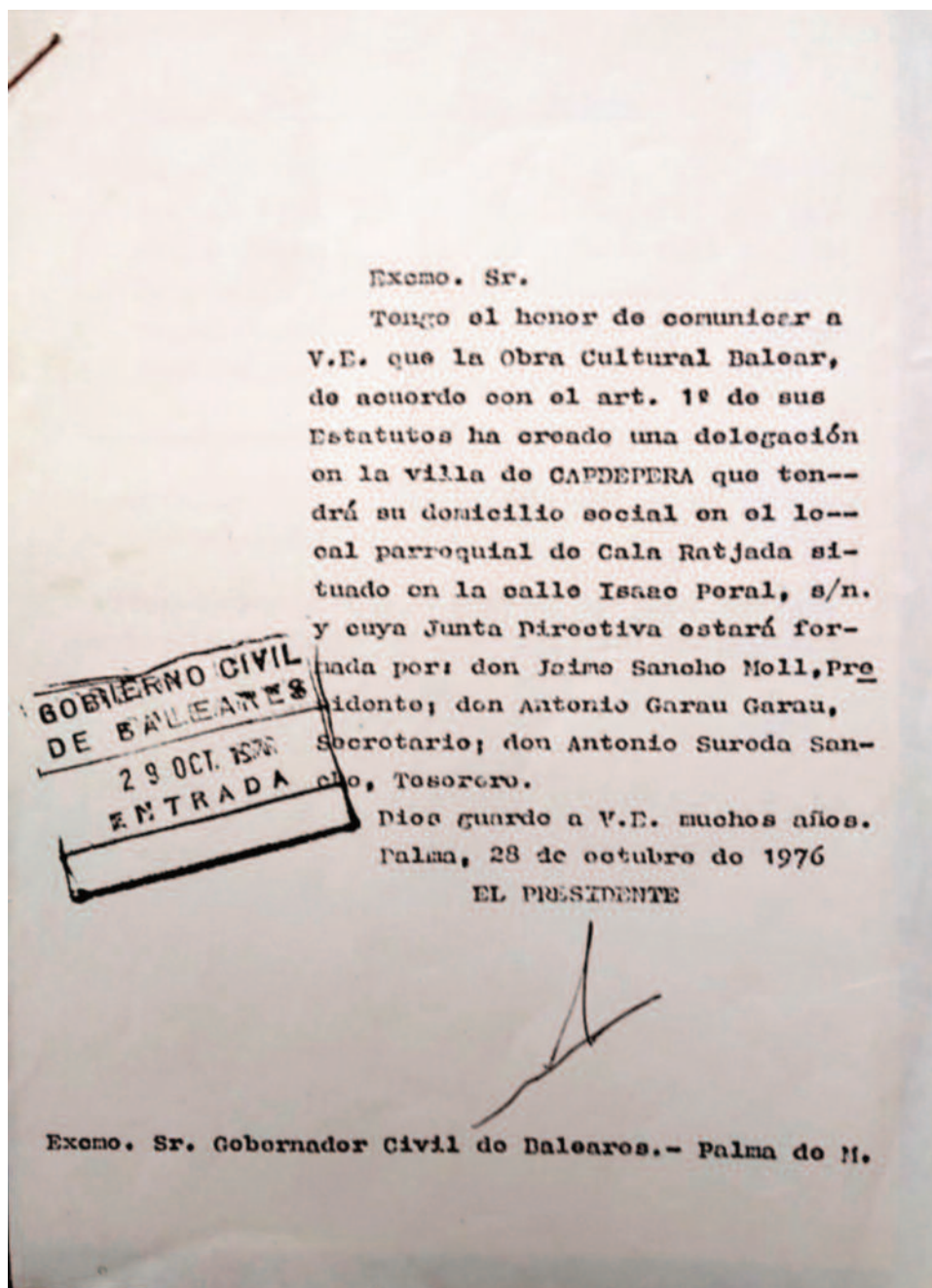
teres *Catoi*, Colau Vives, Vicenç Nadal, Daniel Bosch, Manolo Muntaner i Climent Garau. També sentim, en un acte tan puntual i significatiu com aquest, la incomprensió i el silenci de l'equip de govern municipal..

Cap Vermell ha estat la font informativa on sovint ha pultat la premsa provincial, estudiants i alguns professors universitaris. Aquells que ens hi hem dedicat intensament podem dir que els 40 anys de *Cap Vermell* ens han transformat i que la nostra vida no es pot entendre obviant aquesta extraordinària aventura.

El company i amic Miquel Flaquer *Llull* assegura que la nostra associació, encara que no disposi de patrimoni ni d'accions, és capitalista amb la nostra riquesa invertida en capital humà. I per molts d'anys.

Ja per acabar, gràcies Josep De Luís Ferrer, president de l'Obra Cultural Balear, i Maria Pastor Gelabert, Directora Insular de Cultura, per la vostra presència i el compromís que implica acompanyar-nos enmig d'una crisi que ho trasbalsa tot. Salutacions corals als col·laboradors i lectors de *Cap Vermell*.

Non Nadal, Salut.

La delegació de l'Obra Cultural Balear a Capdepera es creà l'any 1976

Que posteriorment donà aixopluc legal a la revista *Cap Vermell* com a butlletí de l'OCB de Capdepera-Cala Rajada.

Ara que trespassem al voltant dels inicis de *Cap Vermell*, un col·laborador habitual ens ha fet arribar aquest document de gran vàlua: la comunicació al llavors Govern Civil de la creació de la delegació de l'OCB a Capdepera dia 28 d'octubre de 1976.

Socis de Capdepera i Cala Ratjada

- 1.- Jaume Colom Brunet.- C/ del Port, 43.- Capdepera
 - 2.- Gabriel Flaugre Terrassa.- Churruca, 1.- Cala R.
 - 3.- Antoni Garau Garau.- Parròquia.- Cala Ratjada
 - 4.- Pere Melis Garau.- C/ Esparraguera.- Capdepera
 - 5.- Miquel Pascual Morey.- C/ Port, 18.- Capdepera
 - 6.- Pere Sancho Ferrer.- L. Servera, 65.- Cala R.
-

Varen esser de la Junta Directiva quan es va fundar la delegació:

Antoni Sureda Sancho.- Velasco, 3.- Cala Ratjada
Jaume Sancho Moll.- G. Sanjurjo, 4.- Capdepera.

Llavors, la junta directiva estava formada, com podeu llegir, per:

Jaume Sancho Moll "Niu", president
Antoni Garau Garau, el rector de Cala Rajada, secretari; i
Antoni Sureda Sancho, mestre d'escola de s'Alzinar, tresorer.

La seu social estava ubicada al saló parroquial de Cala Rajada.

També és ben curiós llegir els socis d'aquella primera Junta directiva (errades a banda):

Joana Colom Brunet
Gabriel Flaquer Terrasa, "Poca palla"
Anotni Garau Garau, el rector de Cala Rajada,
Pere Melis Garau, "Colom"
Miquel Pascual Morey
Pere Sancho Ferrer
Jaume Sancho Moll

Aquest col·lectiu foren els impulsors dels primers cursos de català i altres activitats culturals.
Recordem que fins l'any 1976 Climent Garau fou el president de l'Obra Cultural Balear.

[publicat a Cap Vermell el 6 de desembre de 2020]

Nº. 0

Capdepera i Cala Rajada, 18 de desembre de 1980

presentació

Amic de Capdepera o Cala Ratjada:

Abans de tot unes paraules per donar de la nostra

arribada a les teves mans.

Tots hem sentit parlar als nostres padrins sobre aquelles vetleries on es comentaven els fets del poble i es recordaven les arrels de la nostra manera de ser. Avui la televisió ho presideix tot. Basta escoltar qualsevol ràdio o llegir qualsevol diari per tèmber-te'n que la majoria de notícies provenen de dues o tres agències que ho acaparen tot. Llavors cadascú hi afageix matisos i opinions. Això, de fet, nos fa possible conèixer moltes notícies d'arreu del món, encara que ben passades pel sedàs.

Però la vida no es fa només dels grans esdeveniments mundials. Quasi sempre són les petites coses del nostre poble, del nostre carrer, del nostre lloc de treball, de la nostra família les que nos umplen d'alegria o de tristor.

Potser aquest sigui el primer motiu del naixement d'aquest Botlletí, i de tants d'a tres com van sortint arreu dels nostres pobles.

Estem il·lusionats en fer una publicació on hi puguem trobar el batec del nostre poble; aquelles notícies que no interessen a les grans agències però que a nosaltres nos ajuden a sentir-nos més acostats, més protagonistes de la nostra història, més responsables del nostre present i més creadors d'un camí que entre tots hem de fer.

Nos alegra el que tantes famílies de fora Mallorca i de la nostra mateixa Illa hagin triat Capdepera i Cala Ratjada per viure-hi; nos agradaria que aquestes planes els ajudassin a conèixer les nostres arrels i la nostra cultura. Esperam que també elles s'animaran a escriure-hi i nos enriquiran amb els seus punts de vista.

Voldríem que "CAP VERMELL" fos una publicació oberta a tots, plural, sense caure en la trampa fàcil de la zafarderia. Una eina més per aprendre a dialogar amb respecte.

No es necessari dir-te que tenim tan bona voluntat com manca d'experiència en aquestes tasques. Només amb la col·laboració de tots podrem tirar endavant; i de bon grat córrer el risc de provar-ho.

Si no hi ha res de nou sortirem cada mes a partir del Gener.

Que el comenceu de lo millor!

pes cap que crema

Les tres associacions de veïns que tenim a Capdepera i Cala Ratjada (Son Moll, Font de Sa Cala i Es Faraió) tenen negocis; és per això que hem cregut convenient fer la següent pregunta a alguns presidents i socis.

**ELS NEGOCIS QUE TÉ MUNTATS L'ASSOCIACIÓ
ÉS UN FI O UN MEDI?**

TONI FERRER (Assoc. Font de Sa Cala):
"Es ben clar que són un negoci. L'exploiten ells i el fan servir ells. Només sabem els dobbers per a on entren però no sabem per a on surten. Lo únic que hem vist són les faroles, que pagarem els veïns, i les parets de les platges, de gust molt discutible!"

PEP MOYA (Prt. Assoc. Son Moll):
"La meua opinió personal és que el negoci és un medi. L'Associació no és una empresa privada, per tant els dobbers de l'explotació de la platja repercuteixen dins la pròpia zona, és a dir, millores de infraestructura, netejia, etc. Un punt que jo consider molt important per a una associació de veïns, és el de promoure els actes culturals de tot tipus, cosa que realment falta molt!"

MIQUEL FERRER (Assoc. Es Faraió):
"Fins ara ha estat un medi per a aconseguir unes millores a Cala Ratjada quant a l'economia, fer de Cala Ratjada un lloc més atractiu pels turistes per a així tenir més beneficis del turisme. Però pot ser una altra cosa, no tan sols millorar la situació econòmica, sinó una millora social, cultural i d'embargament. La gent que hi ha ara es dedica més a la part econòmica però sembla que estan oberts a altres solucions. El que més falta és la participació popular per a dur a l'Associació cap a més indrets."

TONI MOLL (Assoc. Font de Sa Cala):
"El bar és una necessitat damunt la platja enc que perjudiqui les caixes dels nostres respectius bars. També necessitem els lavabos per qüestions sanitàries. El bar nos ajuda per a arreglar la platja, ja que l'arena va fegint a raó d'un metre, metre i mig, cada any. De moment la substituïm amb arena de pedrera però necessitem una solució definitiva. Per a l'estudi de les corrents de la platja, comptam amb la

col·laboració del Ministeri d'Obres Públiques."

JOAN VAQUER (Prt. Assoc. Es Faraió):
"Per naturalesa les Associacions dediquen els beneficis a millores en el poble. Tenim preparades papereres per a repartir-les pels carrers de Capdepera i Cala Ratjada. També fem rotors informatius i uns planells de tot el terme municipal per a col·locar als llocs estratègics. Un altre projecte és arreglar el castell (il·luminació, reforma de les cases de l'entrada per a fer exposició i venda d'artesanía local, acondicionament de la murada i museu a la casa del governador), per lo que tenim demanada ajuda a les altres associacions. Els bars són necessaris per a fer millores, però després es poden pensar altres activitats, culturals, esportives Al cap i a la fi, l'èxit de l'Associació seria que la gent participés dins ella. Amb el primer any tenim els recursos necessaris per a regalar al poble un solar per a construir 8 unitats d'EGB!"

JOAN B. BONNIN:
"Per a mi l'explotació dels bars de les platges per part de les associacions és una situació transitòria entre la privatització (abans) i la municipalització (en un futur proper). Pensa que és millor que estiguin explotats per les associacions que no privatitzats, però els beneficis es queden a determinades zones que, a més a més, estan habitades -generalment- per gent amb rendes més altes que altres llocs que no disfruten dels beneficis de l'associació. El paper tradicional de l'associació de veïns no és el mateix que tenen aquí (Capdepera-Cala Ratjada) i sembla que certes associacions volen utilitzar el seu poder econòmic per a uns determinats fins polítics. Quan abans millor, els bars de les platges s'han de municipalitzar perquè és la millor manera per a que els beneficis se redistribueixin dins el conjunt de tot el poble!"

plaça d'es sitjar

CENT ANYS. Festa grossa i popular la del dissabte 9 de novembre. Madò Francisca Riera Nebot havia complit cent anys i tothom volia celebrar-ho. Les dues agrupacions de ball plegades i la banda de música acompanyaren la centenària, gendre, nets, família i amics a l'Església. Presidí l'Eucaristia un parent de la família, Pere Orpi, acompanyat dels capellans de Capdepera i Cala Ratjada. Animaren la celebració els distints grups musicals del poble: Rondalla, Sa Gavella, petit cor parroquial. Després de cantar una "Salve" vàrem anar a la Plaça del Sitjar on les dues agrupacions obsequiaren la centenària amb diversos balls típics. Madò Francisca, callada, tranquil·la, no perdia detall asseguda damunt el cabriol de l'amo'n Pere Xerubi que l'havia portada d'un lloc a l'altre. Tot seguit a la Sala de l'Ajuntament vàrem brufar la festa a força de coca i vi.

Molts d'anys.

ACCIDENT. A vegades és molt car el preu que cobra lo que anomenam civilització. Un cotxe va atropellar dia 29 de novembre, a Cala Ratjada, Na Maria Flaquer dona d'En Miquel "Prebe" que va morir a l'acte. Dues famílies ploren el desastre i la gent reparteix culpes i llàstimes.

MAR DE FONS. Aquesta vegada ha arribat a la Plaça del Sitjar. A la Sala hi ha remors. Ja en tornarem parlar.

REGAL DE NADAL. El que han fet als sofrits veïns del carrer Oeste. Dels 235 clots que hi havia els n'han tapat dos. Els de les Roses ara no es poden queixar perquè no reben pols.

DUROS. El local de la Plaça de l'Orient conegut per La Palmera es convertirà prest en les oficines del Banc de Crèdit Balear.

MATADERO. Com que alçaven l'empedrat han tallat els pins de l'escorxador. Els vells troben que si dels 52 anys que fa que els sembraren n'hem aguantat 42 amb el trespol alçat, ben bé podiem haver aguantat altres quaranta dos anys.

BALL DE BOT. Els Aires Gabellins han estat a Brusel·les participant en la Belgium Travel Fair i mostrant els nostres balls als visitants.

PRESIDENT. L'Associació de Pares del Col·legi Nacional Mixte de S'Alzinar ha celebrat una assemblea extraordinària per cubrir dues vacants i elegir nou president. Gabriel Flaquer Terrasa ha estat el nou president elegit.

LLET. Aquest nom, però en anglès "milk", han triat un parell de joves del nostre poble, Manolo, Xeraffi, Toni i Geroni, per formar un grup que sona i canta cançons originals.

REVISTA. Un grup de nins i mestres de S'Alzinar han publicat el primer número d'una revista a la que desitjam llarga vida.

PATRÓ. A finals d'octubre fou elegit Patró Major de la Cofradia de Pescadors de Cala Ratjada En Pere Moray Melis, que substitueix en el càrrec a Bartomeu Vadell Pascual.

TELEFON. Gran activitat de cables, escales i siquies a Capdepera i Cala Ratjada. A la fi tendran telefon tots els qui ho tenen sol·licitat.

BOTIGUES. Dues botigues de la Plaça de l'Orient han estat venudes, Ca D. Julio i Ca'n Mosson. Pareix que en neixerà una de nova.

----- J U G U E T E S -----

Per parlar d'aquest tema dia 10 de desembre s'ha celebrat una taula rodona en el saló d'actes de l'escola. Hi han participat els mestres de l'Alzinar Antoni Sureda, Andreu Ferrer, Magdalena Bibiloni i Lluís Segura, el pare Guillem Garau i els alumnes Margalida Nicolau i Lluís Ladària. De fet hi va participar molta més gent perquè la vetlada es va convertir en un diàleg molt agradable.

Tots coincidiran en que la jugueta és un mirall de la societat on es mou el nin. Amb les peces d'un castell antic construeix cotxes i forts de l'Oest.

Es va parlar llargament de la jugueta bèl·lica. Sempre ha existit i no tots els qui l'han feta servir s'han convertit en delinqüents. Molt més dolent que una pistola és que el nin visqui en un ambient de violència a la família, l'escola o la societat. No és lo mateix manifestar l'agressivitat que tots duim que l'intent de dominar l'altre que la nostra societat imposa.

Grans enemics del nin: juguetes que fomenten la passivitat (juguetes que ho fan tot sense que el nin intervengui, TV., etc.). Juguetes que ajuden la competitivitat sense col·laboració ni equip (monopoly, etc.).

Per edats es donaren aquests criteris:

Fins als quatre anys: juguetes per a desenrotllar els sentits (colors, re-nous, bolles, rodes, "arrastres").

4 - 6 anys: formes geomètriques, construccions, bolles, plastilines.

6 - 11 anys: habilitats manuals. "Rompecabezas". Observar cap a on apunta l'interés del nin. Imitació del pare o de la mare.

Pre-adolescents: Jocs socials i col·lectius. Objectes per a ús personal.

Moment de fomentar aficions i col·leccions.

Una de les majors necessitats és la de iniciar el nin a la lectura. Existeixen publicacions molt adaptades a cada edat que convendria conèixer i regalar al nin.

Esperem que la propaganda de la T.V.E. deixi als pares la possibilitat de regalar lo que convé als seus fills.

DURANT EL MES DE NOVENBERE ...

HAN NASCUT:

Maria Magdalena Bordoy Ferrer, d'En Salvador i de Na Francisca.

Maria Luisa Martinez Colom, d'En Andrés i de Na Maria.

Marcos Pascual Peraita, d'En Miquel i de Na Francisca.

Javier Diaz Macias, d'En José i de Na Francisca.

Noemí Riera Thomschke, d'En Miguel i de Na Ursula.

David Pastor Nieto, d'En José i de Na Julia.

Carlos Crespo Infante, d'En Jaume i de Na Mª Dolores.

S'HAN CASAT:

En Joan Genovart Font amb Na Maria Brota Mayol.

HAN MORT:

Na Margalida Aguiló Forteza.

En Vicente Rufo Galán.

En Bartomeu Melis Font.

Na Isabel Mª Espinosa Ferrer.

En Toni Cardona Prats.

Na Maria Flaquer Obrador.

NUS

EN PARAULES _____ Toni Garau

NUS, paraula de significat doble
-com moltes de les paraules que aniré enfilant-.
Nuant-se entre elles,
nuant la pròpia persona
i la realitat que vaig palpant.
NUS marinés/ NUS arran d'aigua.
NUS EN PARAULES.

Serà-com també diu i fa un bon amic-
com un JOC; cercao el que vull dir-i, potser,
també nuareu/trobareu noves possibilitats
i, així, nuareu/coneixereu la vostra persona.
NUS EN PARAULES.

- 1.- Fa anys escrigueren: "Si bastàs anar en pèl...". Ara diria: "Si no fés falta dur cap olau...". Seria senyal que no hi hauria cap porta tancada.
- 2.- Si vos sabés escoltar, segur que vos coneixeria molt més.
- 3.- No mos enganem, quan tu no camines, m'atures a mi.
- 4.- He cercat una traducció al mallorquí d'aquestes paraules "La vida es jodida, pero interesante" i només he arribat a això "La vida és fotuda, però també collonuda".

per què ? _____

- *Per què el torrent de Canyamel no fa olor ni de canya ni de mel?
- *Per què a Capdepera es parla tan poc de la canalització de les aigües?
- *Per què en dos mesos hi ha hagut tres presidents de l'associació de pares d'alumnes de l'escola de s'Alzinar?
- *Per què quan plou la carretera de Cala Ratjada pareix un Torrent?

Han fet aquest número:

Joan Nebot	Mari Germa Melis
Biel Pérez	Joana Colom
Angel López	Jaume Fuster
Miquel Flaquer	Maria del Carme Fuster
Cati Bel Cursach	Vicenç Nadal
Margalida Rechac	Marta Vives
Ani Muñoz	Toni Garau
Maria Massanet	

Bulletí de l'Obra Cultural Balear
Capdepera-Cala Ratjada
Carrer d'Es Port, 43 Capdepera
Dipòsit Legal: P.M. 497/80

entrevistes

con BONI

Uno de los primeros inmigrantes

Bonifacio Martínez "Boni", fue uno de los primeros inmigrantes que vinieron a Capdepera antes de iniciarse el boom del turismo.

Boni, nació en Peñascosa (Albacete), en 1.920 y llegó a Mallorca por motivos del servicio militar. El nos cuenta así su primera estancia en esta zona.

"Llegué a Mallorca el 17-1-41 y pasé unos meses en S'Arenal haciendo la instrucción, después me destinaron a las baterías de Betlem y más tarde al polvorín de Bellpuig donde pasé dos años; allí me dijeron que había un pueblo cerca que se llamaba Capdepera y un día nos decidimos a visitarlo unos compañeros y yo, llegamos hasta el mar y quedé encantado de la belleza de Cala Agulla. Visitamos el puerto y el faro, todo eran casitas pequeñas, sólo había un hotel que era Ca's Bombu y también la Residencia, un bar que le llamaban "la Puñalá", que era de Vadó y delante estaba la fonda Miramar; llegamos hasta Na Ferradura. Son Moll, donde sólo había un par de casitas, y finalmente Font de Sa Cala.

■ ¿CUANDO VOLVIO DEFINITIVAMENTE?

B.- Me quedé aquí por mediación de Antonio García y trabajaba en la Caja de Pensiones por la mañana y por las tardes iba con un borriquito a trabajar en el campo, también un día a la semana nos dedicábamos a recoger "llata". Al dejar A. García la Caja, pusimos su hijo y yo una lechería en la plaza de L'Orient, e iba con una moto a recoger la leche por casa de los payeses.

■ ¿A QUE SE DEDICABA LA GENTE DE CAPDEPERA?

B.- Bueno, sobre todo a la agricultura, los hombres salían cada día al campo y las mujeres se dedicaban a la "llata".

■ ¿CON QUIEN SE RELACIONO AL PRINCIPIO DE ESTAR AQUI?

B.- Yo encontré muchos amigos aquí, los primeros fueron Tomeu de ses Rotges, Francesc de Ca'n Pastera, Francesc Tauler y en general toda la gente del pueblo que me abrió las puertas de sus casas.

■ ¿QUE DIVERSIONES TENIA EL PUEBLO?

B.- Ibamos a los cafés Recreo, Ca'n Patilh,

La Palmera y Orient, que eran los únicos que había en el pueblo. También había el teatro del Recreo y en época de carnaval pasábamos más de un mes de bulla y fiesta había muchos disfraces y estos era lo que hacíamos porque entonces no había más que un coche o dos, sólo teníamos bicicletas. Ah! y el paseo que se hacía desde la plaza del Orient hasta la iglesia.

■ ¿LE HUBIERA GUSTADO HABLAR MALLORQUIN?

B.- Me hubiera gustado mucho hablar en mallorquín, pero pasaba que cuando me decidía a hablarlo no me salían todas las frases y enseguida calaban que era forastero y me cortaba.

■ ¿QUE FAMILIAS LLEGARON DESPUES DE USTED?

B.- En el año 42 vino Mariano Sanz, que vive en la calle Soledad, después, de familias enteras la mía, que vinieron mis padres y tres hermanos y unos años después ya empezaron a llegar muchas familias más.

Al final Boni quiere decir unas cuantas cosas:

"Lo que más me ha gustado siempre de Capdepera, ha sido su Castillo, es una alhaja, y es una lastima que no se haya podido arreglar, tendría que ser del pueblo, a lo mejor así estaría más conservado.

"Recomiendo a todos aquellos que han venido después de mí, que respeten el pueblo y a sus gentes".

Ani i Miquel

entrevistes

amb Madò Francisca Riera

dia 6 de novembre
va complir cent anys

Dia 6 del passat mes de novembre Madò Francisca Riera Nebot va complir els cent anys. Quan ja ha passat un poc el truí de la festa mos acostam a la casa número vuit del carrer del Centre. Com sempre Madò Francisca fa "llata" asseguda al sol darrera la vidriera que mira al corral. Na Margalida la dona d'En Mateu, el net, encara no ha devallat i ella mos mira de dalt a baix. La saludam i la felicitem, ella ho agreeix; li desitjam que arribi als cent deu amb la mateixa salut que ara té. Ella no ho creu.

"La festa em va agradar molt... Tot va sortir molt bé. Tothom m'ha fet molt de cas"

■ ON VÀREU NÈIXER?

M.F.-En el carrer de Ciutat, a Ca'n Gustí Nebot, devora la ferreria de Ca'n Pedro. Erem dues germanes, jo era la major.

■ QUÈ RECORDAU DELS VOSTRES ANYS DE JOVENTUT?

M. F.-Vaig anar a l'escola, a la Plaça del Sitjar, molt pocs anys. Vaig tenir una mestra que no record què li deien. La meua germana no anava d'escola.

Anava amb els meus pares a treballar a fora vila. Teniem un prat a Canyamel, "sa clova des safareig", retavem la roba a una síquia d'aigua que hi passava. Mentre nosaltres rentàvem mon pare arribava fins a la mar a pescar i després dinàvem del peix que havia agafat.

■ COM VOS DIVERTÍEU LLAVORS?

M. F.- En aquell temps no hi havia res...

■ A QUINA EDAT VOS CASÀREU?

M. F.-Als vint i tres anys, l'any 1904. Vaig començar a festejar als quinze anys i després de vuit anys mos casàrem. Vàrem tenir una filla que va morir als cinquanta un anys.

■ I DEL CASÓ QUÈ MOS CONTAU?

M. F.-Va ser el dissabte de Sant Sebastià. Va ploure tot lo dia. Va fer el dinar Mestre Pere "Escolà", era un bon cuiner: arròs paella i costelles rebossades. Va ser un bon dinar.

■ SORTÍREU A PASSEJAR?

M. F .-No varem fer res perquè plovia.

• QUÈ TROBAU DEL CANVI QUE HA FET EL MÓN?

M. F .-Ha canviat molt, però ara estam més bé. Abans la vida era molt feixuga.

• QUE VOS FAN ENFADAR MOLT LES RE-NETES?

M. F .-No. (Na Margalida mos fa veure que per res treurà cap defecte a ningú dels seus).

Madò Francisca s'excusa de que no xerra clar i de que no hi sent gaire. Però els seus ulls no perden detall.

• RECORDAU ALGUNA COSA DEL CASTELL?

M. F .-Sempre he vist la festa de l'Esperança. A les cases de dins el castell que estan devora la porta hi vivia gent.

• VOS AGRADA MIRAR LA TELEVISIÓ?

M. F .- Un poc. (Sap si guanyen els blancs o els vermells quan hi ha futbol)

• PODEU MENJAR DE TOT?

M. F .-Tenc gana i tot m'agrada.

S'aixeca devers les set i es colga devers les onse. Dina de dreta, dina bé i tot l'altre temps fa llata. N'haurà fet quilòmetres...

L'altre dia volia acabar una cofa grossa per poder-la entregar l'endemà dematí. El seu gendre no la volia deixar aixecada i es va adormir davant la televisió, ella li pegà un crit i el va enviar a jeure.

Quan veu que volem fer-li unes fotografies es compèn el mocador i mos explica que el devantal que duu és per fer feina...

Admirable la vitalitat d'aquesta dona. Mos convida a menjar unes galletes i ella mos acompanya.

Que Déu la conservi molts d'anys!!

Joana Colom i Biel Pérez

* * *

CRIDA

REVISTA ¿DE TOTS?

FALTEN UNES COSES I EN SOBREN UNES ALTRES.

POTSER MANCA LA TEVA COL.LABORACIÓ.

HO POTS FER DE LES SEGUENTS MANERES,

-PARTICIPANT A LA REDACCIÓ

-ENVIANT COL.LABORACIONS (articles))

-BUSTIA

L'ESVORANC

Joan Ral

CALA AGULLA, PARC NATURAL

S'han dit moltíssimes coses sobre Cala Agulla, s'han exposat moltes i bones raons per a la seva conservació, raons ecològiques, raons científiques, justificacions pràctiques de tota mena. Totes vàlides i assenyades.

Cala Agulla, Els Pins de Ses Vegues, El Freu, El puig de S'Aliga, Les Dunes de Cala Mesquida, El Munt Gros, juntament amb tot el contexte que l'envolta, s'ha de protegir, s'ha de conservar en tot el caràcter virginal que té ara. I s'ha de conservar i protegir, única, simple i exclusivament perquè és un paratge meravellós. I aquesta raó tan simple i tan primària, basta i sobra per oïdar als quatre vents que s'ha de protegir. Ja és ben hora, i passa d'hora, de que raons i criteris culturals surin per damunt d'altres raons de la mena que siguin.

Conservem les coses perquè sí, per conservar-les, perquè ens plau, perquè ens dé-

na gust conservar tot allò que sigui hermós. No cerquem ni motius ni justificacions pràctiques per conservar-lo que volem conservar, perquè amb motius i justificacions pràctiques s'ha destruït tot i quant s'ha destruït fins aquí.

Esteim construint una herència, cal posar esment a aquesta construcció, Cala Agulla pot ser un botó de mostra per les generacions futures, del que fou la nostra ribera, del que fou la nostra marina abans de l'arribada dels especuladors, Cala Agulla pot ser el símbol d'un poble que, després de moltes ensopegades, després de l'ensopiment cultural de molts d'anys, comença la caminada per retrobar les senyes de la seva identitat. Cala Agulla pot ser la prova de que, com a poble, no esteim podrint del tot.

Lluitem per aquesta prova, lluitem per aquest símbol !!!.

revistes locals i mass-media

Maria Massanet Gili

L'interés despertat en els darrers temps pels estudis damunt comunicació social esdevé un fet inqüestionable. Intentar la reconstrucció de la història dels estudis damunt la comunicació de masses en base a tendències, contextes, etc., de tal manera que nos permeti una visió unitària i satisfactòria ha esdevingut una verdadera dificultat constatada per la majoria d'investigadors, malgrat tot no podem prescindir d'una observació fonamental: la història dels estudis damunt les mass-media s'originà a Nord-Amèrica influïnt decisivament a Europa, en especial a partir dels primers anys següents a la conflagració mundial.

Si a Nord-Amèrica els esmentats estudis varen néixer finançats per les grans indústries, el Govern Federal i les forces armades, a Europa s'originaren d'una forma més espontània a les universitats, instituts de psicologia i pedagogia, i en àmbits culturals i artístics. En el primer

cas, dits estudis se varen centrar en el caràcter d'eficàcia (propaganda comercial, política...), i en el segon damunt la natura i possibilitats estètiques de les noves tècniques de comunicació.

A l'actualitat, la consideració dels mass-media pot situar-se tant en el nivell dels moderns mitjans de comunicació de masses dotats d'una complexa infraestructura tècnica i organitzativa per a la producció, difusió i recepció dels seus missatges, com en el nivell d'aquells que s'originen al marge o en contra dels grans mitjans tècnics, és a dir, els anomenats sistemes contrainformatius o alternatius al poder dels mass-media dominants; aquest és el cas d'un gran nombre de revistes d'àmbit local, que centrant-se en la problemàtica que afecta a nuclis de població reduïda, es converteixen en els únics canals informatius dels que disposa dita població, tant pel que afecta al seu contingut, com pel que fa al control del medi en si.

9

Al ministre d'Administració Territorial

Davant el gran disbarat que pronuncià el Senyor Ministre d'Administració Territorial al Congrés de Diputats, dient que la nostra comunitat no era històrica, el Grup de Drets Humans de Mallorca encomanà a Miquel Ambrós la redacció d'un article que demostrés i defensés la historicitat de la nostra comunitat.

Enviat dit article a n'els diaris de l'illa, alguns l'omitiren i no el volgueren publicar, un altre, simplement en feu una breu ressenya. Va esser el DIARI AVUI de Barcelona amb data del 15 de novembre de 1980 el que es dignà a publicar-lo.

Senyor ministre, el «Diario de Mallorca» del 16 d'octubre del 1980 ens donà la ressenya de la vostra intervenció en el Congrés de diputats sobre la política autonòmica del govern central. Citant les vostres paraules, el «Diario de Mallorca» deia que «el Gobierno piensa que las comunidades no históricas deben acceder a la autonomía por el artículo 143». Es una opinió respectable, encara que nosaltres creiem que haurien de ser les mateixes comunitats les qui decideixin quina via volen seguir. Però continuàvem llegint i vàrem haver de constatar que, segons la vostra opinió, les comunitats històriques quedaven reduïdes a Catalunya, Euskadi i Galícia, les quals han pogut seguir el procés autonòmic indicat a l'article 151 de la Constitució espanyola. Això ens feia sospitar que les Illes Balears pertanyien a les comunitats no històriques, i les nostres sospites van quedar confirmades en veure que vos incloïeu «Balears» en les comunitats que han de seguir la via 143. Deducció lògica: si l'article 143 de la Constitució és el camí de les comunitats no històriques, «Balears» com vos dais, pertany a aquestes darreres. De primer vam quedar sorpresos i després ens vam indignar davant la ignorància que demostra el qui incloïu les nostres illes en les comunitats no històriques. Creiem que aquesta ignorància és excusable en una persona que no té més escola que l'elemental, però en boca del ministre d'Administració Territorial (expressió ben curiosa aquesta) zona a insolència. Seria bo, senyor ministre, que repassàssiu els llibres d'història, però no els d'inspiració franquista, que són els que estudiàreu; altrament no hauríeu comès un error com aquest. Les arrels d'una comunitat històrica no s'han de cercar en els Estatuts d'autonomia que es van aprovar durant la segona República, com es dedueix de les vostres paraules i de la política autonòmica del vostre partit. Amb la nostra carta voldríem dir-vos on cal cercar-les.

Començarem dient que, segons els historiadors, els primers pobladors de les nostres illes ni racialment ni culturalment no tenien relació amb els habitants de la península Ibèrica. Molts van ésser els pobles que conqueriren i dominaren les nostres illes (d'entre ells els romans i els musulmans són els qui ens han legat més deixes de llur presència), però és la gran gesta del rei En Jaume el que integra el destí de les Balears dins la confederació catalano-aragonesa. Així les illes adquireixen, a partir del segle XIII, unes característiques ben seves dins els pobles d'Espanya i segueixen una trajectòria històrica i política totalment diferent de les regions que anomenau en el vostre discurs al costat de «Balears»: Extremadura, Múrcia, Castella-La Mancha. En una paraula, us agradi o no, les Balears ja a l'Estat Mitjà constituïen una nació dins la península Ibèrica. L'any 1278 el rei Jaume II de Mallorca es deixà «Rey de Mallorca ab les illes de Menorca i de Ivisca e ab les altres illes adjacens a aquell Reyn». Fixau-vos-hi bé: la nació mallorquina és anomenada regne i té dinastia pròpia, que s'extingueix l'any 1349 amb les Il·lites de Jaume III amb Pere el Cerimoniós. Les guerres de la Germania del segle XVI, tot i tenir com a rerefons un malestar social, representen ja una rebel·lió

contra el poder centralista, que anava prenent força sota l'emperador Carles V, el qual —dit sigui de pas—, quan visità Mallorca, hagué d'escollir el discurs de benvinguda redactat íntegrament en català. Llevat, senyor ministre, no hi havia aquest decret seguit de bilingüisme que el vostre partit ens ha imposat. Només existia una llengua entre nosaltres: la catalana. Podríem continuar repassant la història, però aquesta exempleix demostren a bastament que les illes Balears no tenen res a veure amb les comunitats no històriques que esmentàveu en el vostre discurs. Potser pensau que tot això pertany ja al passat, que la realitat d'avui és tota una altra i que cal construir el país ara i no restaurar el país d'altres temps. Hi estam d'acord, però el que discutim és el caràcter històric de la nostra comunitat. Per això us voldríem recordar com és que ara ens trobam on som.

El 7 de desembre del 1715 Felip V, de memòria sinistra, publicava el decret de Nova Planta, que imposava una concepció absolutista i desplaçava la nostra, basada en el respecte dels drets humans. La primera, la franco-castellana, era despòtica; la segona, la nostra, era respectuosa dels furs i franqueses. I això ho feia sense cap raó. L'única raó que tenia era el dret de conques-

ta després d'haver enviat un exèrcit estranger que ocupà les nostres illes. Des d'aleshores l'antic regne de Mallorca, lliure, autòcton i amo del propi destí, s'ha convertit en una província sotmesa per la força bruta, dependent en tot i per tot del poder llunyà de Madrid. Aquella Mallorca, autogovernada pel Gran e General Consell, que parlava en català amb el rei d'Espanya, era degradada a ser un poble amb lleis, costums i llengua castellanes. I aquesta és la situació que encara tenim, però això no és el nostre país ni la nostra història.

Heus ací, senyor ministre, a grans pinzellades la tragèdia del nostre poble. Pensau-hi seriosament i objectivament, lluny d'òptiques unitàries heretades d'un passat vergonyós i recent, i veureu com les illes Balears són una comunitat tan històrica com qualsevol altra, encara que no poguéis tenir Estatut durant la República. A més, qui diu a ha de dir b, i, al dels que Catalunya és comunitat històrica, també ho heu de dir de les illes pels seus lligams històrics, polítics, culturals i ètnics que les van mantenir unides a Catalunya durant cinc segles. Per tant, l'autonomia que ens vol donar el vostre govern no és una gràcia que ens fa, sinó un acte de justícia elemental. No fa més que tornar allò que sempre ha estat nostre i que ens fou violentament arrabassat en nom de la unitat d'una pàtria que mai l'hem sentida com a nostra. Fa set segles que les nostres illes existeixen com a nació: durant quasi cinc s'han governat a si mateixes, durant dos i mig han estat sotmeses al dret de conquesta. Això vol dir que el temps de llur sobirania és molt més llarg que el de llur subjecció. Es aquí, senyor ministre, on heu de cercar les arrels històriques de la nostra comunitat abans de decidir quines comunitats són històriques.

Amb tot el respecte

Miquel Ambrós i Albertí,
en nom i per encàrrec del Grup de drets humans de Mallorca

esports

fútbol

Parece obvio que cuando se toma contacto por primera vez con un público lector, en materia de deportes, se hable de fútbol. Contrariamente a lo que serían nuestros deseos, pensamos que serán muchas las veces en que la mayor parte de este espacio deberá estar dedicado al mal llamado "deporte rey". Y no es que desdeñemos tal cometido ya que por el contrario nos sentimos vivamente inclinados hacia el mismo. Lo que ocurre es que quisieramos también poder dedicar igual atención al atletismo, al baloncesto, al tenis, a la natación, etc. Pero la realidad se impone y ésa nos demuestra que hasta ahora el único deporte practicado con una continuidad y una seriedad mínimas ha sido precisamente el fútbol, el cual cuenta en nuestro pueblo con una base organizativa bastante eficaz a través del C. D. Escolar.

Y puesto que parece que se impone hablar de fútbol, hagámoslo sin prevención alguna. Ya hemos dicho que a nivel organizativo, el C. D. Escolar mantiene una estimable eficacia. Para la presente temporada 80-81, como ya ocurriera en años precedentes, se participa en todas las competiciones oficiales de las distintas categorías del fútbol balear; (Alevines, Infantiles, Juveniles,

Aficionados y Regional Preferente) con la excepción de la categoría Benjamín (fútbol-sala). Como no ignorarán nuestros lectores, la política deportiva seguida últimamente por el Escolar ha sido la de nutrirse exclusivamente de jugadores de la cantera local o bien de residentes en nuestro municipio. Desde nuestra perspectiva, nos parece acertado el sistema seguido pues es el único que en pequeñas poblaciones como Capdepera, puede asegurar una independencia deportiva y económica. Esporádicamente nos deslumbran los éxitos pasajeros de tal club a base de fichajes de relumbrón, pero a la larga podemos comprobar que son precisamente aquellas entidades que planifican su futuro con conciencia de sus propias posibilidades, las que cosechan éxitos más sólidos y duraderos. Pero es que, además, entendemos que las entidades deportivas de ámbito local deben atender por encima de todo al fomento de sus deportes respectivos entre la juventud con el fin de colaborar en la formación integral como personas, de sus jugadores. Y eso es algo que difícilmente puede darse cuando sólo se atienden los resultados que refleja el marcador o cuando se recurre a jugadores que sin es-

tar integrados en la población , sólo acuden a ella estimulados por unas primas de fichaje más o menos cuantiosas. En fin , parece ser que en nuestra presentación nos hemos ido por disquisiciones marginales pero nos parecía interesante fijar nuestros puntos de vista al respecto. Puntos de vista que entendemos perfectamente rebatibles , a cuyo efecto que-

petanca

Nos alegra sobremanera que la aparición de este número casi experimental de "Cap Vermell", coincida casi con el nacimiento de un club deportivo nuevo en nuestro pueblo cuya actividad principal se refiere al deporte de la petanca. Si este nacimiento nos parece sugestivo en sí mismo, mucho más nos anima el hecho de que un deporte minoritario y hasta ahora prácticamente desconocido en Capdepera como es la petanca, se proponga popularizarse entre nosotros. El Club Petanca Cala Ratjada es

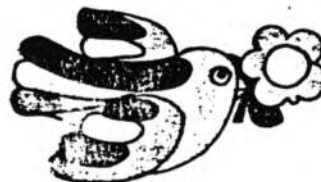
damos abiertos a todas las sugerencias que por parte de nuestros lectores quieran darse. El espíritu de la publicación y de este espacio en concreto es, precisamente, el de estar abiertos a toda la población con el fin de que en nuestras páginas tengan cabida las opiniones de todos los que sienten la inquietud de informar y ser informados.

la entidad que ha hecho posible este pequeño milagro que nosotros acogemos con todo entusiasmo. Sus cabezas visibles, Cristófol Irles y Sebastià Adrover, han hecho un notable esfuerzo que bien merece ser recordado por el éxito. Para la presente temporada, en su debut, el Club Petanca Cala Ratjada participa en el Campeonato de Mallorca 3ª Categoría y si bien sus promotores son conscientes de que habrán de pagar la novatada no por ello se sienten mínimamente desanimados.

BON NADAL

QUE HO POGUEM
CELEBRAR ... TOTS.

Tot just fa 40 Anys...

*El context: de com érem a com som
Pinzellades del què passava i com vivíem*

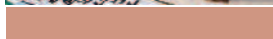
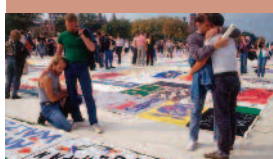
Les acaballes de l'any 80 eren convulses. Des de la perspectiva actual, la dada més significativa tal volta sia que, dos mesos després que *Cap Vermell* veiés la llum, tengué lloc el cop d'estat de Tejero. Així que el renou de sabres era ben present en l'àmbit estatal. El president Adolfo Suárez presentà la seva dimissió setmanes abans al *II Congreso de Unión de Centro Democrático* (UCD) que tengué lloc a Palma.

Tot i això, recordem que formalment iniciàvem una democràcia amb la **Constitució del 78** pactada amb militars, quatre mesos es tornava a votar un nou parlament, l'1 de març de 1979, a les eleccions generals i, dia 4 d'abril, fórem convocats a les urnes per a les primeres eleccions municipals.

El **Consell General Interinsular** (CGI) substituï la Diputació Provincial de Balears l'any 1978. Fou un òrgan preautonòmic de les Illes Balears, precedent de l'actual Govern de les Illes Balears. Es va constituir amb els membres de l'Assemblea de Parlamentaris de les Illes Balears, i va desaparèixer l'1 de març de 1983 amb l'entrada en vigor de l'Estatut d'autonomia de 1983. El presidí Jeroni Albertí.

La societat illenca vivia notables mobilitzacions socials: el 3 de febrer de 1979 sortiren al carrer entre 4.000 i 5.000 persones per defensar sa Dragonera. El mateix 1979 hi hagué la manifestació de l'1 de maig més concorreguda de la història mallorquina amb unes 8.000 persones. Veníem de la manifestació en favor de l'autonomia que agrupà entre 25.000 i 30.000 persones, el 29 d'octubre del 1977. A Capdepera el 1979 es fundà el Col·lectiu Torre Esbucada.

El 1980 el GOB i el poble d'Andratx compren la Trapa. També el 1980 un grup immobiliari suec va promoure la construcció d'una urbanització per 9.000 persones a Es Trenc, sent aprovada per l'Ajuntament de Campos. Començà una nova lluita que durà molts d'anys.

A Capdepera, les eleccions municipals del 1979 les guanyà l'esquerra i fou batle Salvador Moll. Els regidors eren d'UCD: 5; PSOE: 4; PSM: 1; AP: 1; PCIB: 2.

La temporada 1970-80 el R. Mallorca jugava a la Tercera divisió, mateixa categoria on hi havia el Poblense. Acabà pujant a Segona B, amb el president Miquel Contestí.

Internacional

El 1980 fou l'any que morí assassinat l'*ex-beatle* John Lennon, a les mans d'un fan. Ronald Reagan guanya les eleccions presidencials dels Estats Units a Jimmy Carter. Es crea la CNN, primera televisió que transmet notícies les 24 hores del dia. Els Jocs Olímpics de Moscou foren boicotejats perquè la Unió Soviètica havia envaït l'Afganistan. Iraq va envair l'Iran. A Polònia, Lech Walesa lidera la primera de diverses vagues a Gdańsk. És assassinat l'arquebisbe de San Salvador, Óscar Romero. S'inicia la guerra civil d'El Salvador.

Te lloc la primera videoconferència. Però si una cosa canviaria el món fou la presentació del model 5150 de l'IBM Personal Computer.

Recordem que s'estava covant la SIDA, que seria descrita el juny del 81.

Cultura

Als cines comença la saga de *La guerra de las Galaxias*. Quant a llibres, Umberto Eco publica *El nom de la rosa*; Jean M. Auel, *El clan de l'ós de les cavernes* i William Styron, *La decisió de Sophie*. A la música, s'iniciava el fenomen Michael Jackson; el *punk roncanrollero* sorgit a La Movida, seguia els New York Dolls, el Glam o los Ramones.

Nacha Pop, donaven a conèixer la seva memorable «Niña de ayer». Ràdio Futura amb la seva «Divina» i amb el seu «Enamorado de la moda juvenil»; Alaska i Los Pegamoides cridaven l'«Horror en el hipermercado». Joaquín Sabina compon el «Pongamos que hablo de Madrid»; Miguel Ríos, cantava el «Santa Lucía» i sonava a tota hora el «Velero llamado libertad» de José Luis Perales.

En l'àmbit de la cultura catalana es publicaren 38 àlbums de música en català entre els que podem destacar el *Verges 50* de Lluís Llach, amb la mítica cançó «El meu país és tan petit», i *Jardí tancat* de Maria del Mar Bonet, un disc de cançons de poetes de Mallorca.

Societat

En qüestions més quotidianes, el Mundial de futbol d'Argentina 1978 suposà la generalització de la **televisió en color** i el **cotxe de l'any fou el Seat Ritmo**, versió millorada del mític 128, que costava 608.572 pessetes de l'època.

Economia

Deia Henry Kissinger, i fou una frase que ressonà molt llavors, que una democràcia sols es podia implantar quan el país tenia una **renda per càpita** mínima de **10.000 dòlars**.

L'entrada en la democràcia fou en un moment de forta inflació, de pujada de preus constants:

L'any 1977 la inflació anual fou del 47%, i l'any 1979 baixà al 16% després dels famosos Pactes de la Moncloa (1).

L'any 2019, l'IPC fou del 0,8%.

El 1980 la benzina acabava de pujar 8 pessetes, la súper costava 54 pessetes/litre (2).

Pel que fa a les Illes, si l'any 1980 la renda per càpita era molt semblant a la mitja de l'Estat, els anys vuitanta suposen el que s'ha anomenat el segon «boom turístic» (ja anam pel quart) que ens convertí líders del rànquing de les comunitats més riques costat de Madrid. vint anys més tard, Balears ha passat a la setena posició i aviat podria situar-se per sota de la mitjana nacional, segons la memòria de Centre Econòmic i Social (2, 3, 4 i 5)

A continuació, una sèrie de taules de dades ens poden il·lustrar com ha estat el canvi d'aquests quaranta anys:

Renda per càpita (en dòlars)

	1980	1990	2000	2019
Espanya	11.422	14.733	18.654	26.430€
Illes Balears	12.996	19.090	22.293	28.213€

Població

	1980	2020	diferència	%
Espanya	37.635.389	47.332.614	9.697.225	25,76
Illes Balears	653.994	1.210.725	556.731	85,12
Mallorca	304.422	923.608	619.186	203,40
Capdepera	5.605	12.158	6.553	116,91

(6)

Turistes

	1980	2019
Illes Balears	3.550.639	13.680.923
Mallorca	2.780.925	11.874.835
Per origen		
Anglesos	1.024.473	3.748.976
Alemanys	939.196	4.529.629
(7)		

Altres dades d'interès comparatiu d'aquesta gràfica 1977-2017 podem veure el canvi que hem fet en quaranta anys a nivell estatal.

(4)

Cuadro 1: Indicadores socioeconómicos de España:
2017 vs. 1977

	1977	2017
Población total (personas)	36.255.708	46.443.249
Población inmigrante (personas)	159.924	4.549.858
Esperanza de vida (años al nacer)	74,13	82,8
Mortalidad infantil (x 1.000 nacidos vivos)	16,03	2,6
Tasa de fecundidad (nº promedio de hijos por mujer)	2,65	1,3
Renta per cápita real (dólares constantes, 2010)	17.261	31.449
Inflación (variación interanual)	26,3%	1,5%
Tipos de interés (Mibor-Mercado interbancario)	22%	-0,149%
Deuda pública (% PIB)	13%	100%
Gasto sanitario per cápita (dólares corrientes y PPA)	204\$	2.300\$
Gasto educación per cápita (dólares corrientes y PPA)	115,78\$	1.569,84\$
Gasto social (% gasto total)	42%	63%
Universitarios (% población > 16 años)	3,6	28,2
Tasa analfabetismo > 16 años (% población > 16 años)	9%	1,75%
Tasa analfabetismo > 65 años (% población > 65 años)	30%	5,4%
Población activa total (millones de personas)	13,3	22,7
Población activa femenina (% de la población > 16 años)	28%	53%
Red de autopistas y autovías (Km)	1.100	15.048
Parque móvil (automóviles)	8.269.311	30.122.681
Mortalidad en accidentes de tráfico (personas)	4.500	1.160
Exportaciones de bienes y servicios (% PIB)	13,3%	33,1%
Entradas de turistas (millones)	34	75,3
Inversión Extranjera Directa (millones \$)	608	26.727
Líneas telefónicas (millones)		
Fijas	5,6	>20
Móviles	--	44,3

Fuente: Círculo de Empresarios (2017).

I per acabar dades de la pesca a les Illes, quan Cala Rajada era el segon port en captures(8):

FLOTA PESQUERA DE BALEARES AL 31.12.1980

PUERTOS DE:	MATRICULADOS		CON BASE EN EL PTO.	
	Nº	*T.R.B.	Nº	*T.R.B.
MALLORCA				
Alcudia	338	984	29	216
Andraitx	266	741	28	118
Cala Rajada	—	—	48	595
Colonia de S. Jorge	—	—	38	131
Palma	1.568	5.746	128	2.231
Pollensa	—	—	23	84
Porto Colom	—	—	36	178
Porto Cristo	—	—	58	192
Porto Petro	—	—	26	290
Soller	4	24	43	546
TOTAL	2.176	7.495	457	4.581

*T.R.B. Toneladas Registro Bruto
Fuente: Grupo de Puertos de Baleares 1980
Memoria Anual del Puerto de Palma 1980

PESCA FRESCA DESEMBARCADA Y SU VALOR EN PRIMERA VENTA 1980

PUERTO	Moluscos Tm	Crustáceos Tm	Peces Tm	Total Tm	Valor Miles de Ptas.
MALLORCA					
Alcudia	5,9	1,9	16,1	23,9	20.175
Andraitx	3,8	10,1	61,7	75,7	32.093
Cala Rajada	38,0	48,0	287,5	373,5	95.812
Colonia S. Jorge	3,7	—	9,7	13,5	7.635
Palma	128,4	105,2	1.755,0	1.988,7	401.521
Pollensa	—	2,8	12,0	14,8	10.526
Porto Colom	—	—	183,0	183,0	34.408
Porto Cristo	24,8	—	47,8	72,7	8.866
Porto Petro	69,6	0,5	281,2	351,4	64.449
Sóller	43,9	65,4	140,9	250,3	103.003
TOTAL	318,1	233,9	2.794,9	3.347,5	778.489

*T.R.B. Toneladas Registro Bruto
Fuente: Grupo de Puertos de Baleares 1980
Memoria Anual del Puerto de Palma 1980

Pel que fa a Capdepera, disposam de les cròniques de Bartomeu Melis *Meyme*, que dedica tres capítols a 1980 i a elles vos remetem:

Girant l'ullada cap enrere. Any 1980

1

2

3

[Clicant sobre els números es poden llegir les cròniques de Meyme]

I en el capítol esportiu dues cròniques de Miquel Bestard que expliquen el canvi generacional que s'estava covant a l'Escolar entre les temporades 1979/80 i 1980/81. L'equip era a la part baixa de la Primera regional preferent. Durant aquestes dues temporades, aquests són, entre d'altres, els jugadors que van ser alineats: Pep Medina, Lluçà Serra, Lluís Nebot, Francisco Macarro, José García *Garrucha*, Carlos Loshuertos, Pepe Muñoz, Florencio Ferrera, Manolo Ferrera, Manolo Fernández, Javier Rojas, Pepín Rodríguez, Toni Serapio, Climent Flaquer, Joan Antoni Carrió, Joan Pons, Agustí Esteva, Pep Fuster de sa Cova,

Biel Torres, Pedro Sancho, Benito Hernández, Toni Serapio, Joan Llull, José Fuentes, Dionisio Corraliza, Genaro López, etc. Delegats, Basilio Vivancos, Pep Serra i Toni Ferrer, i com a encarregat de material, en Xisco *Rectoret*, d'Artà.

Història del C.E. Escolar 1979/80

Història del C.E. Escolar 1980/81

[Clicant sobre els cercles es poden llegir les cròniques de Miquel Bestard]

És evident que ens falten dades. Per exemple el nombre de places hoteleres que hi havia a Capdepera, poder comparar-les amb les que hi ha ara i saber com ha evolucionat. Però deixam algunes pinzellades significatives de l'època en que va néixer *Cap Vermell*.

Referències bibliogràfiques

1

2

3

4

5

5

6

7

8

[Clicant sobre el número es pot consultar la referència bibliogràfica]

Entrevista a

Jaume Fuster

Jaume Fuster xerrant per la ràdio

Tot i que s'acomiadà oficialment fa tres anys, si algú ha estat al peu del canó de Cap Vermell al llarg d'aquests quaranta anys és Jaume Fuster. Escriptor, poeta, pintor, cuiner (no sabem quantes coses més) i millor persona. Els seus silencis són tan el·loqüents com les seves paraules. Premi Cap Vermell 2005 d'honor més que merescut i Premi Aina Moll 2015 dels 31 de desembre de l'OCB, també compta amb diversos premis literaris. Cert és que Jaume ha crescut al recer de Cap Vermell i de totes les associacions en les que ha participat, però ben segur que la seva aportació ha fet créixer molt més a tot aquest conjunt d'iniciatives de les que ha format part. Comencem:

Finals de 1980, com començà l'aventura de *Cap Vermell*? Per què llavors? Què volíeu? Com es forma l'equip fundador?

Passats 40 anys, els records es comencen a difuminar... Va passar que amb l'adveniment de la democràcia, després de les primeres eleccions i amb nous aires de llibertat, a la premsa local que havia sobreviscut a la dictadura s'hi uniren una sèrie de publicacions noves. D'aquella època record *Es Saig*, *Llucmajor de pinte en ample*, *Llum d'oli*, i naturalment *Cap Vermell*, entre d'altres. Era una manera d'exercir la llibertat d'expressió, d'informar i de ser informats de primera mà, i també de posar a l'aparador la llengua catalana com a vehicle normal d'expressió. En el primer editorial, el del número zero, ja anunciàvem quines eren les nostres intencions, i crec que, si fa no fa, s'han mantingut vigents: endegar una publicació que recollís el batec del poble i que ens ajudàs a aprendre a dialogar amb respecte. Gairebé no record com es formà aquell primer equip. Crec que va ser en Biel Pérez qui ens convocà a una primera reunió. Tot va començar d'una manera una mica, o un molt, improvisada, sense cap mitjà ni infraestructura. Com ara mateix, d'altra banda, atenent que, per exemple, tothom fa feina amb el seu ordinador particular.

Vos definiríeu com un grup d'amics, d'apassionats per la llengua, per la política (en el sentit de aportar el gra d'arena per ajudar a canviar les coses), altres interessos...

Alguns a penes havíem mantingut contactes estrets, abans. Això sí, des de les primeres eleccions segurament tots coincidíem en una jeia política diguem-ne progressista, tot i que a ningú se li va demanar carnet de res. La llengua,

evidentment, era un dels punts de coincidència més importants, per bé que aleshores els nostres coneixements de català, salvant honroses excepcions, eren més aviat precaris.

El final dels 70 suposà el sorgiment de manifestacions ecologistes com sa Dragonera i llavors Es Trenc. Cala Agulla queda enmig amb el SALVEM L'AGULLA l'any 84. *Cap Vermell* té a veure amb tot aquest moviment?

Eren anys, com he dit, de gran efervescència social, amb aquella democràcia que aleshores ens semblava un ou de dos vermells, tot i que després moltes expectatives no s'hagin complert, ni prop fer-s'hi. Entre els moviments que més destacaren des del primer moment hi hagué els ecologistes, alguns dels quals han esdevingut referents per a tota la societat d'aquestes illes. Aquí destacà Torre esbucada i la seva lluita per la preservació de l'Agulla. *Cap Vermell* sempre va estar, i està, del costat d'aquesta lluita. No havíem complert un any de vida i ja vam treure una primera portada alertant del perill d'urbanització d'aquell indret, davant un projecte que havia entrat a l'Ajuntament en aquest sentit.

A una revista el més important és el nom. Com sorgí el nom de *Cap Vermell*? I per què? Hi havia altres alternatives?

Ens ho vàrem estar pensant molt seriosament. Volíem un nom amb el qual no tan sols ningú se sentís exclòs, sinó que, en la mesura que fos possible, tothom s'hi sentís còmode. Un topònim ens semblà lo millor, des del principi, però quin? *Cap Vermell* va ser finalment l'escollit, pensàrem que era un títol molt adient per a una publicació com la nostra, perquè a més de referir-se a un indret molt emblemàtic del municipi resultava molt connotatiu, i fins i tot eufònic.

Com funcionava la qüestió econòmica? Publicitat, subscripcions, subvencions?

Cap Vermell va funcionar des del primer dia, i així ha continuat, gràcies a la tasca absolutament desinteressada de tots els qui l'han fet possible. És a dir, que per aquest cap, com que ningú n'ha tret un velló, sinó que la majoria n'hi ha posat dels seus, per aquesta banda no ha donat maldecaps. En aquest sentit, al començament ni tan sols ens plantejàrem inserir publicitat. Ens fixàrem l'horitzó d'un any per veure si amb les subscripcions i distints punts de venda d'exemplars podíem sufragar la impressió, i com que això va ser possible, per a nosaltres ja va ser més que suficient. Tampoc teníem altres ambicions ni albiràvem altres projectes més que l'estricta publicació de la revista.

Què en penses de l'allau de *Cap Vermells* sorgits aquests darrers anys?

Ja he dit que era un nom molt emblemàtic, i molt sonor. El fet que molt posteriorment, des d'un complex hotelier fins al centre municipal de Cala Rajada hagin adoptat aquest nom demostra que vàrem saber triar. Molt anticipadament. Fins i tot pensàrem que l'Ajuntament havia triat aquest nom amb ganes d'embullar.

Com era el dia a dia de *Cap Vermell*? O el mes a mes...

Aleshores ens semblava la cosa més normal del món. Ara, vist en perspectiva, no sé com en trèiem clarícia. Acabàvem de muntar un número i començava la tasca del pròxim. Recollir notícies i redactar-les, picar-les, cercar col·laboracions,

fotografies, fer aquells muntatges interminables, dur el número a Petra a imprimir, anar-lo a cercar, repartir-lo..., i torna a començar.

Què és allò que més recordes dels primers anys?

Els muntatges de la revista, que ja he dit, per ca na Joana Colom, per ca nostra... Ens hi posàvem acabat de sopar i a vegades eren les dues o les tres de la matinada quan acabàvem. Era una feina d'orfebreria, amb un sistema totalment precari. Els textos estaven escrits a màquina, sense marge a la dreta i sense possibilitat de canviar la mida de la lletra. Anàvem aferrant les tires de text i les il·lustracions damunt una plantilla i hi havia de caber, sí o sí. Això era lo més habitual i ens donava molta feina. Si sobrava espai, en canvi, sempre teníem una solució: en Joan Rai feia un dibuix en cinc minuts i arreglat.

Quin era el teu rol a *Cap Vermell*?

Com el dels altres, si fa no fa. Qui més qui menys feia tot el que podia i sabia. Jo record que redactava notícies, que picava col·laboracions —més d'una vegada arribaven escrites a mà—, que dibuixava rètols per a les distintes seccions, i que evidentment col·laborava en el muntatge i en la distribució. Ja dic, un poc de tot.

Als primers números hi ha escrits en castellà. Quan decidiu fer-ho tot en català?

El tema de la llengua, ja ho he dit, el teníem clar. Volíem fer una revista en català i així va ser en tot allò que naixia a la redacció: editorial, notícies i seccions fixes de la revista. Sí que és cert que inicialment vàrem respectar les col·laboracions arribades en castellà, però a poc a poc, sense que jo en recordi ni una data ni una decisió concretes, també aquesta part va anar normalitzant-se, fins arribar al cent per cent en la nostra llengua. I fins avui.

Quin impacte tengué a la societat gabellina? Quina fou la contribució més important de *Cap Vermell* a la societat?

Jo no m'atreiria a parlar d'impacte. Diria que, en general, va crear una certa expectació i que va ser acollit amb simpatia, en general. Des de l'inici vàrem tenir un número estable de subscriptors. Les baixes que record les podria comptar amb els dits d'una mà. La contribució de *Cap Vermell* diria que va ser donar veu a tothom que volgués expressar-se i fer visible la pluralitat de la nostra societat. En aquest sentit ha mantingut una línia nítida i que encara ara és una finestra oberta a totes les opinions i punts de vista. Crec que també és destacable el que ha suposat la creació dels Premis Cap Vermell, ara farà 21 anys, per al reconeixement dels millors valors de la nostra societat, aquells que destaquen la generositat i l'altruisme de persones i col·lectius del nostre poble. Els premis avui són rebuts pels guardonats amb agraïment, des de la convicció que és tot el poble qui reconeix la seva trajectòria.

Què en pensava la gent de la revista *Cap Vermell*?

No ho sabia dir. A mi ningú me n'ha xerrat mai malament, ni fa 40 anys ni ara. Sí que alguna vegada qualcú m'ha dit que tal o tal altre article no li havia agradat, o que hauríem de fer més incidència en un sentit o un altre. Jo sempre he tengut la mateixa resposta: les portes estan obertes a tothom; tu mateix, sense

faltar al respecte, pots escriure lo que vulguis, que et serà publicat. Ara que ja n'estic jubilat i m'ho mir des d'una distància prudent, crec que les quatre dècades d'història de la publicació han estat possibles precisament perquè s'ha donat veu a tothom que s'ha volgut manifestar.

Una trajectòria de 40 anys no està exempta de crisis i renovacions. Quines fases o períodes establiries si haguessis de descriure la història de *Cap Vermell*?

Quaranta anys d'història no es poden resumir en la resposta d'una entrevista. Jo diria que, tret d'un sotrac que vam patir l'any 1991, en què deixàrem de publicar la revista de maig a desembre, no hi ha hagut grans ensurts. En aquella ocasió, poc després del desè aniversari, es manifestà un cert cansament, els «vells» no vèiem relleu, o si més no sàvia nova que refrescàs la publicació. Segurament sentíem que havíem entrat en una mena de rutina poc creativa. Però aquella situació es desencallà de l'única manera possible: amb la incorporació d'una nova generació de col·laboradors, gent amb ganes de fer feina. Eren persones com en Paco Galián o en Pere Cortada, treballadors incansables, als quals, amb el pas dels anys, s'aniria afegint una bona tropa de col·laboradors de la causa de la cultura. I fins avui. *Cap Vermell* es va mantenir com a revista en paper fins al 2007, ja havíem deixat l'antiga impremta de Petra, Apóstol y Civilizador, i vàrem deambular un poc d'aquí a allà, però va ser a Santa Margalida on vàrem imprimir la majoria de números d'aquella etapa. Evidentment, una fita decisiva va arribar quan, a l'any que he dit, ens passàrem al format digital. Aquell mateix cansament de 1991 va tornar treure el cap 16 anys després, tot i que aleshores ja fèiem feina amb ordinador i muntar un número s'havia fet molt més bo de dur. D'altra banda, poder treballar cadascú des de ca seva, deixant de banda la feina que suposava repartir revistes i cobrar subscripcions, a més de comoditat ens suposava tancar un important capítol de despeses. Com a fita negativa record una campanya certament impresentable, per dir-ho suau, contra les persones que fèiem la revista, endegada sota el pseudònim de «Felpudito», i després una denúncia perquè havíem publicat unes cartes del PP i del PSM, és a dir, que no signava *Cap Vermell*, i que ens obligà a en Miquel Llull i a mi mateix a comparèixer pel jutjat. Evidentment la denúncia no arribà enlloc, però una cosa i l'altra ens demostraren, si és que teníem algun dubte, que hi havia i hi ha gent que paeix molt malament la crítica, per fonamentada que sigui. Però bé, estam parlant de 40 anys, i en tot aquest temps la travessia de *Cap Vermell* ens ha suposat més satisfaccions que altra cosa. Si no, no hagués arribat tan enfora.

I les fites informatives més importats que marcaren la Revista?

Jo, més que de fites informatives importants, parlaria de la feina del dia a dia, d'estar al peu del canó, de donar a llum totes les notícies a les que s'ha tengut accés. Estic segur que des d'aquest mitjà no s'ha manipulat mai cap informació ni s'ha faltat a la veritat de manera voluntària. I de manera involuntària, crec que tampoc. *Cap Vermell* ha fet una tasca informativa molt senzilla i molt honesta, obrint les finestres de pintre en ample i, des de la versió digital, ha arribat arreu del món, cosa que ha permès a la gent del poble que viu fora tenir accés al dia a dia del nostre municipi.

***Cap Vermell*, a banda del pilar informatiu, tenia un apartat de recerca/divulgació històrica i un altra de literària? Què en valoraries de cada un d'ells?**

La tasca informativa, evidentment, sempre ha estat la base i la raó de ser de *Cap Vermell*, però des de l'inici es va recolzar també sobre la qualitat i el rigor de col·laboradors de gran nivell. Vaig quedar enlluernat des del primer dia amb la prosa d'en Joan Rai, i estic molt orgullós que a la fi, gràcies a la nostra publicació, un escriptor com ell trobàs un mitjà des d'on mostrar la seva capacitat creativa, i vaig pensar que ens havíem perdut molts d'anys el regal de la seva paraula. Per a tots els que ens estrenàvem en l'intent de confegir paraules amb un cert criteri, en Joan va ser un exemple i un mestre impagable. El mateix puc dir d'en Pep Terrassa i la seva tasca de rescatar la història del nostre poble, el passat remot i l'immediat, amb un rigor i una pulcritud envejables. En Pep, en tots aquests anys s'ha convertit en un referent i ens ha lliurat pàgines imprescindibles per a entendre el nostre ésser col·lectiu, per saber d'on venim i qui som. Després, amb el pas del temps, *Cap Vermell* ha agombolat de manera regular veus igualment imprescindibles, des d'en Lluçà Rinyon a en Joan Cabalgante, des d'en Biel Mir a en Miquel Llull, des d'en Toni «Coix» a en Tomeu Melis «Meyme», i moltes més que esporàdicament s'han deixat sentir des d'aquestes pàgines. Veus, totes elles, que han aportat un plus de qualitat de la qual pocs mitjans poden presumir. Crec que és admirable, i la nostra associació cultural en pot presumir, la tasca editorial duta a terme, amb més de trenta llibres publicats. La narrativa, la poesia, l'assaig o la investigació històrica que s'han anat publicant han suposat una gran tasca divulgativa i han posat en relleu el potencial creatiu i intel·lectual del poble. I no oblidem que cap dels autors publicats no se n'ha dut hi un euro de la seva obra. Crec que ens en podem sentir legítimament orgullosos.

Quan es creà l'Associació *Cap Vermell*? Quina relació heu tengut amb l'OCB i el moviment de premsa forana?

Ara mateix no en record la data exacta de la nostra constitució com a associació. Al començament de l'aventura, vam aparèixer com a butlletí de l'Obra Cultural Balear, cosa que ens donava aixopluc legal, i immediatament ens vam afiliar a l'acabada de néixer Associació de la Premsa Forana. Però arribà el dia de fer una passa més i redactàrem els estatuts que, una vegada aprovats, ens donaren la deguda cobertura, com a associació cultural sense afany de lucre. I aquest últim és un aspecte que s'ha preservat 40 anys sense la més mínima vacil·lació. Actualment, *Cap Vermell* també és membre d'AMIC (Associació de Mitjans de d'Informació i Comunicació), que abasta els territoris de parla catalana.

***Cap Vermell* també ha organitzat o s'ha posat al davant d'altres activitats. Què diries de cada una d'elles?**

Als Premis Cap Vermell ja m'hi he referit, i a la tasca editorial, també. Són dos aspectes de la trajectòria de l'associació que, n'estic segur, han contribuït a vertebrar la nostra societat. D'altra banda, fer visibles els noms de ciutadans que mereixen el reconeixement general, com en Joan Rai o n'Antoni Flaquer «Solleric», dels quals descobrirem sengles plaques a les cases on van viure, pens que era un deute que tots teníem amb aquestes persones. D'altra banda, la contribució de *Cap Vermell* amb els premis Ploma de Ferro, i amb altres iniciatives

de caire social i cultural, entra de ple en el sentit i els objectius d'una associació com la nostra. Pel que fa al «Cafè dels dissabtes», durant un període de temps va constituir un apèndix radiofònic que, almanco a mi, va resultar molt engrescador. És una llàstima que Capdepera Ràdio hagi caigut en la letargia actual, abandonó en diria, quan hauria de ser un mitjà de comunicació de referència. I no puc passar per alt, tampoc, l'anuari que es publica cada any, recollint el bo i millor que s'ha publicat a la web. És una mena d'homenatge al format en paper amb què començarem.

Si haguéssiu de tornar a començar què faries i què no faries?

No som dels que es passen els dies pegant-se tocs pel pit, penedint-se del que feren o deixaren de fer. Crec que, en cada circumstància, les persones feim allò que pensam que és millor per a nosaltres i per als altres. *Cap Vermell* va néixer en un context favorable al que es coneix com a premsa forana, i va ser el fill de l'entusiasme i la il·lusió, més que de les nostres capacitats i coneixements. A vegades se'ns ha acusat de ser massa blans, o light, com ara es diu, però massa hem fet. En aquesta casa no hi ha professionals, tothom que s'hi acosta ja sap d'antuvi que, a nivell econòmic, no tan sols no en traurà res sinó que probablement n'hi haurà de posar dels seus. Què se li pot exigir a aquesta gent? Què se li pot retreure?

Quan ara tot és tan efímer, quin és el secret d'haver durat 40 anys?

És un poc de tot el que he dit. Il·lusió, sobretot, i per què no dir-ho?, esperit de servei. Generositat de totes les persones que hi han posat les mans, sense demanar res a canvi. Ara mateix, quan jo ja n'estic pràcticament decantant, estic admirat de la capacitat de feina i de la perseverança dels que assumeixen la responsabilitat d'actualitzar la pàgina cada dia. Segurament, si s'hi hagués cercat un guany, l'aventura s'hauria acabat molt abans. No hi ha hagut cap iniciativa cultural en el nostre poble que hagi aguantat tant de temps, i això és així perquè s'han fet les coses bé, amb seny, i avui un gran nombre de persones, encara que només sigui com a lectors, se senten identificades amb aquest projecte. A hores d'ara, *Cap Vermell* té una mitjana de més de 2.000 visites diàries, i a Facebook s'ha arribat als 3.500 seguidors. Això no s'aconsegueix fent les coses malament.

Com a membre fundador, com definiries el rol de la resta dels teus companys en aquesta aventura?

M'és impossible detallar el paper de cadascuna d'aquestes persones, perquè com ja he dit en un altre moment, a *Cap Vermell* tothom sempre ha fet de tot, per bé que sempre n'hi ha que assumeixen la feina més obscura, la que llueix menys, però sense la qual no seria possible la revista. Tots els que començaren, tots els que n'han passat i tots els que ara estiren del carro em mereixen el màxim respecte. Ja he parlat d'alguns noms que, evidentment, són els meus referents, però fins la més modesta aportació ha fet possible que la revista i tot el que orbita al seu voltant –premis, llibres, anualis...– arribàs a quatre dècades d'existència.

Ara no teniu subscriptors. Com funciona i s'aguanta econòmicament *Cap Vermell*?

No tenim subscriptors, però també s'han limitat les despeses. Quant a entrades, aquestes provenen bàsicament de la publicitat a la web i a l'anuari. I com

que d'altra banda, i com ja he dit, ningú se'n duu ni un velló, aleshores l'associació encara es pot permetre donar suport projectes d'edició de llibres i d'altra naturalesa dins l'àmbit cultural.

Quin futur veus a *Cap Vermell*? Quines perspectives te una publicació d'àmbit local en català?

Hi ha hagut moments en què vaig veure perillar el futur de *Cap Vermell*, tant de la revista com de l'associació, però, afortunadament, en els moments més crítics sempre han aparegut persones decidides a agafar el relleu. En aquest sentit, diria que ara mateix es gaudeix d'una època de gran estabilitat, amb més gent que mai fent la seva aportació al projecte. En algun moment s'ha qualificat *Cap Vermell* de grup polititzat, decantat cap aquí o cap allà, però voldria que sortís una sola persona a qui se li hagués negat la seva participació activa i directa en la presa de decisions, en la línia editorial o en el disseny de projectes. Per tant, des d'aquesta obertura total i la pluralitat ideològica dels seus responsables, que algú s'estima més no veure, tenc confiança plena que això té corda per a estona i que d'aquí deu anys se celebrarà el cinquantenari de *Cap Vermell*.

Acabam amb les tres preguntes que feim a tothom:

Què és per a tu *Cap Vermell*?

Una part molt important de la meua vida. *Cap Vermell* em va estimular a créixer com a persona, especialment en l'àmbit de la cultura, i fins i tot em va impulsar a fer una carrera universitària quan ja no tenia edat per a aquestes coses. *Cap Vermell* em va marcar un camí que no sé si he estat capaç de seguir fidelment, però que passa per la comprensió de l'altre, per la renúncia a veritats absolutes, especialment les polítiques, i per la potenciació d'un cert esperit de servei.

Què és el que més t'agrada?

En general, m'agrada tot. Què hauria de dir, jo? Crec que s'hi complement de la millor manera la informació diària, de fet és un diari, i la reflexió més pausada, amb la col·laboració del bo i millor del poble, i de fora poble.

Què és allò que menys t'agrada?

Pens que, com a fruit de la pruija per informar i no deixar res per verd, a vegades les notícies semblen embastades amb una mica de precipitació. Els titulars són un element cabdal per a atreure la curiositat del lector, i jo trob que a vegades no es cuiden prou.

Entrevista

Miquel Lull en el seu laberint

Maria Lissa i Miquel Lull en una data indeterminada de finals dels setanta del segle passat.

Per no recordar gaire cosa, Deu n'hi do amb les respostes! Aquesta, com tota la resta d'entrevistes, si no teniu una bona estona per llegir-la i assaborir-la, tal volta millor la deixeu per un altre moment. Per a un moment especial. No frisseu. Quedarà aquí i les celebracions dels 40 anys abraçaran tot l'any 2021. En aquesta sèrie de converses amb els que iniciaren Cap Vermell ens adonam que aquells «pares fundadors» són capaços de fer-nos una radiografia molt personal però molt encertada d'aquells moments i de Cap Vermell. Tenen la capacitat de reflexió per elevar a categoria qualsevol anècdota o fet concret. D'en Miquel ara ja quedarà per sempre aquella imatge de la seva habitació que descriu en Biel Pérez: «record la seva habitació amb munts de llibres amb un cendrer ple de llosgues damunt, fum i música d'en Luís Eduardo Aute». Comencem!

Finals de 1980, com començà l'aventura de Cap Vermell? Per què llavors? Què volíeu? Com es forma l'equip fundador?

La veritat és que la meua memòria és tan curta que no record molt bé com va començar tot allò, ni tan sols el meu grau de participació. Per tant, moltes de les meves respostes es faran des del present i, per això, poden diferir bastant del que recordin els demés i que defugui la «realitat».

Els records, a voltes, són somnis que es van esborrant a vegades lentament i a vegades més ràpidament i amb una intensitat que no podem controlar.

No record cap moment fundacional de *Cap Vermell*. Potser només una trobada a la Rectoria en la qual hi havia en Biel Pérez i no sé qui més. Devia ser a l'estiu o a la tardor de 1980. Potser aquest dia decidírem, entre no sé qui, tirar endavant amb la publicació d'una revista, però no ho puc assegurar.

Vos definiríeu com un grup d'amics, d'apassionats per la llengua, per la política (en el sentit de aportar el gra d'arena per ajudar a canviar les coses), altres interessos...

No sé si exactament érem un grup d'amics. En conjunt, jo diria que érem més aviat coneguts, sense obviar que sí, que allà n'hi havia que ja eren amics d'abans. Amb alguns ens hem fet amics després de començar tota aquella aventura. En realitat només havia tengut relació en altres afers amb en Joan Rai, en Vicenç Nadal i Antoni Garau, a més de Maria Llissa pel que he pogut veure en una foto que m'ha fet arribar ella mateixa. Evidentment que ens coneixíem del poble i tots teníem, cadascú a la seva manera, unes «inquietuds» gabellines i calarajaderes que, en aquell moment coincidiren en la idea de crear una publicació informativa i cultural. Ah, i sí, potser sí que érem apassionats d'algunes de les coses que esmentau a la pregunta. [riu i mou el cap]

El final dels 70 suposà el sorgiment de manifestacions ecologistes com sa Dragonera i llavors Es Trenc. Cala Agulla queda enmig amb el SALVEM L'AGULLA l'any 84. *Cap Vermell* té a veure amb tot aquest moviment?

Segur que sí. Jo venia d'una etapa molt interessant i creativa [riu] dins la meua vida, que va ser la fundació del Col·lectiu Torre Esbucada, un grup ecologista nascut a rebuf dels grans moviments europeus ecologistes i antinuclears que, a Mallorca, es concretaren en una lluita per salvar sa Dragonera «petita». La participació gabellina i marinera va ser relativament gran, diria, i d'aquí va sorgir la idea de fer aquest col·lectiu, amb l'objectiu de salvar Cala Agulla, sempre amenaçada. Parlam de 1978 i 1979 i després, ja dissolt el col·lectiu, encara s'hauran de fer més campanyes davant la voracitat dels destructors, com aquesta que esmentau de 1984. Ah, també es va crear una publicació, *Torre Esbucada*, que va assolir la «magnífica» xifra de 7 números publicats i que, a falta de confirmació «oficial», [riu] podria ser considerada la primera publicació més o manco periòdica d'aquest municipi. Va ser una primera aproximació meua al món de les edicions artesanals, curolla que no m'ha abandonat mai més.

Tot aquell trull està per historiar. Existeixen les publicacions, alguns documents, algunes fotos (poques) i sabem que, secretament, un personatge (li direm X, de moment) està recopilant tot aquest paperum per fer-ne una cosa que podria ser important i reveladora [riu]. Evidentment no va acabar bé o, si més no, com molts de *noltrus* hauríem volgut. En tot cas va ser un primer avís contra el que després, amb les Normes Subsidiàries de 1986, arribaria i que acabaria per destruir el somni d'un equilibri natural. Aquelles Normes Subsidiàries segueixen destruint el *nostru* territori gabellí i també la societat gabellina, és a dir, tot el Planeta, encara que, evidentment, s'han fet algunes fortunes sobre aquest desastre natural i humà. L'Agulló ha estat barrat amb *filferrus* per la família March i, com diu l'*amu* Antoni Coix, «el que no aconseguiren en temps de dictadura, ho aconseguiren en democràcia». Tot plegat, un bany de realitat que ens demostra la vertadera naturalesa destructiva del Règim i els seus còmplices i ens fa maleir, una vegada més, la propietat privada i les herències, especialment si provenen d'autèntics robatoris a la hisenda pública.

Uf, però tornant a la pregunta: sí, alguns dels participants en el Col·lectiu Torre Esbucada després ens trobarem al *Cap Vermell*, Antoni Garau i Àngel López entre d'altres.

A una revista el més important és el nom. Com sorgí el nom de *CAP VERMELL*? I per què? Hi havia altres alternatives?

No ho puc recordar de cap manera. [alça les mans] En tot cas, amb el nom endevinàrem en posar-ne un de ben eloqüent i molt visible [riu]. Tant i tant, que hem tengut molts d'imitadors i ara hi ha Cap Vermell per aquí i Cap Vermell per allà, creant una gran confusió que, si bé a moments és bastant molesta, també és cert que si t'ho agafes pel cap que NO crema, és molt meravellosa.

Ara bé, en una comunicació de les Jornades d'Estudis Locals es diu que es pensaren diferents noms: Castell, Es Far o simplement Capdepera, però, com deia, no en record res.

Ah, el que sí record és que al començament alguns, *maliciosament*, ens deien Cap Roig, donant a entendre que tots *noltrus* érem *rojus*, la qual cosa, no sé si per sort o per desgràcia, no era certa.

En tot cas, no podem afirmar que el nom sigui molt original, [riu] ja que el Cap Vermell és un accident geogràfic ben visible sota el qual, a més, hi ha les coves de l'Ermita, tan importants i emblemàtiques per a *noltrus* com per dur el nom d'un altre municipi. [s'esbutza de riure]

Per altra banda, no sé si vos hi heu fixat, des del número zero la revista duu una mena de subtítol de localització que diu «Capdepera i Cala Rajada» que ara seria impossible, perquè hauríem de dir també: cala Mesquida, Canyamel, sa Font de sa Cala, es Pelats, cala Gat, sa Pedruscada, es Carregador, cala Lliteres, Son Moll de Dalt i de Baix, s'Heretat, Son Febrer, ses Set Cases, sos Sastres, es Camp Roig, Son Jaumell, Vila Nova i Vila Roja... i no aturariem fins a omplir tota la coberta de la revista amb el subtítol. Bé, sempre ho podríem substituir amb l'abreujat «Platges de Capdepera». [riu]

Com funcionava la qüestió econòmica? Publicitat, subscripcions, subvencions?

Com que tots érem *rojus* [riu], decidírem no posar publicitat i viure només dels subscriptors i de les vendes. Ni una cosa ni l'altra eren extraordinàries, però sí el suficient per tal que tot aquell trull es pogués mantenir durant molts anys.

Per suposat, el que en realitat ha succeït és que *Cap Vermell* ha estat, i segueix essent, una gran empresa capitalista, que ha arribat a atresorar unes quantitats immenses de capital humà. Aquest capital humà ha subvencionat tots aquests anys d'existència d'una associació cultural sense ànim de lucre, però que, evidentment, s'ha lucrà amb tot això que es diu amor i amistat. Per tant, no som tan *rojus* com creien alguns, sinó que estam completament al servei d'aquest tipus de capitalisme. [riu de manera sonora]

I també cal recordar que amb el temps sí que es posarà publicitat, com es fa ara mateix tant a la web com a l'Anuari.

Què en penses de l'allau de Cap Vermells sorgits aquests darrers anys?

Crec que ja ho he dit abans [riu encara més].

Com era el dia a dia de *Cap Vermell*? O el mes a mes...

Aquí he de fer una confessió personal. La meua participació va ser minsa. No record que fes gaire tasques perquè, entre altres coses, sempre he estat, especialment de jove, un tastaolletes amb poca constància i per això, vull fer un sentit homenatge a aquells *homs* i dones que aguantaren la publicació aquells primers anys, perquè sense ells no s'hauria pogut arribar tan lluny, si més no en el temps, i són els vertaders herois d'aquella aventura, els que li donaren tal embranzida

que el seu vol ha arribat, increïblement, fins on som ara i ha fet que *Cap Vermell* sigui conegut aquí i a la Xina Popular.

Per tant, em fa no sé què parlar de tot això en primera persona; en primer lloc, perquè la meva participació en els temps heroics i mítics va ser escassa, i també, per què no dir-ho?, perquè per causes molt llargues d'explicar, durant molts anys me vaig sentir molt enfora de tot això que significava *Cap Vermell*, i també molt lluny de Capdepera, i vaig viure una altra realitat allunyada en el temps i en l'espai. Bé, són coses que passen i, a més, no tenen remei.

Què és allò que més recordes dels primers anys?

Ho torn a repetir, gairebé no record res. En tot cas tenc *impressions*, però, com deia abans, això no vol dir que es corresponguin amb la realitat i, per tant, potser val més deixar-les en el racó dels somnis *viscuts*. Els anys anteriors a *Cap Vermell* varen ser uns anys de descobertes, d'esperances, d'il·lusions, mai no acomplertes, és clar, però que en aquell moment ens ajudaren a aprendre moltes coses i ens iniciaren en aquest món tan complex en el qual vivim. En fi, vàrem viure tota una escola fora de l'escola. I *Cap Vermell* també forma part d'això, és clar, d'aquesta escola de la vida que ens ha ajudat a ser un poc millors o, en tot cas, a ser el que som.

Quin era el teu rol a *Cap Vermell*?

Només puc assegurar una cosa certa: vaig escriure un dels editorials dels primers números. I segurament poca cosa més. [ho diu amb cara de resignació] Després, a partir del 2007, que és quan la revista es digitalitza, és quan m'hi he tornat integrar i he format part d'algunes de les accions que s'han fet.

Als primers números hi ha escrits en castellà. Quan decidiu fer-ho tot en català?

No ho puc concretar. Segurament a *Torre Esbucada* vàrem tenir el mateix dilema. Les nostres ments colonitzades no donaven per més en aquell moment. [aixeca les espatles] És evident que després ho hem superat, hem descolonitzat les nostres ments com a passa prèvia a la descolonització definitiva dels esperits. És, sense cap dubte, un tema interessant per a debatre [somriu].

Personalment, l'únic que puc dir és que ja a l'etapa de *Torre Esbucada* m'havia «aclarit» [riu molt] i escrivia sempre en català i, pens, el Col·lectiu ho tenia assumit, però es deixava a una decisió personal de cadascú que escrivís en català o no. Supòs que a *Cap Vermell* va passar una cosa semblant.

Per altra banda, com ja podeu suposar, ningú de *noltrus* havia estat escolaritzat en català i jo les primeres classes les vaig rebre d'Antoni Garau en un curset que, possiblement, havia organitzat ell mateix a través de la delegació de l'Obra Cultural.

És a dir, molts de *noltrus* no en teníem ni idea i ens vàrem haver d'espavilar i ho férem així com poguérem i al ritme que cadascú va poder.

Per altra banda, és segur que no tots teníem la mateixa visió i els *mateixus* antecedents o experiències i, malgrat tot, convergírem en la defensa d'una idea de país, molt ample, és clar, [riu i estira molt els braços], i en la defensa d'una cultura minoritzada i feta malbé per un règim etnocida que, increïblement, continua vigent i fent desastres que, com a mínim, han de ser titllats d'autoritaris.

Per altra banda, aviat es va arribar a la conclusió que la revista s'havia de passar al català sense *complexus* estranys i així va ser, amb algunes excepcions. De fet, les excepcions encara duren amb els escrits d'en Marce, cosa que, per altra banda, ens ha d'omplir d'alegria i de conhort pel fet de poder difondre els pensaments, fins ara gairebé ocults, d'aquella gran persona i gran personatge que fou Marcelino López.

Quin impacte tengué a la societat gabellina? Quina fou la contribució més important de *Cap Vermell* a la societat?

Uf! «Tants caps tants barrets». L'impacte (dit així sona com a molt fort) ha estat desigual i segons la percepció de cadascú. Jo vull pensar que, en segons quins segments socials ha estat gran, però potser no tant com alguns es pensen. Malgrat tot, sense voler ser grandiloqüent, pens que no és fer una afirmació forassenyada afirmar que, d'una manera o altra, *Cap Vermell* sortirà en els llibres d'història d'aquest racó de món, si és que encara hi ha llibres i encara hi ha història i encara hi ha món. [somriure esperançat]

Què en pensava la gent de la revista *Cap Vermell*?

Ho torn a repetir: «Tants caps tan barrets». Quaranta anys donen perquè la percepció de *Cap Vermell* hagi pogut anar canviant amb el temps. És un període llarg en el qual els canvis socials han estat grans i, a més, estructurals. *Cap Vermell* ha volgut incidir en aquests canvis, però en realitat ha estat més aviat un notari.

Com deia, la percepció ha anat canviant amb el temps i, fins i tot dins un mateix temps hi ha hagut percepcions diferents i contradictòries. En posaré alguns exemples. Quan començàrem molts ens deien *rojus*, així, com per insultar-nos, uns altres ens deien *capellans*, perquè és evident que tant en Biel Pérez com n'Antoni Garau varen tenir un paper determinant en la fundació de la revista i en la seva continuïtat. Per suposat, a mi m'han arribat a dir *frare*. [riu de manera ostentosa i sonora]

És cert, el nucli fundador de *Cap Vermell* era tan heterogeni que arribava a despistar a molta gent, que no sabia molt bé com qualificar aquells papers *impressus*, i així continua encara la cosa. En fi, potser el resum de tot plegat és que *Cap Vermell* era, i és, una revista de poble que ha intentat defugir les «capelletes», tan típiques tant dels pobles petits com de les grans ciutat. Si ho ha aconseguit o no, cadascú ho sabrà. Ah, i potser hem d'acceptar que alguns ens vegin com una altra «capelleta».

És bo també recordar que des del setmanari fundat per Antoni Palmer se'ns qualificava com a part del Règim, però el Règim en realitat volia acabar amb *noltrus*, com s'ha demostrat moltes vegades, especialment aquests darrers anys i basta veure com ha acabat aquesta revista de Palmer: Règim pur i dur. [riu] El que deia, moltes vegades no sabien per on agafar tot això que *Cap Vermell* representa i, això, és clar que és una cosa divertida i, al mateix temps, extraordinària i que demostra la capacitat de *Cap Vermell* de crear alguna mena de consens i aglutinar gent diversa i, això sí, apassionada. [riu] I també per aglutinar tota mena d'«enemics» que, com no podia ser d'una altra manera, també els ha tengut, els té i els tindrà.

Ara bé, cal dir ben clar i ben alt que els atacs més furibunds ens han vengut d'una suposada «esquerra» que no ha acabat d'entendre el que significa l'esperit llibertari i republicà. A més, ho ha fet de manera covarda, sense donar la cara,

amb anònims. Evidentment, en referesc a Felpudito, un *esguerru* nascut al voltant del nou «socialisme» gabellí i espanyol que, finalment, s'ha convertit en abanderat del sempre vell caciquisme i ha perpetuat l'opressió colonial i social. Qui ho havia de dir! [riu i plora al mateix temps] Sí, el nou «socialisme» ha estat una més de les calamitats que ha patit aquest poble i el seu pas pel govern municipal serà recordat com el pas de la *marabunta*, perquè poca cosa quedarà. De pins ja no en queda cap a Capdepera, i a Cala Rajada, coneguda abans pels seus pinars fins a la mar, resta en la fase final degut a la pinofòbia del nou «socialisme» i de molts dels nous calarajaders. En fi, una desgràcia! Una vertadera hecatombe vegetal!

Una trajectòria de 40 anys no està exempta de crisis i renovacions. Quines fases o períodes establiries si haguessis de descriure la història de *Cap Vermell*?

A la publicació *Els estudis i la premsa local al segle XXI* hi ha una ponència feta per la redacció de *Cap Vermell*, on es contenen algunes d'aquestes crisis i renovacions. Jo, per tant, tenint present aquesta publicació, només faré unes breus consideracions personals.

A la llarga primera època de *Cap Vermell*, un dels elements imprescindibles va ser el *pegamento*. Sense *pegamento* i sense una màquina d'escriure de taca-taca no s'hauria pogut fer. Després la màquina va arribar a ser elèctrica, la qual cosa, m'imagín (perquè jo no hi era [riu]) ja degué ser un gran avanç, però encara hi havia *pegamento*. Després entraren els primers ordinadors amb impressores, però em tem que encara n'hi seguia havent, de *pegamento*. Potser només als darrers anys de l'etapa de paper es va poder prescindir del *pegamento* i es va entrar de ple en l'etapa de modernitat [riu molt].

Bé, tot això ho haurien d'explicar els que ho varen patir de veritat i varen ser capaços de millorar, a poc a poc, aquells papers i donar-los forma de revista.

En resum, diria que *Cap Vermell* va començar d'una manera molt precària quant als instruments tècnics i ha acabat tenint un gran nombre de lectors a la Xina gràcies a tota aquesta «revolució» tecnològica que, malgrat tot, no ha acabat amb la impremta. [riu amb ulls de sorpresa]

Quant a la qüestió humana que, com deia, és l'únic capital de *Cap Vermell*, si ho mires en perspectiva veus que la quantitat de persones que, d'una manera o altra, han fet feina per la revista, primer, i l'Associació Cultural després, és immensa. No tenc la xifra a mà, però aquesta gran diversitat de persones de tota casta ha estat un dels tresors que expliquen la llarga continuïtat d'un projecte comunicatiu com aquest. Amb llums i ombres, segurament, però gran, molt gran. Ah, i per suposat que hi ha hagut crisis i que moltes vegades *Cap Vermell* ha estat a punt de deixar d'existir, i de fet ho va fer durant uns *mesus*. Però ja veis, encara és aquí.

I les fites informatives més importats que marcaren la Revista?

Aquesta resposta la deix en blanc, senzillament perquè no me ve al cap cap fita per destacar, que segur que n'hi ha. A mi, però, m'interessa molt el *Cap Vermell*, tot ell. En posaré un exemple: en Biel Roqueta durant molts anys va fer crònica esportiva. Tot allò pot semblar que no té un interès més enllà dels aficionats, però, ara que ha ajuntat tots aquells escrits en un llibre, ens adonem que també ens dona una imatge del poble i de la seva gent, aporta moltes dades

per a entendre el que hem estat i el que som. En definitiva, aquestes són les fites que m'interessen, les que fan gent perseverant com en Biel Roqueta, xerrin de futbol o de la llum de la Lluna per darrere el Faralló. I, per sort, *Cap Vermell* té més Biels Roquetes.

Ah, sí, hi ha una fita, encara que no informativa, que voldria destacar: la llagosta a la bomba que ens menjàrem tots plegats els membres de la suposada redacció de *Cap Vermell*. En realitat, tot ho feim per això. [riu] I aquesta llagosta a la bomba va culminar un somni que feia molt de temps que teníem entre cella i cella. No ho feim per res més. [torna a riure]

***Cap Vermell*, a banda del pilar informatiu, tenia un apartat de recerca/divulgació històrica i un altre de literària? Què en valoraries de cada un d'ells?**

Uep! això són paraules majors. [s'esbutza de riure]

Bé, xerrant seriosament, quant a la vessant literària, diria que, sense cap mena de dubte, *Cap Vermell* deu molt a Joan Rai i Joan Rai deu molt a *Cap Vermell*. En el número 0 de la revista veim néixer un escriptor que, amb el temps, serà un dels puntals de la revista i que arribarà a tenir una obra de gran valor literari i, com no, de gran valor humà. Només això, només aquest fet, ja justifica *Cap Vermell*.

Però la cosa no acaba aquí, perquè *Cap Vermell* també ha provocat l'erupció d'un altre personatge que ens ha donat moltes alegries literàries i intel·lectuals, que ens ha obert la ment al passat i també al futur, que ens ha acabat de «normalitzar» lingüísticament, com és Jaume Fuster. Ell també ha estat i és un dels puntals de *Cap Vermell* i, a més d'escriure molt, talment com ho feia Joan Rai, també s'ha embrutat molt les mans de *pegamento*. [riu]

Quant a la recerca i divulgació històrica, hem tengut la immensa sort de veure créixer i créixer una obra ingent de Josep Terrassa, també conegut com l'*amu* en Pep de na Maïans. Ja ho he dit altres vegades, ell ha estat el pioner en l'estudi de les coses primeres de Capdepera i ha posat les bases per a arribar a conèixer les diverses èpoques de la nostra història, amb una combinació de dades i reflexió davant la qual no ens queda més remei que aplaudir. I així ho faig.

En fi, aquests autors han creat escola i ara només cal que *Cap Vermell* segueixi per aquest camí, amb altres autors, amb altres històries... que continuïn aquesta gran tasca cultural que es va encetar fa tants anys.

Quan es creà l'Associació Cap Vermell?

Això s'hauria de consultar a l'hemeroteca digital de Cap Vermell i xerrar amb el seu primer, i únic, president. [riu i es mira el sostre]

Quina relació heu tengut amb l'OCB i el moviment de premsa forana?

Amb l'Obra Cultural la relació va ser, segons com es miri, estreta, encara que inicialment l'OBC només va ser una tapadora per tal de no haver de fer molts de tràmits per a «legalitzar» la revista. Encara vivíem sota la síndrome de la Llei de Premsa que, com moltes altres coses d'aquest Regne, no se sabia molt bé si estava derogada o no. Eren temps contradictoris, en tot cas, porucs, per una banda, d'una por paralitzadora en molts aspectes. Basta dir que quan el Règim va aprovar la Llei d'Amnistia molts es pensaren que havia arribat la «llibertat»; només alguns espavilats varen avisar que el Règim en realitat s'havia amnistiàt a ell mateix i s'havia assegurat la seva continuïtat. Bé, m'estic desviant, ja ho

sé... Ah, però també, contradictòriament, com deia, va ser un temps d'esperances, moltes d'elles frustrades, és clar...

Tornem. El 28 d'octubre de 1976 es va crear la delegació gabellina de l'OCB i es va enviar un escrit a la Delegación (colonial) [riu] del Gobierno per tal de fer-ho saber, com supòs que era prescriptiu. Aquesta delegació gabellina tenia un secretari que era Antoni Garau i set socis més.

Segurament fou a través d'ell que es va arribar a la conclusió que era millor néixer com un butlletí de l'OCB per, com deia abans, estalviar-se tot l'embalum de paperassa que exigia crear un mitjà de comunicació. Potser, en aquest afer, hi va tenir participació Climent Garau, gabellí i president de l'OCB entre 1970 i 1976. Record haver assistit a una reunió a ca ses Monges [riu i diu ai] en la qual es va formalitzar aquesta relació. No sé quants érem, però sí que hi havia Gabriel Flaquer, el qual figura a la llista de fundadors de la delegació gabellina.

Després, amb els anys, *Cap Vermell*, supòs que especialment des de que es va constituir en associació cultural, ha arribat a ser, de facto, la delegació gabellina de l'OCB, encara que és molt probable que mai s'hagi formalitzat.

Quant a la Premsa Forana, ja des del primer número hi figura l'anagrama, però hauríem de mirar l'hemeroteca per a constatar quan es va fer efectiva la incorporació de *Cap Vermell*, però sens dubte *Cap Vermell* forma part d'aquell moviment, com es pot constatar, a més, en alguns llibres i estudis que s'han fet. Ara no els tenc a mà, però te'ls podria mostrar. [riu i fa com si cercàs qualche cosa] Ah, i com ja és sabut i conegut, *Cap Vermell* fou una de les pioneres en el pas a la versió digital, cosa que cal remarcar.

***Cap Vermell* també ha organitzat o s'ha posat al davant d'altres activitats. Què diries de cada una d'elles?**

Uf! sí, aquí comença el desgavell de *Cap Vermell*. [riu i pensa al mateix temps] CV ha arribat a tocar moltes tecles. Jo no he estat ficat en totes aquestes activitats paral·leles i potser seria convenient que en xerrassin els que sí que ho han estat. A més, ara m'adon que xerrar de *Cap Vermell* no és fàcil i que irremeiablement intentar-ho ens porta a la dispersió. Perquè CV és realment moltes coses i ara, quan pens en tot el que he dit fins ara, veig que m'he quedat curt i que només estic parlant d'una petita part i que, mira quines coses!, mentre el monstre vermellenc va creixent davant els meus ulls, jo me vaig empetitint. I sí, també sent una gran impotència de no saber parlar de tot això d'una manera més entenedora. Per altra banda, supòs que del que es tracta en aquestes entrevistes és que cadascú digui la seva, sense la pressió d'haver-ho de contar *tot*, perquè tot és impossible.

Per tant, parlaré del meu llibre, com deia aquell. [riu a rompre]

Estic content d'haver participat, en algunes comptades ocasions, en «El cafè dels dissabtes», perquè això me duu a parlar del món de la ràdio a Capdepera. És un tema molt important per mi, perquè jo he estat un *homu* de ràdio en molts moments de la meua vida. I aquesta combinació de *Cap Vermell* i Capdepera Ràdio sens dubte va crear grans moments gabellins que, potser, s'haurien pogut allargar més en el temps. Per tant, una vegada més, quan es faci un estudi antropològic (la Societat Gabellina d'Antropologia Cultural ho té en marxa) de tot aquest trull radiofònic, segur que *Cap Vermell* hi tindrà un petit o gran apartat, en el qual, evidentment, hi haurà conversa, cafè i herbes. Ah, i algunes pastetes! [riu]

Quant als concursos, exposicions i altres herbes, *Cap Vermell* ha tengut una participació tant com a organitzador o com a simple col·laborador en multitud d'elles, que demostra, una vegada més, l'amplitud de mires i de no defugir qual-sevol mena d'iniciativa.

Sens dubte, els Premis Cap Vermell donen també aquesta amplitud, perquè la llista de les persones o associacions premiades arriben a gairebé tot el poble, a tota la gent que s'ha implicat en el dia a dia del poble en les múltiples facetes que té una societat. Ah, i començar per Joan Rai va ser, no cal dir-ho, un gran encert.

Quant als premis Ploma de Ferro, iniciativa de l'Ajuntament a la qual *Cap Vermell* sempre ha donat difusió i ha publicat els premiats, tant a l'etapa de paper com en l'etapa digital, cal dir que, a més de propiciar la participació dels autors locals, ha tengut incidència a tots els Països Catalans (o senzillament, digueu-li Catalunya), que és, sense cap dubte, un fet que ens omple d'orgull a tots *noltrus* i que ens acosta a coses que sentim molt a dins els cor.

Bé, com deia abans, amb el pas del paper al format digital va ser quan jo m'hi vaig reincorporar i, ara sí puc dir que he viscut el dia a dia de la revista i les seves múltiples facetes. Però perdre definitivament el paper era una decisió massa dura per a persones com *noltrus* i per això alguns proposàrem de fer un anuari en paper que recollís una part d'allò publicat a la web. Si una cosa té l'actual gent de la redacció és que mai diu que no a res i sempre estan disposats a complicar-se la vida. Per això els Anuaris ja són 14. Ara bé, també és cert que cada any sembla que serà el darrer! [riu]

Pens que l'Anuari té molt de sentit, encara que, evidentment, es podria millorar. Però la seva consulta dona moltes pistes dels batecs del poble i ens ajuda a entendre'l, i també ens facilita la recerca de més material per a consulta o per estudi. En fi, pens que l'Anuari hauria de continuar, però segurament amb alguns canvis, amb alguns retocs, que el fessin encara més útil, especialment de cara al futur. Ara bé, mai sabem com acabarà tot això.

Cap Vermell sempre havia tengut vocació de publicar llibres. Ja ho va fer el 1986 recopilant alguns articles de Josep Terrassa sobre el Castell i després, el 1989, ho va fer amb algunes narracions de Joan Rai amb el títol de *Cards del meu ermàs*, i que jo vaig maquetar i l'Editor dels Bous va dur a la impremta. Es va presentar a la Sala amb un gran èxit de públic, entre el qual hi era jo mateix. Alguns anys després es va publicar el llibre de Jaume Fuster *El vent de les paraules*, que es va presentar al Racó de les Àncores. Aquests són els antecedents del que vendrà després perquè, ja a l'etapa digital, en una tertúlia (encara sense nom) que fèiem a Can Patilla, es va presentar l'*amu* Antoni Coix amb un exemplar del llibre d'Aurelia Canaan *Señor Yesterday* i ens va proposar de traduir-lo al català. Ho comunicàrem al Sanedrí de *Cap Vermell* i, evidentment, va dir que endavant, que la vida de *Cap Vermell* com més complicada millor. Després vàrem saber que un tal Blancus, en aquell temps molt amant i coneixedor de totes i cadascuna de les plantetes del municipi, tenia en ment fer un llibre sobre bolets, sobre els bolets de la comarca, i pensàrem que també es podia publicar. Això fou el 2010, i fins ara.

I així, d'aquesta manera tan espontània i natural, de la mà de l'*amu* Antoni Coix i de l'exèrcit de Panxo Villa que és *Cap Vermell*, va néixer la Sèrie Cap Vermell, que ja té publicats més de trenta llibres, la majora, evidentment, o d'autors gabellins o de temàtica gabellina.

No cal xerrar-ne gaire, però només llegint el catàleg dels llibres publicats, hom pot fer-se una idea de la importància que té poder disposar de totes aques-

tes publicacions que ens acosten a la nostra història, però no només a la història, sinó a molts altres aspectes que ens retraten com una comunitat i un territori. Evidentment, el retrat no és complet i segurament mai no ho serà, però s'intenta, o, si més no, es persegueix aquesta tendència per tal de redescobrir o descobrir coses que han estat importants i d'altres que ho són ara.

Ara bé, com deia, encara queden molts buits per omplir, però sembla que Panxo Villa no defallirà i anirà omplint aquests buits de la millor manera que podrà i sabrà. Potser per això s'ha inventat la Biblioteca Digital, que complementa els papers i ja va per més de cinquanta publicacions.

En tot cas, fins ara, tots els llibres de *Cap Vermell* produeixen superàvit, excepte els meus, és clar! [riu]

Si haguéssiu de tornar a començar què faries i què no faries?

La pregunta és tòpica i la resposta també ho ha de ser: «No em penedesc de res». [riu]

Quan ara tot és tan efímer, quin és el secret d'haver durat 40 anys?

És la pregunta més difícil de contestar. Jo mateix vaig fer un programa de ràdio que va arribar al programa 103 i ni jo mateix m'ho crec. Ningú de *noltrus* es podia imaginar que *Cap Vermell* arribaria a tenir 40 anys. No sé com s'ho ha fet, i si algú és capaç d'explicar-ho té un dinar pagat. M'agradaria saber-ho. M'interessa molt el tema d'aquest secret per si pogués tenir res a veure amb el «secret de l'eterna joventut». [riu]

Com a membre fundador, com definiries el rol de la resta dels teus companys en aquesta aventura:

He pensat que només parlaré dels morts. Encara que són uns morts ben vius i que representen perfectament els molts esperits de *Cap Vermell*, i també de Capdepera i de Cala Rajada.

Vaig conèixer Vicenç Nadal amb motiu del futbol. Perquè jo he estat futbolista durant molts anys i, alguns d'aquests anys, ell era el secretari de l'Escolar. Evidentment, jo el veia més gran, però quan el coneixies de més a prop la diferència d'edat desapareixia i es convertia en una persona propera, que s'adaptava perfectament a l'ambient i t'ajudava a adaptar-t'hi a tu, i mai et feia sentir un estrany, sinó tot el contrari. Així, els *noltrus* primers contactes foren amb motiu del futbol, del qual, a més, ell era un gran aficionat, especialment de l'Escolar. No puc dir res del seu treball de directiu, però a vegades he pensat que més que directiu, en Vicenç era un jugador. Quan era al camp es notava. Sabies perfectament que jugaves amb un jugador de més. Sempre ens animava i especialment ho feia quan havíem perdut. Jo tenia mal perdre, ho he de confessar, però amb el seu somriure era més bo de dur i a poc a poc entenes que, evidentment, no sempre es podia guanyar i que les derrotes també eren unes grans lliçons que calia aprendre. Ell ho sabia més que ningú, perquè, incomprensiblement, a més de l'Escolar, era de l'Espanyol. [riu]

Idò aquest mateix esperit que escampava pel futbol també l'escampava per tot arreu allà on anava i per tot allà on es ficava. Així no ens ha d'estranyar gens ni mica que ell fos una peça fonamental en la fundació de *Cap Vermell* i també amb la seva llarga continuïtat, perquè la seva aureola s'ha estirat tant que ens ha arribat

fins ara. Segurament tot això té a veure amb les festes, amb un intent de revitalitzar les festes per tal que fossin més populars, cosa en la qual ell també hi va estar ficat. I aquell grup, o una part, si més no, durant l'estiu de 1980 també va ser el caliu que va encendre les ganes de fer una revista d'abast municipal. En Vicenç s'estimava el poble, calarajader de cap a peus i de tota la vida, malgrat que el seu pare era de Santa Catalina i la mare de Capdepera. Entre parèntesi, diré que aquest fet de la immigració, des de sempre ha estat determinant en les nostres vides i, ja ho he dit altres vegades, és el que ha creat el fet diferencial gabellí i ens ha donat moltes de les coses que estimam i, entre elles, en Vicenç i tot allò que ell representava i representa per a *noltrus*: optimisme malgrat tot, i transmetre ganes de fer, de continuar endavant, de ser allà i de no afluixar. Ah, i d'estimar!

A finals dels setanta vaig fer moltes voltes amb el seu *cotxu*, a vegades acompanyats i a vegades tot sols. Gairebé sempre per dins el municipi, però molts i molts de quilòmetres i, quan se'ns feia petit, arribàvem fins a Artà i, a vegades, sopàvem a Can Faro. [riu] El seu *cotxu* tenia un casset que sempre sonava a tota pastilla i allà escoltàvem els gran hits de Cat Stevens, d'America, de Neil Diamond, però també de Maria del Mar Bonet... Algunes vegades vaig pensar que tots dos patíem de desamor, però, tímids com érem i som, mai ens ho arribàrem a dir.

A ca meva sempre que es parlava de la família Rai es feia amb un gran respecte; amb tant, que fins i tot un nin com jo el sabia captar. La primera imatge que record de Joan Rai és d'ell a la màquina registradora de la sala de festes de la Gili. Ja ho he contat en altres ocasions. Segur, però, que l'havia vist pel poble altres vegades i que, després, el vaig seguir veient. Però en realitat el *tractu* personal entre *noltrus* dos va començar quan el vell socialisme va treure el cap per Capdepera, cosa que va culminar en la refundació de l'Agrupació i la reobertura de la Casa del Poble, que així se'n deia encara a la segona meitat dels setanta. Evidentment, Joan Rai tenia per pares dos dels històrics del socialisme gabellí, dels quals n'he xerrat en alguns dels meus llibres i, per tant, no m'estendré en aquest punt.

Vàrem compartir algunes trobades «polítiques» i ens férem amics. Després, per circumstàncies de la vida, ell va seguir un camí i jo un altre, però els dos sempre hem estat uns republicans de cor, malgrat les decepcions que hem rebut del nou «socialisme», contra el qual ell també es va arribar a rebel·lar. Però el 1980 ens tornàrem a trobar a *Cap Vermell*, del qual, des del número 0, ell en va ser un puntal. Allà, com he dit abans, vàrem veure néixer un escriptor i, des del primer moment, un escriptor català. Dins la seva escriptura hi ha les seves lectures, evidentment, però, i això és el més important per mi, hi ha la seva mare i hi ha Capdepera, talment com em va ensenyar a veure Josep Terrassa. Ell ha estat, per molts de *noltrus*, el nexa d'unió amb el passat esplendorós del *nostru* poble, amb ell s'hi conservaren algunes de les essències més boniques de la nostra gent, dins ell hi havia tantes i tantes esperances que sempre ens han mantinguts fidels a coses que ara són difícils d'explicar, però que existeixen dins els *nostrus* esperits i anhelam que segueixin vives.

Evidentment, és inútil, però mai se sap. [riu]

He volgut xerrar només dels morts perquè, com deia, resumeixen perfectament els esperits de *Cap Vermell*: persones aparentment molt diferents, que ho eren, però capaces de donar la volta a aquestes diferències per tal de perseguir un somni,

impossible per una banda, però ben real. Un molt rialler, l'altre molt seriós, un molt escriptor, l'altre gens, un de Capdepera, l'altre de Cala Rajada, un autodidacte, l'altre amb estudis, i així fins a l'infinit si voleu, però sense ells dos segur que *Cap Vermell* no hauria estat el que ha estat. No sé si hauria existit o hauria durat tant, però segur que, en tot cas, hauria estat diferent. De qualche manera, tots *noltrus* voldríem ser una part de Vicenç Nadal i una part de Joan Rai, voldríem continuar al seu costat. Potser per això, alguns de *noltrus* continuam a *Cap Vermell*.

Ara no teniu subscriptors. Com funciona i s'aguanta econòmicament *Cap Vermell*?

Aquesta pregunta l'hauria de contestar el servei de màrqueting, del qual no en coneixem molt bé el funcionament, [riu molt] però, tots ho sabeu, ens dona moltes alegries en forma de dinars i sopars. Ara bé, com deia aquell: «Tot això, qui ho paga?». Sí, efectivament, és un gran misteri.

Quin futur veus a *Cap Vermell*? Quines perspectives té una publicació d'àmbit local en català?

El futur sempre ha estat negre, per a *Cap Vermell*. Això està clar. Però també està clar que diuen que ara celebra 40 anys d'existència. Per tant el negre no deu ser un color tan xerec. Pots tenir perfectament un futur negre i viure 104 anys, això sí, sempre amb el futur negre. [riu i riu]

Bé, també cal xerrar seriosament sobre les perspectives d'una publicació local en català. És un tema complex, evidentment, perquè va lligat al futur del país i de la seva *llengu*. Hem de ser conscients que la cultura catalana és una anomalia, no tan sols europea, sinó mundial. Mantenir viva una cultura, i per tant la seva *llengu*, no tan sols sense un Estat, sinó amb un Estat en contra, és una lluita titànica i és, ho hem de saber, gairebé un miracle que haguem arribat fins aquí amb tot el que ens ha plogut al damunt. Malgrat tot, el futur està a les nostres mans. En la nostra voluntat. Però no podem obviar que tenim un Estat en contra i una ciutadania espanyola que no ha estat educada en la tolerància a la diferència i que, en la seva majoria, per desgràcia, no assumeix la immensa riquesa cultural que representa la diversitat, i ho viu com un problema administratiu que cal liquidar com més aviat millor a base de lleis i decrets, talment com ho ha fet el Regne d'Espanya des de fa 300 anys. Multitud de metges, infermers, jutges, policies, cambrers..., que es diuen a si *mateixus* conciutadans *nostrus*, reclamen el seu dret a menysprear la nostra *llengu* i la nostra cultura i reclamen a l'Estat que ho posi per escrit i aquest, és clar, ho fa, excretant una doctrina supremacista que distingeix entre *llengus* superiors i *llengus* inferiors, és a dir, entre cultures superiors i cultures inferiors, és a dir, entre ciutadans de primera i ciutadans de segona segregats segons la seva *llengu*. Això tan desbaratat en societats democràtiques, la majoria dels espanyols, especialment els monàrquics i ultranacionalistes, ho consideren el més normal del món. En poques paraules, els molesta la nostra existència i tenen una gran peresa per canviar a millor i assumir que també és responsabilitat seva la supervivència de la nostra *llengu* i el respecte a la diversitat biològica i cultural de tot el planeta. Senyors, la globalització democràtica és això: assumir que tots som responsables d'actuar amb respecte tant quant a la diversitat biològica com quant a la cultural. Que aquesta no és una qüestió ètnica, sinó d'actitud democràtica i de tolerància, d'intercanvi i no d'imposició. Però em tem que al Regne d'Espanya això de la democràcia els cau

molt enfora. Encara tenen una policia política que actua com un grup paramilitar amb aires de segles passats; no cal dir res més. [cara trista i de resignació]

Dins aquest context predemocràtic i colonial s'està jugant el futur, no de *Cap Vermell*, sinó de tota una cultura mil·lenària, com ho és la nostra. Oh, gran Ramon Llull!!!!

Acabam amb les tres preguntes que feim a tothom:

Què és per a tu *Cap Vermell*?

Crec que ja ho he dit: un poc de Vicenç Nadal i un poc de Joan Rai. Un poc de cultura local, un poc de cultura catalana i un poc de cultura internacional.

Què és el que més t'agrada?

La seva desorganització. Alguns es pensen que la redacció de *Cap Vermell* està constantment reunida i que tot el que surt a la revista està pensat al mil·límetre. Res més lluny de la realitat. La redacció, d'entrada, no existeix. Les úniques «reunions» que es fan són per dinar o sopar, és a dir, menjar i beure. I això és tot. El funcionament de *Cap Vermell* és un misteri i és un miracle, és un caos meravellós que, malgrat tot, se'n surt i té l'aparença d'un mitjà de comunicació seriós i a l'altura de les circumstàncies. Però bé, com ja podeu suposar, el miracle no és tal. El «miracle» és que hi ha un parell de persones que hi fan una feina i s'hi deixen la pell. I a ells els voldria enviar els meus millors desitjos i, evidentment, donar-los les gràcies públicament perquè aquest engranatge tan caòtic de *Cap Vermell* ens ha permès grans i petits moments de glòria que, segurament, no tenen preu. Si més no, no es poden pagar. Gràcies, per tant.

Què és allò que menys t'agrada?

La seva desorganització. Aquesta desorganització crea disfuncions i discussions. Hom sempre voldria millorar, invertir-hi capital i que aquest produeixi beneficis. Però, com ja hem dit, l'únic capital que té *Cap Vermell* és l'humà. I hi ha el que hi ha. Darrerament sempre dic que a *Cap Vermell* no hi sobra res, però sí que hi falten algunes coses: informació municipal, una mena de periodisme d'investigació local, més opinió i que aquesta sigui més diversa i plural, la incorporació de noves generacions d'escriptors i redactors... i segur que més coses. Ah, i una reflexió sobre la «velocitat» digital que, a vegades, ens distreu de la crua realitat, que necessita una mirada més lenta, més reposada... Ara bé, el capitalisme humà té aquestes coses, que el capital no es pot inventar ni es pot fabricar amb una maquineta com fan els altres capitalistes, capaços de crear grans ficcions socials del no-res. El capital humà es té o no es té. I, com a conclusió, es fa el que es pot amb el que es té. I això és tot. Si volguéssim convertir l'exèrcit de Panxo Villa en una mena d'esquadrons prussians perdríem aquesta batalla per la utopia i ens hauríem de retirar al nord de Saxònia a passar l'hivern. [riu a pler]

Vols afegir res més?

... Uf! [aixeca les espatles] Bé, potser sí. En aquesta entrevista m'he vist a mi mateix intentant sortir d'un laberint. Del meu laberint. I no, no sé si ho he aconseguit. És probable que no.

Com heu pogut comprovar una vegada més, en Miquel era i és la utopia de Cap Vermell. Amb una pausa entre mig. Gràcies, Miquel per ser com ets. És un luxe poder comptar amb tu! Moltes gràcies!

Juan Manuel Rosa

Entrevista

Juan Manuel Rosa nasqué a Sanlúcar de Barrameda (Cádiz) el 1963 i als 7-8 anys arribà a Capdepera. Era el petit del grup de Cap Vermell. Tot i els estudis i la feina mai ha deixat d'estar en contacte amb Capdepera. Molts caps de setmana és per aquí. Conserva les amistats i bones relacions. No li cauen els anells per posar-se darrera la barra de la paradeta al mercat Medieval o replegant cadires a les Festes del Carme.

És diplomant en Treball Social per la Universitat de les Illes Balears (1985) i graduat en Treball Social per la Universitat Internacional de la Rioja (2015). Laboralment, ha estat vinculat als serveis socials d'ençà de l'any 1983 i és funcionari de l'Àrea de Serveis Socials de l'Ajuntament de Palma des del 1986.

Al llarg de la seva carrera professional ha acumulat experiència en diversos camps: exclusió, servei de menors, atenció primària, gent gran, persones amb discapacitat, rehabilitació integral de barris, direcció, gestió, investigació i planificació de serveis socials. Ha col·laborat en diferents publicacions relacionades amb els serveis socials i ha estat professor associat de la Universitat de les Illes Balears durant sis cursos.

Durant la legislatura 2007-2011 va ocupar el càrrec de director general d'Atenció a la Dependència del Govern de les Illes Balears. La legislatura 2015-2019 i l'actual ha estat director general de Dependència de la Conselleria de Serveis Socials i Cooperació del Govern de les Illes Balears.

Finals de 1980, com començà l'aventura de *Cap Vermell*? Perquè llavors? Què volíeu?

La veritat és que ho record com a una passa més dels diferents espais que compartia amb bona part dels que formarem part de l'inici del Cap Vermell. Recollia cartró per a vendre i recaptar fons pel col·lectiu La Sapiència amb en Jaume Fuster per exemple, sortia d'excursions amb bona part dels integrants, estàvem en la organització de les festes del Carme, els primers campaments d'estiu... Fèiem poble i *Cap Vermell* era una manera més de fer poble.

Vos definiríeu com un grup d'amics, d'apassionats per la llengua, per la política (en el sentit de aportar el gra d'arena per ajudar a canviar les coses), altres interessos...

Crec que a tots ens unia un fil conductor: una ideologia basada en reclamar major justícia social i una identitat amb l'entorn i amb el teu poble. Érem d'esquerres i estimàvem Mallorca. Des del meu punt de vista era un grup heterogeni. Havia molta gent que proveníem del mon de la parròquia, altres de Torre Esbucada, altres de la tradició socialista del poble... Els divendres a vespre, a ca na Joana Colom, per a un jove de 17 anys, era un goig assistir a les converses entorn a fets concrets passats pel sedàs dels valors.

El final dels 70 suposà el sorgiment de manifestacions ecologistes com sa Dragonera i llavors Es Trenc. Cala Agulla queda enmig amb el SALVEM L'AGULLA l'any 84. *Cap Vermell* té a veure amb tot aquest moviment?

És cert. Tal vegada hem de dir que fou abans del 84 quan va començar tot. Per casa, fins no fa gaire tenia els diferents dibuixos per fer ferratines del Salvem Cala Agulla que va fer en Felip Esteva. Jo estava a la moguda de principis dels 80, però abans hi eren en Felip, en Miquel, n'Àngel López... En Felip, n'Àngel i en Miquel formen part des dels inicis del *Cap Vermell*. Per tant, *Cap Vermell*, en aquest estimar Mallorca, tingué com a principi, la protecció del medi ambient

Com funcionava la qüestió econòmica? Publicitat, subscripcions, subvencions?

Es mantenia de les subscripcions i de les vendes de cada mes. No teníem despesa més que la derivada de la impremta. Record, que una nit d'aquells divendres a ca na Joana, ho discutirem i optarem per lligar la independència de la línia editorial a la independència econòmica. No acceptàrem publicitat ni subvencions que poguessin limitar de qualsevol manera la opinió de la redacció de la revista.

Què en penses dels 40 anys de *Cap Vermell*?

Ufff! Estic segur que ningú pensava amb una vida tan llarga. Jo no. 40 anys és una vida. Tota la població menor de 40 anys no ha conegut Capdepera sense *Cap Vermell*. Visc a Palma i, pels que estam fora, *Cap Vermell* és més important encara. És l'espai per saber del poble. És Capdepera a les xarxes.

Com era el dia a dia de *Cap Vermell*? O el mes a mes...

Jo estudiava a Palma. Per tant, el *Cap Vermell* el vivia de divendres a divendres. Definir el número proper, comanar articles, entrevistes..., dur-les a terme, repassar el material que teníem, passar a màquina, muntar la revista amb els retalls d'article o entrevista, aferrar a un DIN A3, dur i recollir d'impremta, plegar les revistes i posar-ne una faixa la revista ja plegada amb les adreces dels subscriptors. Més o manco aquestes eren les tasques.

Què és allò que més recordes dels primers anys?

Els primers anys m'agafa en un moment de plena descoberta de moltes coses. Tenia 17 anys al número 1. S'acabava d'aprovar la Constitució feia dos anys, tornàvem a tenir un ajuntament democràtic després de 40 anys de dictadura militar, havia paraules noves, conceptes nous...i crec, des del temps que ha passat, que *Cap Vermell* va ajudar a fer aquest camí a molta gent. Com he dit abans, el que més record son els debats de l'equip de redacció. Jo escoltava. Però fou

un luxe compartir aquella experiència. Parlar de valors i no de ideologia ni de partits ens va fer forts. Record especialment el divendres següent al 23 de febrer del 81. Vaig prendre consciència de que tocàvem els nassos a gent que feia dos-tres anys controlaven tot. I ho fèiem en català. Això no era com muntar el campament d'estiu o les fetes del Carme.

Quin era el teu rol a *Cap Vermell*?

Jo feia el que me manaven. I me manaven allò que els majors pensaven que podia fer. Era el nin.

Als primers números hi ha escrits en castellà. Quan decidiu fer-ho tot en català?

No ho record. Si record que sempre tinguérem clar que el català era la nostra llengua.

Quin impacte tengué a la societat gabellina? Quina fou la contribució més important de *Cap Vermell* a la societat?

A l'inici era un espai de trobada amb el poble. Amb les notícies. Amb la poesia (qualsevol text den Joan ho era), amb els esports... Durant aquest 40 anys, *Cap Vermell*, és un dels motors i, sobretot, un agitador imprescindible de la cultura, societat i política del poble.

Què modificaries?

Poques coses modificaria del que vàrem fer. I pensa que anàvem a cegues. No teníem experiència prèvia. En tot cas, afegiria i ho dic 40 anys després. Afegiria estratègies per a incorporar als lectors habituals a la població reticent a llegir en català. Sigui els que tenen el castellà com a llengua materna o els que tenen el «mallorquí».

Acabam amb les tres preguntes que feim a tothom: ☒

Què és per a tu *Cap Vermell*?

És l'espai Capdepera.

-Què és el que més t'agrada?

No sabia que triar. M'agrada tota.

Què és allò que menys t'agrada?

Cada cop hi ha menys entrevistes.

Moltes gràcies!!!

Ani Muñoz, Maria Vives i M Germa Melis

Entrevista

Són tres pencaires de mena! Són gent que sempre hi són. On se vulgui. Participaven i participen vivament en les dinàmiques del poble. A partir de les preguntes que hem fet a tothom ens han contat la seva perspectiva de l'inici de Cap Vermell. Elles ja tenien inquietuds periodístiques des de les seves cròniques al suplement de Part forana que feia el diari Última Hora. Són les úniques que recorden l'intent fallit de segrest de la revista nº 9. I des de aquests records ens han vestit una visió personal de llavors:

Haviem sortit d'una dictadura i entrat en una democràcia i no teníem ni idea del que allò significava.

Tal volta, altres que tenien situacions personals o familiars diferents eren més conscients. Pensau que estaven a un poble a la perifèria de la perifèria...lo dels partits polítics ho sabíem perquè llegies i teníem unes inquietuds però no per haver-ho viscut. No érem massa conscients de com aniria la cosa... A les eleccions constituents del 77 i al referèndum de la Constitució encara no havíem pogut votar (la majoria d'edat estava als 21 anys). Les eleccions municipals del 79 fou la primera vegada que votàvem. Na Maria Llissa i n'Ani fèiem de responsables del diari ÚLTIMA HORA, signàvem com a SOLC. Llavors el diari treia un suplement de quatre o cinc fulls (que no secció) que es deia PART FORANA, i nosaltres enviàvem articles. Nosaltres veníem d'aquest interès d'haver anat a *mitings*,...era una valentia de joventut. Nosaltres no teníem ni idea, però hi havia molta gent com nosaltres. Llavors aquells més vells que havien tingut una història més complexa eren els que ens cridaven més l'atenció...

Aquí, a Capdepera, en un moment determinat l'església va marcar un camí de cara a la societat, a la informació, que ara podríem analitzar si bé o malament,

però aquesta fou la realitat. Pensau que en Franco encara no era mort i nosaltres anàvem a classes de català a ca ses Monges. En Toni Garau, el capellà de Cala Rajada, era qui donava les classes. Crearen un moviment social que ara hi ha tècnics als ajuntaments que ho fan però llavors no hi havia ningú. En aquest context, en Biel Pérez aplegà una sèrie de gent que teníem interès per publicar una revista. També hi havia hagut la revista Torre Esbucada que publicà sis números. I al voltat del Cap Vermell ens coneguèrem tots. Hi havia en Jaume Fuster de Cala Rajada que no el coneixíem, perquè abans no baixàvem a Cala Rajada tres vegades cada dia, i els de Cala Rajada molt manco. S'ha de visualitzar com era la societat llavors. Cala Rajada era un poblet petit, on s'hi estiujava,...Capdepera un poble lleig i empobrit. Carrers sense asfaltar, sense aigua corrent, sense clavegueram, el Castell abandonat... Si tiram 40 anys enrere hi ha moltes diferències de com estàvem a com estam. En aquells moments no érem un grup d'amics. Els objectius eren més senzills; fer arribar les notícies del poble, teníem inquietuds de caràcter ecologista i conservacionista del paisatge, reivindicar la llengua... Uns hi érem per ésser-hi, altres estiraven del carro... Tots aportarem allò que podíem.

Per altra banda hi havia la Capdepera oficial. El 75 arribà el darrer batle franquista, en Flaquer, que arribà en xofer i camisa blava, ens va fer cantar el «Cara al sol»,... Sortírem a l'Interviú. fórem la darrera promoció del servei social que feia la Falange. Sis mesos. Però era necessari si volies treure't el carnet de conduir, passaport o tenir un compte corrent.

Tot era novetat...i començarem a caminar a partir d'aquí. També els capellans que s'ajuntaren aquí era la *creme de la creme*, gent de molta empenta. Pérez, Garau, Català... I arrel de tot això sorgí així *Cap Vermell*. Hi havia una ansietat de fer coses. Tot era nou... podíem fer coses pel nostre compte!

Eren moments molt convulsos, en l'àmbit cultural ens ajuntarem una sèrie de persones inquietes a través de l'OCB, el col·lectiu Torre Esbucada, la Parròquia... Volíem fer una revista d'informació local on es fes patent les nostres currolles. Els moviments ecologistes van fer que prenguèssim consciència de la necessitat de conservar el territori, lluitar per la llengua i els trets identitaris de la nostra llengua i la nostra cultura.

Es va triar el nom de *Cap Vermell* com un punt d'unió de tot el municipi per no donar més importància a una localitat determinada. La qüestió econòmica funcionava bàsicament amb subscripcions que anàvem a cobrar a les cases (no sempre) i també dúiem revistes a les llibreries. Lo dels doblers no ho dúiem gaire bé...feia vergonya i peresa anar a cobrar casa per casa. Sobretot recordam el que implicava fer el muntatge de la revista, desmuntar la finestra (de can Jaume /Mª Antònia) per fer contrallum, retallar les notícies per acoblar les a la pàgina, cercar dibuixos o que en Jaume o en Joan Rai ho fessin per omplir els buits... Col·laboràvem en allò que podíem, fer entrevistes, qualche article, muntar, repartir... No sabem l'impacte que poguéssim tenir al poble, però sabem que arribava a molta gent, de fet en l'època que C.V. va fer una sèrie d'activitats com el concurs de rebosteria hi va participar molta gent. Una iniciativa per donar un poc de més alegria i ressaltar la festa de l'Esperança. Al principi la gent col·laborava més espontàniament.

Recordam el fet del segrest del nº 9 que parlava de l'incendi de Cala Provençals. Ho passarem molt malament.

Conta!

31 d'agost de 1981: Hi hagué un gran incendi a la zona de s'Heretat i Font de sa Cala. La portada posava **FOC**, amb diferents preguntes... I es que en aquells moments era: una zona es cremava i l'any següent feien una urbanització. Fou un dels grans incendis però dels primers que vengueren tècnics, acordonaren la zona, no deixaren que la gent ajudàs...que vist des de la perspectiva actual dius, feren bé; però llavors veiem molta indefinició: ara pots passar, ara no...ara venen uns, ara d'altres. La percepció fou molt caòtica. En aquells moments la gent anava com a voluntari a apagar els focs quan hi havia un incendi. Volien ajudar...

Entrevistàrem al garriguer, a diverses persones que anaren a apagar el foc,...Questionàrem com s'havia fet, es cremaren 250 quarterades. Així ho comentàrem a la secció plaça des Sitjar: **«Aquest mes passat ha estat infaust per l'ecologia i per l'harmonia del nostre terme. Tot el mes d'agost s'han repetit els intents de calar foc a l'Agulla, el 19 es va cremar un bon tros prop des Coll des Vidrier i la catàstrofe va començar el migdia del 31. Son Favar i S'Heretat (i amb elles tot Capdepera) han canviat de cara. La psicosi és general i el sentiment d'impotència inevitable».**

En un moment determinat ens digueren que la GUÀRDIA CIVIL venia a segrestar-nos la revista. Igual va ser un «bulo» però la informació vengué de nosaltres mateixos, de *Cap Vermell*... i nosaltres ens repartiren les revistes i les guardàrem uns dies a les nostres cases. Amb un ensurt que no ens ho podíem llevar del cos. Imaginau-vos que nosaltres encara vivíem a cals nostres pares. «Si arriben a entrar a casa... no vull saber que m'hagués dit mon pare» —diu n'Ani. Pensau que el febrer havíem passat el 23-F i que érem el mes de setembre. En aquell moment la seu social de la revista era a ca na Joana Colom, al carrer del Port i quan anàrem a cercar la revista ja vàrem dir: «no, no a ca na Joana, no» perquè seria el primer lloc on anirien i les repartirem per tenir-ne un grapat a cada casa.

Després, al cap d'uns dies, ja digueren que no passa res.... No sé si hagué un paper oficial o no. Però amb aquest incendi hi hagué molt d'enrenou. Va cremar moltíssim. Un parell de dies...Encara avui, se coneix la petjada d'aquell incendi, hi ha pinets més petits.

Al número següent el Salvador Moll, batle de llavors, vos envia una carta que vos critica les «falsetats» que havíeu dit al número en qüestió, però per un altre tema. Diu concretament:

«correspondiente al mes de agosto ppdo., hemos atónitos al comprobar una serie de informaciones carentes de toda veracidad y que inducen, no sabemos si intencionalmente, a una total desinformación a los lectores de la citada publicación. En primer lugar, haciendo referencia a la sección «Pes cap que crema» nos parece falto de toda ética literaria el utilizar temas a debate con la mera finalidad de crear confusión, ya que el asunto que se plantea, es decir de que si los moros vayan a pagar la canalización de las aguas de Capdepera es pura inventiva».

Les relacions amb el poder ja no eren bones llavors...

Sí, hi va haver *mogudeta*, tampoc estaven avesats a que els criticàssim...

Moltes gràcies. Acompanyen l'article algunes de les poques fotografies que hem pogut recuperar dels primers anys. Celebracions.

Antoni Garau Garau

Entrevista

Tenim la sort que la major part de la gent que inicià Cap Vermell encara és viva i activa. Això ens permet una recuperació d'una visió en perspectiva però també en primera persona. Una visió personal on l'entrevistat s'emociona al recordar aquells inicis i que fa que nosaltres, com a lectors, revisquem amb les seves paraules i les seves reflexions aquells moments amb un gaudi molt especial.

Vist amb la perspectiva dels anys, Capdepera gaudi de 1975 a 1985 d'uns responsables a les Parròquies de Capdepera i Cala Rajada de gran empenta, compromís i entitat. Un d'ells va ser Antoni Garau, ara rector de Ses Salines.

Com va ser la teva arribada a Cala Rajada? De quin any estam parlant? Podries contextualitzar els anys que

visqueres aquí, la feina que feres, allò que es necessitava, allò que s'impulsà des de la Parròquia...

Vaig arribar a Cala Rajada un poc abans de Nadal, l'any 1974. Abans el rector era en Rafel Umbert. Ho vaig trobar tot ben arranjat i sense gaire problemes. El curs ja havia començat i vaig continuar la tasca i la coneixença de la gent. Convé recordar que en Franco encara alenava per el Pardo i això em va marcar els primers mesos... ja que, tant a l'església com en diversos ambients, intentàvem aterrar l'esperit del Concili Vaticà II: més encarnació, més apropament a la gent, ser ciutadà vora els altres, recobrar la dignitat i els drets ciutadans i dels treballadors, una fe més viscuda des del propi convenciment, ser més del poble... Tot això amarava la predicació, la feina a prop dels pescadors, la celebració renovada (molts de pics encara record les trobades «Missa Jove» tant amb la gent jove com tots plegats...), recobrar el sentit de les festes populars (sobretot al voltant de la Mare de Déu del Carme!), ballar de pagès peu pla, l'estima per la nostra llengua, el bell català de Mallorca ...

I a finals de 1980, començà l'aventura de *Cap Vermell*? Per què llavors? Què volíeu? Com es forma l'equip fundador?

Aquí supòs que ho dirà millor el bon company i millor amic Biel Pérez. Ell havia arribat a Capdepera uns anys després de jo. Formàvem un bon equip amb el seu rector, l'enyorat Mateu Gomila. I, entre altres coses, també ens repartíem les tasques o els llocs on cadascú podia fer millor la tasca o servei que se'ns demanava o podíem aportar. Jo crec que el CV va anar madurant poc a poc. Ja s'havien anat teixint complicitats i trobades. S'havien fet passes entorn de la cultura (una delegació de l'Obra Cultural Balear, si no record malament...), formació o aprenentatge del nostre català, bona relació entre les parròquies i el món cívic/cultural... I, sobretot, unes persones amb empena, ànim, coratge i gran capacitat de feina.

Vos definiríeu com un grup d'amics?, d'apassionats per la llengua, per la política (en el sentit de aportar el gra d'arena per ajudar a canviar les coses), altres interessos...

Jo crec que sí. Tot això dins el context dels primers anys d'aquella Transició a voltes mitificada, però que la vivíem amb il·lusió i creient que era possible donar passes cap a una major i millor convivència.

El final dels 70 suposà el sorgiment de manifestacions ecologistes com sa Dragonera i llavors Es Trenc. Cala Agulla queda enmig amb el L'AGULLA PARC NATURAL al número 0. *Cap Vermell* té a veure amb tot aquest moviment?

Començava el plantejament ecologista. Eren els primers anys. Molts valoràvem que no es podia fer malbé tant Cala Agulla com el seu entorn. Que tot quedàs encimentat... I nosaltres com a fauna d'un parc i paquet turístic. Crec que CV en parlà diverses vegades.

A una revista el més important és el nom. Com sorgí el nom de *Cap Vermell*? I per què? Hi havia altres alternatives?

Jo sempre el vaig trobar ben encertat. Era una manera de dir que s'estava més a prop del roig que del blau. A més, un nom ben propi i recordant el territori gabellí de les mal anomenades Coves d'Artà. Que el nom de *Cap Vermell* hagi perdurat i crescut amb els anys... vol dir que fou molt encertat.

Quin era el teu rol a *Cap Vermell*?

Convé recordar que jo només vaig compartir amb CV els primers mesos de la seva vida. Crec que va ser el mes de setembre de 1981 que vaig passar a la Parròquia de Vilafranca. Així que només vaig poder col·laborar poc temps. Crec que, sobretot, aportava un petit caramull del que ara podríem dir «piulades». Record que intentava (tenia ja al costat les sentències que l'amic Jaume Santandreu publicava a Manacor i que aplegà al llibre *Camada*) aglapir amb poques paraules una realitat, uns fets, unes vivències d'aquells dies. Tant a nivell personal, com polítiques, com d'església,...

Quan ara tot és tan efímer, quin creus que és el secret d'haver durat 40 anys?

Sens dubte la constància i el treball continuat de tantes persones... Homes i dones amb el valor humà i evangèlic del servei. Gratuït i generós. També, sense cap dubte, amb imaginació i creativitat.

Moltes iniciatives de capellans a les parròquies de Mallorca en aquell temps (1975-1984) se'n anaren a norris una vegada es canvià de capellà. L'anàlisi que s'ha fet és que tot això s'acabava degut a l'actitud paternalista del capellà en qüestió. En el teu cas, a Cala Rajada deixares una petjada profunda, quedaren les Festes del Carme, el *Cap Vermell*, grup excursionista... L'anàlisi no és correcte o tu eres diferent? En tot cas, on radica l'èxit de les teves propostes?

Jo crec que, el més important, tant de mi com den Biel Pérez, és que no cercàvem ser «protagonistes», no cercàvem cap honor o penjar-nos medalles. Ho fèiem com a homes d'església i ciutadans al mateix temps. A peu pla. Iguals. Compartint allò que ens deia el Vaticà II: somnis i esperances, treballs i angoixes de tothom... Amb paraules d'ara podríem dir que, tots plegats, creàvem xarxa. Poble o Comunitat. Crec que mai vaig cercar fer-me una foto o ser notícia... La feina amagada és una bona sembra i, potser, té futur. I, convé repetir-ho, amb tota la gent que s'hi apuntava. Encara que semblàs una petita aportació. Tot sumava i suma.

El juliol de 1981 marxares. Al nº 7 de la revista te férem una entrevista.

M'ha agradat tornar-la llegir. I crec que ho diria exactament igual. I, també, vos he de dir que m'he emocionat un poc i «enyorat» aquells bons anys. Sí, a més, Capdepera i Cala Rajada. Sense cap separació.

Una triple pregunta per acabar. Cercant per internet hem recordat que el 2013 l'associació de capellans de la Part Forana, de la que tu eres portaveu, alçà la veu per reclamar diàleg als governants, en el marc del conflicte educatiu que viuen les Illes Balears. Eren temps de camisetes verdes i onades contra JR Bauzá. A la carta feis vostres unes paraules del papa Francesc «Qui governa ha d'estimar el seu poble». Estimen el poble els nostres governants? Què hauria de millorar en l'educació a les Illes? I el català, què hem de fer per mantenir viva la nostra llengua a les Illes?

Crec que tots els homes i dones que arriben a tenir responsabilitat de govern haurien de ser bons treballadors, arromangats per a la feina, tenir una mirada de futur, veure què suposarà això que ara decideixen, no ser superficials o buits, exigents amb ells mateixos i els qui tenen a prop... Servir i no servir-se, ser de profit i no aprofitats,... No voler guanyar sempre.

Respecte l'educació crec que, bàsicament, fan falta dues coses: aprendre a aprendre, i descobrir els valors fonamentals/transcendents de qualsevol persona humana (anar més enllà de la butxaca i de la panxa).

Estimar-la i estimar les persones que encara no la coneixen i no la parlen. I, així, plegats, anar-la compartint...

Moltes gràcies

La «Inutilitat del ser de Cap Vermell»

Entrevista a llucià rinyon

És el nostre Ronaldinho. Quan tothom està estancat ell és capaç de donar la solució més lúcida en dues paraules. I això, que te molt valor onsevulla que vagis,...i, per tant, a Cap Vermell encara en te més! Tal volta està una mica sobre valorat però és capaç de fer els millors vermouths del món sense trasbalsar-se. Tothom recorda les seves portades i contraportades de la segona època de Cap Vermell (1991-2006). Es fixa en els detalls que per a qualsevol mortal passarien desapercebuts i quan algú se n'adona de la certesa social més amagada ell reconeix amb humilitat franciscana que fa cinquanta anys ja ho estudiava a la facultat. Un luxe, vaja! Llegiu i comprovareu el seu resum dels quaranta anys de Cap Vermell.

Què és per a tu **Cap Vermell**?

He de contestar? Preferiria no fer-ho. M'he estim més no saber-ho. Soc un home de certa edat. En els darrers quaranta anys les meves activitats m'han posat en íntim contacte amb un gremi interessant i fins i tot singular... el dels amanuenses. Crec que no hi ha material suficient per una plena i satisfactòria història d'aquesta gent. Preferiria no contestar. He de fer-ho?

Què és el que més t'agrada?

Què persegueix el preguntaire? Coneix a Alaska i els Dinarama? ¿A quién le importa lo que yo haga? ¿A quién le importa lo que yo diga? Preferiria no contestar aquests interrogants. Què en trauria de la resposta l'entrevistador? Preferiria que declares ell. És de fiar?

Què és allò que menys t'agrada?

Preferiria telefonar al meu advocat. Estic molt ocupat i preferiria de moment no contestar. Insistiu? Per ara preferiria ser una mica descortès. Escriuré un tractat sobre la «**Inutilitat del ser de CV**». A l'interrogador, i no voldria ficar el nas on no m'ho demanen, li suggeriria preguntes pels qui mai el llegeixen i pels qui ni tant sols saben de la seva existència.

Què en penses de l'allau de **Cap Vermells** sorgits aquests darrers anys?

Ho he de dir? És necessari? Estic aixapeït, preferiria l'el·lipsi. Són copistes de partit de costellada.

Moltes gràcies. Genial!. Com sempre. Esperam amb ansietat el teu tractat.

40 Aniversari de *Cap Vermell*

Biel Pérez

Primer de tot, la més sentida enhorabona a tots els que heu fet possible els quaranta anys de vida de *Cap Vermell* i orgullós d'haver aportat el meu granet d'arena al seu naixement i a les seves primeres passes. Agraït, endemés, per la convidada a aportar-hi algun record.

Em demanau com va esser la meua arribada a Capdepera. Idò vos he de reconèixer que va ser agredolça. Jo venia per a exercir el càrrec de vicari per primera vegada. Havia estat cinc anys rector del Port d'Alcúdia i dos i mig rector d'Andratx. Per un d'aquells embolics polítics-eclesiàstics tan típics dels finals del franquisme (a Andratx eren especialment virulents), el vicari episcopal d'aquella zona, d'acord amb determinades forces polítiques, decidiren treure'ns del poble a mi i al meu company capellà, rector de Sarracó. Era el mes de juny de l'any 1976.

Per tant, venia a Capdepera, amb 32 anys, més com allunyat d'Andratx que per cobrir una necessitat de la parròquia. En Mateu Gomila, un sac de bonhomia i rector de Capdepera, em va dir: «Quina sorpresa! Quan fa poc em llevaren en Lluç Riera (del que recordava la bona feina), mai m'havia pensat que em durien un altre vicari; amb la manca de capellans que hi ha! Ja havia llogat el pis de la vicaria a una mestra. Però siguis ben arribat». També el rector de Cala Rajada, en Toni Garau, es va mostrar sumament acollidor; així com l'arxiprest de la zona, en Rafel Umbert, rector d'Artà. Amb tan bona companyia vaig assimilar el canvi: aprendre a fer de vicari, i estimar Capdepera.

Aleshores la Parròquia es trobava davant dos reptes: l'un material i l'altre pastoral. La necessitat material més urgent era la teulada; també la il·luminació interior i la conservació del Castell (especialment la capella). Ho afrontàrem, però ara no fa el cas contar-vos-ho. Tot i els maldecaps que ens duïen les obres materials, ens preocupava molt més el canvi social, polític i religiós que s'estava produint arreu de l'estat i que repercutia inevitablement en el nostre poble.

Pel que fa a les obres materials, no ens limitàrem a demanar ajuda, sinó que ens arromangàrem a la feina (en Mateu i jo donàrem mini a totes les bigues de ferro de la teulada de la parròquia). Només Déu sap l'estima amb què en Mateu va cuidar el Castell, malgrat els escassos recursos amb què comptava.

El canvi social va empènyer l'Església mallorquina a fer un canvi que potser havia d'haver fet molt abans. L'estrena de la democràcia va afavorir el naixement de moviments i grups (socials, polítics, ecologistes, culturals...) que no tenien res a veure amb l'Església; aquesta ja no era l'única protagonista de la vida del poble; era el despertar de la societat civil. Per part de les nostres parròquies

analitzàrem la nova situació i anàvem donant passes: Organitzàrem la Catequesi fora de la l'escola i de l'horari escolar; presentàrem una nova manera de celebrar la fe amb joves i adults «missa jove»; creàrem grups de «revisió de vida»; descobertes de la natura en família... Intentàvem estar oberts als nous signes dels temps; i molts de creients participaven en aquestes noves realitats, lluny de tot confessionalisme.

Devers l'any 1979 en Mateu va patir un atac de cor i la seva salut va fer aconsellable acostar-se a Palma (encara no hi havia hospital a Manacor). Es va produir una redistribució dels capellans a la zona: En Mateu, després d'uns mesos de rehabilitació se'n va anar de rector a Establiments; en Tomeu Català s'incorporava la parròquia d'Artà amb en Rafel Umbert, en Toni Garau seguia de rector de Cala Rajada i jo vaig quedar tot sol a Capdepera.

És en aquest clima social, d'estrena de noves llibertats, on convergim varies persones, procedents d'àmbits molt distints (a un poble no molt gran es coneixen bé els currículums familiars i personals), però amb la il·lusió compartida de crear una publicació local que es fes ressò de la vida del poble i a la vegada afavorís el coneixement mutu i refermàs el teixit social.

Vist des d'avui encara em sembla més admirable que persones amb tarannàs i procedències tan distintes es posassin d'acord en un projecte conjunt. Sols l'estimació al nostre poble i la il·lusió de construir una societat millor, a més de la qualitat humana de les persones, ho podien aconseguir. Al començament no érem un grup d'amics; l'amor al poble i l'obertura d'esperit ens va fer amics. Capdepera i *Cap Vermell* ens va fer amics.

No record de qui va sortir la primera idea de fer una revista; jo gosaria dir que de l'entorn d'en Miquel Flaquer (record la seva habitació amb munts de llibres amb un cendrer ple de llosques damunt, fum i música d'en Luís Eduardo Aute) i n'Àngel López.

El títol, *Cap Vermell*, crec que ens el va suggerir en Llorenç Tous. Aquest indret gabellí, a més de la bellesa externa que ostenta, dedins hi guarda un tresor i una mitologia. Ara aquest nom surt més sovint a la premsa, en aquell temps era pràcticament desconegut per molta gent.

Record unes primeres reunions (alguna a la rectoria de Capdepera) amb en Miquel Flaquer, en Jaume Fuster, en Joan Rai, en Pep Terrassa (els amics n'hi afegireu bastants més)... Cada un se'n tornava als seus amics respectius i es produïa un «feedback», un intercanvi d'idees i una sensibilització que arribava a molts de racons del poble.

Crec que donàvem per suposat que la nostra llengua habitual era el català, encara que no censuràssim cap col·laboració per mor de la llengua (ni per mor dels continguts sempre que fossin respectuosos i verídics). Així mateix hi havia una certa picardia: les notícies breus, les que més es llegien i les que tenien més «morbo», sempre eren en català.

Una de les preguntes que m'ha resultat més difícil de respondre ha estat la llista dels fundadors. Crec que des del començament *Cap Vermell* era fruit de la participació de molta gent; cadascú a la seva manera: escrivint, aportant informacions i crítiques, difonent la revista... Darrera els noms més coneguts hi havia tot un estol de petits col·laboradors. Record que en Tomeu Puig (de grat i sentit record) era empleat de GESA i anava pels distints pobles per motius de feina. Un mes li demanàrem que passàs pel Convent de Petra on el pare Sal·lustià Vicedo ens imprimia la revista. Allà el va atendre un «hermano», limitadet, i li va

donar la revista d'aquell mes. Quan me la va deixar a la rectoria, en Tomeu em va demanar: «Quina classe de capellans són aquests?» Li vaig respondre: «Són frares menors». «Ja ho pots ben dir!» va comentar en Tomeu.

Crec que *Cap Vermell* feia l'efecte mirall. Crec que veure escrites les petites o grans notícies, poder llegir opinions o articles, provocava que la gent s'ho repensàs. Tant per a satisfacció pròpia com per a sentir-se incòmode davant una crítica o una notícia desagradable. Talment com quan ens miram en el mirall i veim coses que ens agraden i d'altres que hem de corregir.

Al començament no hi havia repartiment de rols, encara que a poc a poc ens anàvem repartint tasques. Les notícies les arplegàvem i les redactàvem entre tots; també els editorials. En Pep Terrassa anava donant a conèixer dades de la nostra història i en Joan *Rai* aportava narracions plenes de sentit i de sentiment. La prosa personal i irònica d'en Miquel i la poesia d'en Jaume... Jo redactava algunes notícies i passava hores picant els texts; primer a ca nostra amb una Hispano Olivetti dels temps de la pera i, més tard, darrera el taurell de la Casa del Mar de Cala Rajada (en Jaume Fuster n'era el responsable), amb una màquina elèctrica Brother que ens va regalar l'Ajuntament.

Capítol a part mereix la confecció de la revista. Quina llàstima no haver fet fotos! Era de lo més artesanal. Un vespre cada més ens trobàvem al pis de can Jaume i na Maria Antònia; a més d'ells dos, en Joan *Rai* (quan la feina li ho permetia) i jo. Despenjàvem una vidriera i la posàvem entre dues taules amb un llum davall. Retallàvem arran de les lletres els escrits i en Jaume era un mestre en anar-los aferrant, pàgina per pàgina, trosset a trosset. Jo tenia recollits, d'anys enrere, còmics, acudits i vinyetes de revistes (*Triunfo*, *Vida Nueva*...) i ens servien per omplir els buits junt amb les vinyetes que hi aportaven en Joan i en Jaume. Un vespre cada mes donàvem la lata a na Maria Antònia fins a la mala hora mentre ella ens endolcia la vetlada; gràcies Maria Antònia!

Com podeu comprovar, he perdut molts de records pel camí durant aquests quaranta anys, però no l'afecte a les persones que tantes coses m'ensenyaren. Sé cert que en llegir els records dels amics se'm despertaran noves emocions, talment els calius d'un braser tapat de cendra que rep la bufada intensa de qui el vol revifar.

Quaranta anys és una edat de maduresa pels humans: es mescla l'ímpetu de la juvenesa, que encara és present, amb un considerable caramull d'experiències que aporten maduresa i saviesa. Perdurar quaranta anys parla de persones que han estimat i estimen el poble, de capacitat de resistència, de treball en equip, anònim i constant, de saber passar el testimoni al relleu, al qui seguirà la cursa (i potser s'endurà el mèrit de l'arribada).

«Déu escriu dret amb retxes tortes» deien els nostres vells. No em cansaré mai de donar gràcies a Déu per haver-me ofert la gran oportunitat de compartir durant vuit anys la vida dels gabellins i calarajaders. Va ser una experiència social i religiosa molt rica que sempre duré dins el cor. Em demanau què faria i què no si tornàs començar. Amb l'experiència adquirida crec que deixaria de fer algunes imprudències i posaria més esment en coses que potser en aquell moment no vaig tenir prou en compte. El que sí sé és que tornaria compartir vuit anys amb els gabellins; amb les limitacions que inevitablement em segueixen acompanyant.

Enhorabona, *Cap Vermell*! I que pugueu celebrar els vuitanta anys amb la mateixa vitalitat i sense pandèmies!!

NOTA DE REDACCIÓ

Iniciam amb aquesta una sèrie d'articles i entrevistes amb tots els col·laboradors de *Cap Vermell* al llarg d'aquests 40 anys. Ho hem demanat a alguns, sobretot a aquells que hi foren en els seus primers anys, però que tothom se senti convidat a escriure la seva experiència amb *Cap Vermell*. Com sempre les publicarem totes. També ens agradaria que ens suggeríssiu qualsevol iniciativa per celebrar aquest aniversari en temps de pandèmia.

Ah! i no ens podem oblidar, ni ens cansam d'escoltar, la *història d'amor* que ens contà en Biel fa deu anys, al complir els 30:

Vegeu video clicant damunt el cercle roig

Els 40 de *Cap Vermell*

Joana Colom

Era un 18 de Desembre,
40 anys just ara fa.
Es dia de l'esperança,
es *Cap Vermell* començà.

L'estrena de la revista,
va ser un esdeveniment,
tingué molt bona acollida,
tot-hom estava content.

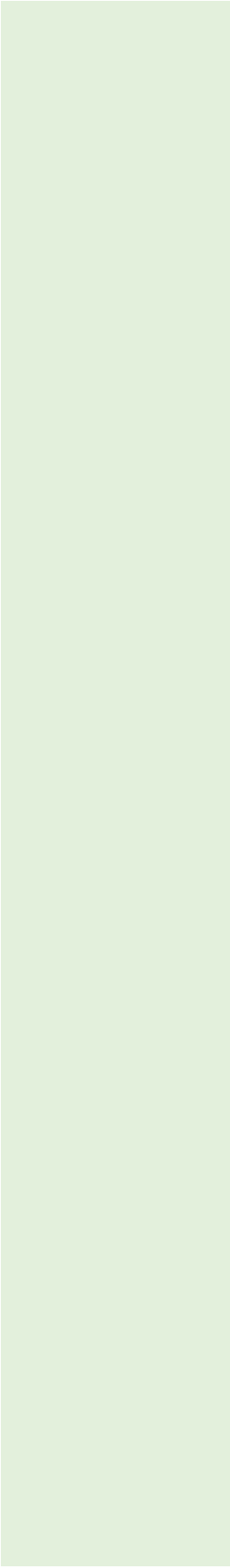
Era un grup de gent diversa:
en comú, molta il·lusió,
volíem fer coses noves,
desitjant un mon millor.

Estrenàvem democràcia,
i tot estava per fer,
informar era necessari,
al poble puntualment.

També pensàvem, calia,
que tot-hom tingués opció,
a través de sa revista,
donar la seva opinió.

A l'hora de triar el nom,
fou difícil escollir,
perquè els dos nuclis del poble,
s'hi sentissin inclosos.

Un encert el nom triat,
ha agradat a molta gent,
tant que el mos han copiat,
fins i tot s'Ajuntament.

Podria dir moltes coses,
de quan anàvem a muntar,
o de quant hi va haver crisis,
i es deixà de publicar.

Després nasqué es digital,
poc a poc ha anat creixent,
i a molts de punts del planeta
el segueix molta de gent.

No convé allargar sa glosa
perquè no vos vull cansar,
brindem per aqueix quaranta,
i es quaranta que vindran.

40 anys de *Cap Vermell*

Antònia García Mayol

Estimats amics de *Cap Vermell*,

GRÀCIES!

Gracies per tants bon moments

Gracies per seguir obrint portes a la cultura, als nostres costums, la informació, la nostra llengua i a les PERSONES.

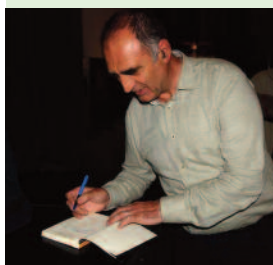
Per molts d'anys !!!

40 Anys de Cap Vernell

Josep Terrassa

I. Les ganes de fer poble

El desembre de 1980 naixia *Cap Vermell*, gairebé al mateix temps que altres revistes de premsa forana. A la sortida de les Completes de l'Esperança repartírem les primeres revistes i, al mateix temps, ampliàvem el llistat de subscriptors.

El franquisme, com tot règim dictatorial, havia pres la paraula i la iniciativa a la ciutadania. Aleshores no s'havia acabat la transició política cap a la democràcia i la gent tenia ganes de participar i fer coses, intuïnt que es vivia un temps excepcional i d'intensa transformació social que calia aprofitar. Ja no calia complir amb les exigències de les autoritats i acceptar la seva censura.

L'any 1979 s'havien celebrat les primeres eleccions locals de la restaurada democràcia; fins a cinc partits participaren en la lluita electoral i tots aconseguiren representació. A més, comptàvem amb dues organitzacions sindicals: U.G.T i C.C.O.O. La participació era extraordinària, just Comissions Obreres comptava amb poc més de dos-cents afiliats que cotitzaven. L'activisme era intens però organitzat des de la improvisació i la urgència.

Aquell reviscolament i trasbals de la vida social, vist en perspectiva històrica, ara ens sembla més normal. Després de quaranta anys el règim es desfeia per les costures; no era tant un mèrit dels demòcrates com la sensació del final d'un règim polític. El mateix havia passat l'abril de 1931 quan els republicans aprofitaren l'esgotament de la Restauració borbònica i la Dictadura del general Primo de Rivera.

El grup inicial de *Cap Vermell* era ben conscient que ens devíem als lectors: l'única font d'ingressos i el que donava sentit a la nostra feina. En les reunions prèvies a les quals vaig poder assistir es parlava de «fer poble» i de «recollir el batec del poble». Una vegada donats a conèixer la màxima preocupació del grup era passar l'any i complir amb els subscriptors que havien pagat l'annualitat; també cal remarcar els esforços que dedicàrem a entrevistar aquella gent que ocupava un càrrec públic i a recollir l'opinió de la ciutadania sobre un tema concret.

La il·lusió es barrejava amb la incertesa. Record que havia tret comptes dels articles que podia publicar i amb prou feines en sortien una dotzena. En el número que feia dotze expressàrem la nostra satisfacció mitjançant una portada, dibuixada per Joan Rai, en la qual ens vèiem com un nadó assegut tot satisfet a un orinal i recordàvem que havíem complit un any.

El català, proscrit durant el franquisme, era una altra de les nostres reivindicacions. La Llei General d'Educació del ministre Villar Palasí, aprovada l'any 1971, incorporava el català a la carrera de Magisteri; per primera vegada vaig estudiar llengua i literatura catalana. Aleshores l'assignatura tenia un valor gairebé testimonial, però durant una o dues hores a la setmana entràvem en contacte amb la nostra realitat.

En el moment de redactar el primer article en català per a *Cap Vermell* tot foren problemes, tants que vaig acabar passant-me al castellà, i així va sortir. Després d'explicar-ho a Biel Pérez es va comprometre a corregir les meves aportacions i, a partir de llavors, sempre foren en català.

Al mateix temps que iniciava la col·laboració amb *Cap Vermell* em feia soci de l'Obra Cultural Balear, cosa que em va permetre assistir a curssets que organitzaven destacats socis. Així va ser com vaig entrar en contacte amb l'historiador Sebastià Serra, el sociòleg Antoni Tarabini i l'economista Miquel Alenyar. Aquelles lliçons orientaren els meus primers articles.

Una altra font d'informació eren les converses amb personatges locals, entre els quals vull destacar Julio George, Antoni Flaquer *Solleric* i Francisca Mercant (l'esposa d'Amadeu Alou). Amadeu era un home pulcre, distingit i afable; havia finat un diumenge d'estiu de 1977, un dia en el qual gaudia, a la casa de Sa Pedruscada, de la companyia d'uns amics de Magisteri, cosa que em va impedir acomiadar-lo com hauria desitjat. Aquella pèrdua em va estimular a entrar en contacte amb na Francisca, dona inquieta i llegidora. Des del primer moment fou molt atenta i generosa i fruit d'aquella amistat vaig poder accedir a una informació oral i escrita que fou la base del treball sobre el metodisme a Capdepera.

Mes a mes augmentava la meua implicació amb *Cap Vermell*. L'estiu de 1984 vaig redactar un treball sobre el Castell pensant que es publicaria en forma d'articles. Passades les festes de Nadal vaig assistir per primera vegada al muntatge de la revista; fou aleshores quan en Jaume m'assabentà que havien decidit que el treball es publicaria en forma de llibre. Sobre les dues de la matinada acabàrem el muntatge de la revista i començàrem el del llibret; en Jaume a la màquina d'escriure, na Maria Vives *Llissa* en la composició de les pàgines i jo preparant el que na Maria necessitava; acabàrem tocades les cinc de la matinada. Aquella generositat em va convertir en un incondicional de *Cap Vermell*.

La publicació del llibret em va permetre entrar en contacte amb l'arquitecte Gabriel Alomar i Esteve, al qual vaig entrevistar en el seu casal de la Calatrava, a Palma. A partir de llavors cada estiu, a la seva residència de Son Moll, Marbella, trobàvem unes hores per compartir i parlar, fonamentalment, de Capdepera. Per les festes de Sant Bartomeu de 1997 em va cridar perquè passàs per Marbella; allà m'esperava amb el xofer i junts, ambdós asseguts al seient de darrere, pujàrem fins a les cases del Claper, des d'on la vista és àmplia i domina perfectament el Castell i el poble; férem una caminadeta mentre parlàvem i ens esplaiàvem amb la vista. De tornada m'explicà detalls de la basílica de Son Peretó, a Manacor; de les cases de So Na Moiana i altres referències. Quatre mesos més tard, el dia de Nadal, Gabriel Alomar finava. Aleshores allò viscut aquella tarda cobrava tot el seu sentit: era el comiat d'una persona estimada.

El resum de tot allò que podria explicar és que moltes de les meves vivències més preuades estan relacionades amb *Cap Vermell* i que els companys de la revista estan entre els amics més estimats. El paisatge que dona sentit a aquestes quatre dècades de *Cap Vermell* és sempre el mateix: Capdepera.

II. Un referent cultural

Les ganes de fer poble que ha caracteritzat la trajectòria de *Cap Vermell* ha passat per diferents etapes. De la primera (1980-1991), en destacaria la migració dels mitjans, tot molt rudimentari, improvisant i treballant sense comptar les hores ni el sacrifici que comportava. Els companys han parlat del muntatge de la revista, però hi podríem afegir la impressió.

El pare Vicedo, del convent de Sant Bernadí de Petra, era l'impressor; treballava amb una màquina multicopista que no admetia fotografies i amb paper de baixa qualitat. El resultat era una revista poc atractiva i fosca, però econòmica. *Cap Vermell* sempre ha comptat amb un pressupost molt ajustat; volíem que la revista fos assequible econòmicament, que no fes pesera comprar-la.

A partir de 1985 em vaig responsabilitzar d'una feina que abans pertocava a Mari Germa Melis: fer arribar la revista al pare Vicedo i anar-la a cercar. El clergue, a més de cuidar-se del culte al convent, realitzava una tasca pastoral i ajudava en els quefers parroquials, una feina que complementava amb la impressió de diverses revistes de premsa forana.

Un diumenge de cada mes, quan baixava cap a Ciutat, passava per Petra a deixar la revista al pare Vicedo; si no el trobava no hi havia problema perquè comptava amb la col·laboració d'una veïnada. Les complicacions sorgien a l'hora de recollir-la, cosa que succeïa el següent divendres entre les set i les vuit del vespre. No sempre localitzava l'inquiet pare Vicedo. Aleshores em tocava esperar dins el cotxe o assegut al pedrís de la placeta del convent. Podia passar que enllaçàs la tasca a realitzar fora del convent amb la missa a la parròquia i es podia complicar si després les monges el convidaven a sopar; entre fet i fet l'espera es podia allargar fins a les deu i mitja o les onze del vespre.

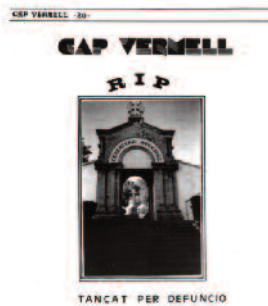
A principi de 1991 estàvem esgotats i la revista no acabava d'agradar-nos. El mes de juny anunciàvem que tancàvem les portes. En llucià rinyon hi posà la nota d'humor, dedicant la contraportada a la corresponent esquela. S'obria un temps de reflexió.

Aquell estiu es feren nombroses reunions amb simpatitzants de *Cap Vermell*. Entre els que s'oferiren a col·laborar hi havia Paco Galian. Home coratjós com ningú i treballador infatigable ens explicava, un pic i un altre, el seu projecte, que consistia a canviar la imatge de la revista i fer-la més atractiva.

A finals d'any ja comptàvem amb un equip renovat i sortírem de nou al carrer. El pare Vicedo contribuï al canvi. Aleshores la fotografia fou el complement de moltes de les notícies locals. En Paco es multiplicava com a reporter, feia acte de presència a la majoria d'esdeveniments i cobria l'apartat de successos. Però així com passaven els mesos la insatisfacció persistia, perquè la qualitat de la revista no ens satisfia.

El febrer de 1993 canviàrem d'impremta. Les multicopistes havien passat a la història; aleshores les imprentes que anaven sorgint treballaven amb el sistema *offset*; s'acabaren les plantilles on aferràvem els articles i dibuixos prèviament retallats. Ara la base eren uns clixés, fotolits, on impressionàvem els treballs.

Haviem arribat al número 150 i ho celebràrem amb una portada en color i un suplement. Les imatges havien estat impreses en el taller municipal de serigrafia a partir d'uns dibuixos de Colau Vives. El suplement recollia les obres

dels guanyadors del I Concurs de Narracions Curtes i el IV marató fotogràfic Festes de Sant Roc i Sant Bartomeu.

Aquella renovació multiplicava els costos d'impremta i no volíem que la despesa econòmica repercutís en el preu de la revista. La solució passava per posar-nos en contacte amb les institucions, com l'Ajuntament i el Consell de Mallorca, per establir vies de col·laboració i tenir dret a subvencions i altres ajudes. També ens obrírem a l'exterior i començàrem a rebre col·laboracions.

El compromís amb Capdepera s'intensificà quan l'any 2000 ens comprometérem a guardonar anualment aquelles persones i associacions dignes de ser reconegudes per la seva generositat i estimació al poble. Els Premis Cap Vermell són una de les nostres aportacions més preuades.

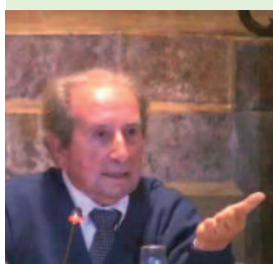
Aquella segona etapa finà el gener del 2007, quan abandonàrem el projecte de la revista impresa mensualment. Mesos més tard ens llançaríem a un nou projecte comunicatiu: el diari digital. Darrere cada singladura hi ha una renovació de l'equip que el fa possible; mentre uns es van retirant noves incorporacions donen continuïtat al projecte. El comandament de la nau ha passat a Pere Cortada, per al qual no hi ha entrebancs insuperables; a l'imprescindible Paco Galian, a l'entusiasta Joan Cabalgante i a l'incansable Miquel Flaquer, juntament amb un grapat de col·laboradors.

El diari ha multiplicat els lectors de *Cap Vermell* i ha facilitat la seva participació. Dins la vida cultural local és tot un referent, com ho és l'Escolar o la Banda de Música.

El treball acumulat és enorme: la col·lecció de revistes, els suplementes, els anuaris, els nombrosos llibres, la biblioteca digital i la col·laboració en diferents projectes fan de *Cap Vermell* una peça clau en el món cultural local. I que sigui per molts d'anys!

40 Anys de Cap Vermell

Llorenç Tous

No recordava que fos jo el qui proposà batiar amb aquest nom de *Cap Vermell* el nou sistema modern de comunicació del nostre poble de Capdepera, que tants de bons resultats ha donat en aquests 40 anys. Me satisfà que el meu bon amic Gabriel Pérez, que fou rector de la Parròquia de sant Bartomeu, en deixi constància de la meva ocurrència; demostra que té més bona memòria que la meva. Entre el Cap de Pera i el Cap Vermell hi tenim ca nostra.

No me ve de nou que aleshores me vengués aquest nom, ja que, segons me contava ma mare, fou damunt la terrasseta de ca sa tia Jerònima, en mig de Na Ferradura, al front del Cap Vermell, on sentí dins ella el primer batec del meu cor. Era el dia de la Mare de Déu d'Agost de 1933. Un dia memorable per als meus pares, que en duïen cinc anys esperant-me. Amb un detall important, ja que el dia abans, el metge amic estiuejant, Dr. Joan Martí, «l'havia mirada» i li digué «que no tenia res»; quatre mesos després jo naixia. Alabat sia Déu.

Segurament per l'Esperança de 1933, almanco mon pare pujà al Castell i anà a la processó. El que sé i ho record com si fos avui, el darrer dia que mon pare, i anys després ma mare, pujà al castell. Mon pare amb tota la família dels meus cosins *Siurells*, per una festa familiar, i ma mare amb mi, tot sols. A tots dos els va costar arribar, jo darrera darrera, ja que no volgueren ajuda, era per a ells com una devota peregrinació o una promesa. A cap dels dos els va costar tant pujar al cel. Mon pare havia pujat molts anys en bicicleta la costa d'es Pi de n'Aspre, després de picar tot lo dia a la pedrera d'Es Provençals.

Ma mare seia en el primer banc, jo dos bancs darrera. Tots dos sabíem que era la darrera vegada. Cap dels dos frisava. Érem tot sols davant la Mare de Déu. Ma mare, rosari en mà, resava. Aquella llarga estona estava plena de fe, d'esperança; encara ara me dura la pau que ens deixà, quan la record. Passaren uns anys, no sé quants; el darrer diumenge de la novena de l'any 2007 jo vaig predicar. L'Esperança aquell any va caure en dimarts; el sendemà, dimecres, dia 19, ma mare moria en pau, amb mi al seu costat. Havia complert 102 anys i 7 mesos. Mon pare feia 27 anys que l'esperava a sa porta del cel.

Parlant de mi en es Castell me venen entranyables records, com quan els escolanets pujàvem l'harmòniom petit damunt quatre fustes, de ca l'Amo en Miquel *Coix*, fins al Castell per tocar el dia de l'Esperança. Naturalment, amb una mena de processó, cantant i fent endimoniadures. Veure de prop les banderes posades al vol, de torre a torre, ens alegrava i estimulava les ganes de jugar. Aquelles torres, endiumenjades de colors, posaven tot el poble en to de festa major.

Un detall que s'ha perdut i que voldria me fes mèrits pel cel, és el record de quan els devots de la Mare de Déu comanaven una missa a celebrar en es Castell. Era relativament freqüent. De bon matí, jo tot sol anava a servir la missa al senyor vicari; de dos en tenc record: de D. Gabriel Gili i de D. Gabriel Fuster. A mi me tocava preparar el calze amb les hòsties i les canadelles; els ornaments

estaven dins un caixó de la sagristia, mal aplegats i feien olor d'humitat. Primer pujava a tocar sa campana per una escala de caragol, cosa que m'agradava molt, tant per estirar la corda molt de temps, com per contemplar el panorama de Vila Roja i sa Cova Negra fins a Sant Salvador de Felanitx. A missa érem nosaltres dos tot sols, el vicari i jo. El qui comanava la missa no venia mai. Naturalment, sempre era la missa primera del matí, el diumenge abans ho havien avisat a l'Ofici des de la trona. Quan ho estic escrivint, pens amb el comentari del lector: «Com ara..»

Una fita meva personal, la vaig viure davant la Mare Déu de l'Esperança l'estiu de 1956. Jo havia demanat a *donya* Elionor Servera de Can March que, ja que me pagava els estudis en el Seminari de Palma, que me pagàs seguir els estudis a Roma, però ella me contestà: «Si el bisbe ho vol, que t'ho pagui el bisbe». Idò bé, aquell estiu D. Francesc Planas, vicari general i professor meu de Sagrada Escriptura, me telefonà per dir-me que el nou bisbe, D. Jesús Enciso Viana, volia que jo anàs a Roma a estudiar Sagrada Escriptura amb la beca de la diòcesi. Quatre anys a Roma, i un altre a Jerusalem, amb una beca del Ministeri d'Afers Exteriors que me demanà el mateix bisbe. Abans de dir res a ningú, jo vaig pujar al castell a donar gràcies a la Mare de Déu. Acabava de rebre el regal que definiria gran part de ma vida.

Reconec que la meva generació duu una cultura i una fe que està sotmesa a prova en el món d'avui. Jo crec modestament que me sent capaç de donar-ne testimoni davant la gent d'avui, si els interessa. Cosa que consider poc freqüent, per desgràcia. Tant de bo hi arribin a temps quan la vida, que a ningú perdona, els demani resposta als gran interrogants de tot mortal: qui sóc jo i per què estic en el món i què ve després de la mort. De bona gana donaria el meu testimoni personal, sabent que estam emplaçats a respondre, amb altres maneres, als reptes de les noves mentalitats i cultures; són preguntes, sempre les mateixes, encara que amb altres paraules i sentiments. La meva generació som responsables d'oferir als qui venen darrera el millor del que nosaltres hem viscut, lluitat i obtingut. Una missió de la qual esper que *Cap Vermell* també se senti responsable i col·laborador. Supòs que es Castell i Capdepera nasqueren junts i junts esper que segueixin.

A punt de firmar aquest escrit, que no sé per què tot ell dóna voltes al Castell; deu ser per mor que es castell i Capdepera nasqueren junts i junts esper que segueixin.

Vos deia que a l'hora de firmar aquest escrit, me ve una idea per celebrar els 40 anys de *Cap Vermell*: pujar a sa talaia de ses Coves, damunt es Cap Vermell de veritat, des de sa Font de sa Cala, es Provençals, sa punta de Na Blanquera, sa Cova des Vell Marí i es Single. O sigui, per la banda de llevant. Dinar damunt sa talaia i tornar per les mateixes passes o baixar a sa Gola i Canyamel. Animau-vos els de bona cama, jo ho he fet i vos asseguro que val la pena gaudir d'allò nostre.

Enhorabona als qui heu mantingut amb tan bon criteri i eficàcia *Cap Vermell*. Que no minvi la il·lusió i la salut per seguir amb coratge i alegria. Un record molt cordial a tots els qui en sou seguidors.
Molts anys!

Ceinos de Campos Novembre 2020

NOTA DE REDACCIÓ: Llorenç, gràcies per la proposta. Tan punt poguem, cap a l'estiu, farem aquesta eixida i pujarem al Cap Vermell. *Moltes gràcies!!!*

40 Anys de *Cap Vermell*

Pere Orpí Ferrer

Tots els gabellins estam d'enhorabona. Celebrar el quarantè aniversari del naixement d'una revista local tan prestigiosa com és *Cap Vermell* no s'esdevé cada dia. Em demanen que escrigui qualque cosa entorn d'aquest esdeveniment, com han fet altres persones molt més lligades amb els seus inicis i la seva llarga trajectòria.

Ara per ara, puc dir que som poca cosa més que un lector assidu i entusiasta. Cada matí quan m'assec davant l'ordinador, la primera cosa que faig és obrir l'accés directe del *Cap Vermell*, a fi de començar el dia sentint el batec del poble. Després toca el torn a altres fonts d'informació: els diaris de Ciutat, la programació televisiva, els correus electrònics...

Però ben mirat, i fent un poc de memòria, puc dir que no m'he limitat a ser un lector passiu de *Cap Vermell*, sinó també un col·laborador circumstancial en algunes ocasions. Record que als inicis, l'any 1981, quan la revista i els seus promotors estaven assajant camins viables, hi vaig participar amb la publicació de tres rondalles que anys més tard, el 1996, foren incloses dins el recull *Rondaies mallorquines inèdites*. També el *Cap Vermell* s'ha fet ressò de les passes que he donat per camins de fora poble en matèria cultural, i m'ha fitxat en algunes ocasions per formar part del jurat del concurs literari «Ploma de Ferro». I sobretot vull remarcar la concessió del premi *Cap Vermell* (2011) i la col·laboració en la publicació de llibres i altres fites culturals.

Abans de la fundació de *Cap Vermell*, vaig tenir una experiència destacable dins el món de les revistes de poble. Essent rector de Peguera, a l'estiu del 1973 decidírem amb un grup de joves posar en marxa *Vora Mar*, una publicació mensual que en principi figurava com a bolletí informatiu del CADE (Club Artístic-Deportivo) de Peguera. Alguns d'aquells joves han anat madurant i conquerint un nom dins el món de la cultura: Lleonard Muntaner, Josep Noguerol, Josep Cortès...

Els inicis foren clandestins, degut a les restriccions imposades per la dictadura franquista. Fins a l'estiu del 1974 no s'obrí una mica de badall a les portes embarrades, i aleshores es pogué legalitzar *Vora Mar*, començant la numeració «oficial» i la inclusió del Dipòsit Legal.

La meua missió era múltiple: redactar editorials i altres treballs diversos, passar escrits a màquina, encalçar col·laboradors, fer fotocòpies a l'hotel Villamil, imprimir portades de cartolina a l'oficina de l'Associació de Veïns, apromptar revistes i posar direccions en el local parroquial, etc. Durant aquells sis anys de vivència de *Vora Mar* anàrem delimitant criteris i tasques en quant a llengua i

cultura i en quant a convivència entre empresaris i obrers, donat el caràcter eminentment turístic de la localitat, de la qual reivindicàrem el nom correcte: Peguera en lloc de Paguera. Persones tan destacades com el gran filòleg Francesc de B. Moll aplaudiren i encoratjaren la nostra labor, cosa que ens animà a seguir endavant.

A la tardor de 1976, ja dins una incipient democràcia, vàrem optar per recuperar la numeració real, que va continuar fins al maig de 1979 amb el núm. 67. A l'estiu d'aquell any vaig deixar la parròquia de Peguera i em vaig fer càrrec de la de Son Macià. Un any i mig després entrava en escena *Cap Vermell*, que ja de tot d'una incorporà el segell de l'Associació de Premsa Forana.

Per cert, vaig tenir la sort de compartir els prolegòmens d'aquesta Associació. A una primera trobada 'fundacional' del que aleshores s'anomenava premsa «local» o «comarcal» hi feren acte de presència representants de les publicacions *Dijous* (Inca), *Felanitx*, *Manacor*, *Perlas y Cuevas* (també de Manacor), *Sóller i Apóstol y Evangelizador* (Petra). A la trobada següent, que tingué lloc a Manacor dia 10 de maig de 1978, s'hi afegiren *Flor de Card* (Sant Llorenç), *Bellpuig* (Artà) i *Vora Mar*. Es tractaven interessos comuns, principalment de caràcter ideològic i econòmic, i del diàleg en sortien escrits editorials que es publicaven conjuntament. A una tercera trobada, dia 13 de juny a Inca, s'acordà per unanimitat la meua proposta de canvi de nom: «Premsa Forana» en lloc de «Premsa Comarcal». Modèstia a part, crec que fou un bateig molt encertat.

Mentrestant, el nounat d'aleshores ja fa temps que ha assolit la majoria d'edat i ha engendrat nombrosa descendència. I salut per molts d'anys!

Cala Rajada, desembre de 2020

NOTA DE REDACCIÓ: El nostre insigne artista, escriptor i amic, Premi Cap Vermell 2012, com bé deixa palès a l'article, fou un pioner de la premsa forana. *Cap Vermell* deixà constància del fet l'any 2017 en un article amb motiu d'una publicació de l'Ajuntament de Calvià. Aquí el podeu rellegir:

[Pere Orpí, pioner de la premsa forana](#)

Gràcies, Pere!!

Amb motiu dels 40 anys de *Cap Vermell*

Bartomeu Melis «Meyme»

Dies passats vaig topar amb un vell conegut a qui feia un fotimer de temps que no veia. Després de fortes abraçades, guardant les degudes distàncies, parlàrem al llarg de quasi mitja hora.

—*I els teus fills ja deuen ser ben crescutets?* —em demanà l'amic.

—*I tant* —vaig respondre jo. *Un d'ells té la mateixa edat del Cap Vermell.*

El company, un tant bocabadat, es va posar a riure i no se'n podia avenir de la meua resposta.

—*Cony, Tomeu! pel que veig encara acobeixes revinclades de bon humor...*

—*Ara no entenc el que em vols dir.*

—*Home!, idò, que si un dels teus fills té l'edat del Cap Vermell deu ser molt més que centenari, ja et deu haver passat davant...*

I, de sobte, hi vaig caure que parlava de la punta amarada més enllà de Canyamel.

—*No, home! No. Em refereixo al Cap Vermell més genuí, el més autèntic dels succeïdants d'aquell carismàtic lloc que delimita el nostre preuat terme gabellí...*

Quan, a partir de gener de 1981, mestre Pep de na Maïans, amb grossa senalla penjada a l'espatlla, deixava dins la persiana de l'entrada de ca nostra l'exemplar corresponent al mes, m'embargava un goig difícil d'explicar —el mateix que vaig sentir quan, just a la placeta de Can Patilla i quan ja s'havia acabat la processó de l'Esperança de 1980 i tothom tornava a casa, o anava al bar, o a passejar, no recordo qui fou (i em sap greu) m'entregà el número 0 del nadó de paper expectat, que es repartia a tots el veïnats, amics i coneguts, com a presentació en societat. Just per aquest fet que s'ha sabut mantenir, sense defallir, durant vuit lustres *Enhorabona!!*

Ma vida d'escriptent, que no d'escriptor, restarà per a la resta del meu temps imbricada a *Cap Vermell*, als integrants, tots i cada un, de la redacció, d'aquells que la componen: el bessó que fa possible, abans en màquina d'escriure i rudimentaris estris, i ara digitalment, la presència continuada de la revista enmig de nosaltres. Fou devers 1990 quan em convidàrem a col·laborar a *Cap Vermell*, a continuació d'una etapa perllongada a *Diario de Mallorca*. Els corresponents dels diferents diaris de Ciutat que arribaven a Capdepera, mitjançant els qual els gabellins s'assabentaven de les notícies, consideràvem una mena de competència la irrupció d'una publicació mensual al nostre municipi; clar, estic parlant des de 1981 a 1990. I per a mi, personalment, suposava com una espina clavada no poder pertànyer a aquella criatura literària implicada, únicament i exclusivament, amb el poble. Clar, al *Diario* escrivíem en castellà, tal volta fou un

servidor dels pocs que s'arriscaren a fer qualque article en català, malgrat les meves clamoroses mancances en aquest sentit.

Bé, no vull allargar-me més, que un s'enganxa i s'entusiasma escrivint... Però, abans de finalitzar, vull agrair cordialment tot el que jo he rebut —que és molt i bo— de la gent de *Cap Vermell*. Tant de bo que, en 10 anys més, ens puguem, de bell nou, retrobar tots plegats i fer un brindis de manera molt més distesa que enguany i que, malgrat això, els sentiments de tots els que formam *Cap Vermell* traspuïn el dia de l'Esperança, aniversari de la revista, l'alegria, l'eufòria i l'emoció que, de ben segur, no hi ha cap dubte, *acobitiaran* els fundadors, col·laboradors, lectors, amics i simpatitzants en aquesta vetllada imprescindible dels 40 anys de *Cap Vermell*.

Felicitacions i per molts d'anys, amics!

Cap Vermell del meu cor

Miquel Piris

Encara que fa temps que visc la major part de l'any a Catalunya per feina, un bocí del meu cor sempre serà a Cala Rajada passejant per Cala Agulla amb els ulls emblanquinats de la seva arena, lluent i nua; amb el cos untat de sal, perseguint veure anfosos entre Na Llòbrega i el Bancal de Na Sarda; batallant amb el rem contra el vent en contra pel Cap d'es Freu; aclaparat per la bellesa de la mar acaronada pels primers batecs de l'albada, assegut a prop del far que gira, impertèrrit, talment el temps en el qual se'ns escola la vida. I si una part d'aquest cor batega a Llevant, en aquest racó de món, és culpa de la gent que durant aquests quaranta anys ha fet i fa *Cap Vermell*.

Sovint, quan vaig amb les ulleres trescant pedres submarines em ve un pensament: «I tot i les tempestes, vosaltres romandreu aquí, en la calma dels segles. Ni les onades ni res del que passi a fora, trencarà ni la vostra fesomia ni la vostra serenor». Una de les coses que he après en aquests anys és que a través de la meditació pots trobar aquestes roques, aquest fons de serenor, un fons de mar que sempre t'acompanya i al que sempre pots recórrer per trobar, de nou, el camí cap a la tranquil·litat, cap a l'equilibri. *Cap Vermell* per a mi és això: pensar que hi ha un grup de gent que estima no tan sols un paisatge, una gent, una llengua sinó també la idea del bé comú per damunt del bé individual, em commou. Poder-ne formar part a través de qualche escrit o qualche pa amb oli o qualche conversa amb una cervesa entre les mans és, ha estat i serà un privilegi mentre durem.

En un paisatge intel·lectual que sovint sembla tan erm com realment el voldrien alguns dels que han perseguit aniquilar el nostre ésser, les nostres essències com a poble, poder estar un poquet lligat a una entitat com *Cap Vermell* no és un orgull, és molt més que això: és un acte imprescindible, un goig dins la tristesa d'un món que massa sovint sembla que s'esbuca. Que hi hagi persones que facin *Cap Vermell* en la nostra llengua, que en ple segle XXI no deixa de rebre atacs tant dels monolingües com d'alguns bilingües, com si el franquisme no fos una cosa del passat, és quasi un miracle, un miracle imprescindible. Que a més puguin transformar-se en editorial i publicar llibres en aquesta llengua, a dins d'un poblet com el nostre, un fenomen paranormal, un fenomen admirable i indispensable.

Que hi hagi persones que fa anys que ens alerten de la pobresa del monocultiu turístic que ara amb la crisi provocada per la Covid ens ha mostrat uns ullals més esmolats que no pensàvem, ho trob fonamental, i les he pogut llegir a *Cap Vermell*. I si aquest enemic ens sembla ferotge, encara ho és més, molt més, el

que només ha avisat amb qualche tempesta i qualche onada de calor. I a *Cap Vermell* sempre he trobat una ma amiga i entenedora d'aquest temor que fa dècades que arrosseg, amb els ulls esbatanats davant tanta ignorància i aquiescència dels qui haurien de mostrar camí. I amb *Cap Vermell* hem organitzat i fet marxés per un tren que, en part, dona resposta a aquest desafiament anomenat canvi climàtic.

De vegades necessites estar acompanyat en certs pensaments per no acabar deduïnt que el boig ets tu i no el món que t'envolta. *Cap Vermell* és això, un punt de trobada obrat per persones que acostumen a fer miracles empesos per l'amor infinit que desprenen cap aquest poble, la seva cultura i la seva gent. Podríem viure sense *Cap Vermell*, però seria com urbanitzar el far, treure l'arena de Cala Agulla o qualsevol sentit a un recent nat. Per sort, les roques de *Cap Vermell* em donen el assossec imprescindible per continuar tenint esperança en una terra, en una llengua, en una gent. Gràcies, *Cap vermell* del meu cor, en tu repòs.

Com un oasi...

Miquel Estelrich

A propòsit de les tres preguntes que aquesta web llança als seus lectors per mor del seu quadragèsim aniversari...

Jo no enviaré cap vídeo. De vídeos i imatges anam més que sobrats pertot arreu. Personalment, no crec en aquella dita tan famosa que diu que una imatge val més que mil paraules. Dita que el Sistema s'encarrega de entaforar-nos cada dia més, sense pietat, a les nostres ments. Les imatges no ens fan gens de falta. S'assemblen més a un macabre joc d'ordinador que a la crua realitat. Per això, les paraules són més necessàries que mai, per dir allò que la imatge moltes vegades amaga intencionadament.

Començaré a contestar les preguntes, tot donant el meu parer, estrictament personal, no sense primer fer una petita reflexió com a col·laborador d'aquesta revista.

Crec que va ser devers l'any 2011, si mal no record, que vaig enviar el meu primer correu a *Cap Vermell*. Des de llavors ençà, he anat enviant tota classe d'escrits de diferents àmbits i assumptes. Uns han agradat més que altres. Uns han estat més encertats que altres. Uns han estat més llegits que altres. Uns han estat més relacionats amb el municipi que altres i uns han estat millor redactats que altres... Sempre des de la més absoluta valoració personal. I si qualche vegada he obert els ulls a ningú o fet reflexionar..., ben content. Des d'aquí vull donar les gràcies a Meyme que sempre que em veu pel carrer em dóna ànims per seguir escrivint.

Em considero una persona amb moltes curiositats, és a dir, una persona amb ganes de saber, i escèptica i, a vegades, m'agrada valorar les coses des de fora del Sistema. En altres paraules, veure les coses des del punt de vista individual i no com ens diuen que s'han de veure, s'han de creure, s'han de pensar, s'han de valorar o s'han de tenir en compte. Perquè us puc assegurar, encara que paregui increïble, que l'individualisme brilla per la seva absència en aquests temps que vivim. O no? Dit això començ a contestar.

Què és per a mi Cap Vermell?

És com si fos la meua xarxa social personal. La més propera. La que em permet expressar-me fora d'un oceà de cinisme i toxicitat, en bona part gràcies a les imatges de les xarxes socials convencionals, que no necessiten anomenar-se. Cada municipi hauria de tenir el seu propi *Cap Vermell*.

Què m'agrada més?

La saviesa, la bona documentació i fonts dels seus col·laboradors en assumptes històrics del municipi i d'altres. Es veu que és gent que està ben informada i és un goig llegir-los.

Les fotos dels paratges de l'illa nostra quan es fan excursions... Són precioses.

Les crides a la solidaritat d'aquells que ho passen malament. No en terres llunyanes (que també), sinó els qui tenim devora de nosaltres. El dia de demà podríem ésser nosaltres els qui ho passem malament.

Segur que m'oblit de qualque cosa més.

Què hi trob a faltar?

Més gent que escrigui d'assumptes sensibles que ens afecten o ens poden afectar a tots.

Col·laboradors que escriguin més d'atletisme o d'atletes o l'activitat de córrer. Seria un goig que hi hagués una columna dedicada a aquesta disciplina.

I ja per acabar, si em permeteu, m'agradaria afegir unes paraules. Voldria dir als redactors de *Cap Vermell* que evitin, el més possible, la toxicitat a aquesta revista. No opinions contràries a la nostra forma de pensar, sinó a la intoxicació, a les ganes de desinformar i embullar... *Cap Vermell* no s'ho mereix.

Per molts d'anys

L'Esvoranc
La nova singladura

Joan Rai

Amb aquest número començam una nova singladura. Estenem les veles al vent i enfilam la proa cap a l'aventura d'un nou any. Un any que encara és molt tendre per endevinar quins seran els averanys que ens portarà. Els cops de maregassa poden ser de babord o d'estribord. Però caldrà aferrar-se fort al timó per no fer sotsobrar la nau. Almenys, ganes d'arribar a la fita d'una dotzena de nous nombres no ens en falten. Ni ganes ni il·lusions, ens falten. Ni els propòsits d'esforçar-nos, encara que sigui xipollejant dins les aigües térboles de la crisi. Perquè l'ambient està tot capgirat per la crisi. Avui sembla que tothom s'excusa en la crisi per justificar la manca de sortides escaients a tots els problemes. Fins i tot la manca d'imaginació es justifica amb la crisi. Hi ha crisi de tot, d'això i d'allò, crisi d'energia, de feina, econòmica, de govern, de partit, de política, nacional, internacional, d'enteniment, d'afectivitat, d'amor, de solidaritat, de comunicació, de fe, de transigència... i, sobre tot, crisi cultural!

Maleint la crisi, ens passen els dies i els anys. Maleint la crisi seguim caminant cap a la fosca. Maleint la crisi ens feim, de cada dia, més individualistes, més egoistes, més teledients... La saviesa d'un antic proverbi xinès aconsella: «No maleeïxis la fosca; prova d'encendre un llumet, per petit que sigui». Sí, amics lectors, si tots encenguéssim el nostre llumet, la fosca es tornaria claredat resplendent. Si tots donàssim una empenta, podríem moure muntanyes. La història del nostre poble n'està plena, de mostres de circumstàncies en què tots varen encendre el seu llumet, d'avinenteses en què tots donaren l'empenta. Em direu que tot ha canviat, que els temps no són els mateixos, que... Excuses, tot això són excuses de mal pagador. I més encara, són excuses d'endropiment, d'aburgament. I prou molta que hi tenen, els apòstols de la societat de consum, a aburgament-nos, a fer-nos a mida de la força de la seva permanència. Prou que s'afanyen a fer una política purament econòmica que deixi fora de joc tota preocupació cultural. I el que és encara més greu: s'ha instal·lat una subcultura comercialitzada que cobreix totes les necessitats, que crea inclús aquestes necessitats.

Ens omplen el buit on sempre havíem tengut el seny, amb revistes pornogràfiques, amb pel·lícules on es barreja un cinquanta per cent de sexe i un altre cinquanta d'apocament, telefilms on es glorifica la violència, la cursileria i el travoltisme. I per mostra basta un botó. Mirau Dallas, aquest telefilm americà on tots els personatges estan corromputs, tots, fins i tot els bons toleren la injustícia sota la careta d'una mal entesa germanor.

I no cregueu que això passa molt lluny, que no ens afecta. No. El verí d'aquesta comercialització de la societat el tenim també ajaçat entre nosaltres. Estam convertint el nostre poble en una colònia, on de nosaltres solament queda la mà d'obra. Tota la nostra cultura, la nostra forma de ser, la nostra idiosincràsia, pren, cada dia un poc més, el camí de Son Terrassa, cap al cremador de fems. El plat de lleties ens resulta molt car, el preu és la nostra submissió, la venda de la nostra identitat. La dignificació de l'ésser humà no pot conquerir-se amb l'endropiment, amb la butaca flonja i el televisor en color. La convivència dels pobles no se salva amb l'aburguesament. La solidaritat, la companyonia, la germanor, no es guanyen amb l'individualisme ni amb la solitud.

«Encén un llumet, per petit que sigui», diu el proverbi. Cal que tots prenguem consciència que hem d'encendre el nostre llumet, perquè l'únic mitjà humà de civilització és la cultura. No n'hi ha d'altre. I per aconseguir la participació de tots en els nous plantejaments culturals de Capdepera dedicarem a aquesta tasca la nova singladura que *Cap Vermell* comença amb aquest número.

Cap Vermell 13 (gener 1982)

CAP VERMELL

Biblioteca Digital

